

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA V ČR

Diplomová práce

Autor: Ondřej Pekárek, TVS + specializace ochrany obyvatelstva

Vedoucí práce: Doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

Olomouc 2016

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Ondřej Pekárek
Název diplomové práce: Vězeňská služba v ČR
Pracoviště: UP Olomouc, Fakulta tělesné kultury, Katedra aplikovaných pohybových aktivit
Vedoucí diplomové práce: Doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.
Rok obhajoby diplomové práce: 2016

Abstrakt:

Diplomová práce se z hlediska teoretické části skládá ze tří hlavních kapitol. V první kapitole vysvětluji základní pojmy související s problematikou vězeňství. Dále se zabývám různým pojetím trestu. Druhá kapitola mapuje historii vězeňství v naší zemi hlavně po roce 1918. Klíčovou částí druhé kapitoly je popis současné situace ve vězeňském systému a stručný náhled na budoucí směřování Vězeňské služby České republiky. Ve třetí kapitole se zaměřím na Vězeňskou službu jako státní instituci. Podrobněji popisuji její organizaci, úkoly a pracovníky. Část své práce zaměřuji také na vzdělávání personálu vězeňských zařízení a vzdělávání vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody a výkonu vazby a také chci zdůraznit spolupráci - kooperaci se složkami IZS.

V praktické části budu detailněji popisovat funkčnost vězeňského systému v jedné skutečné věznici s fiktivním názvem Ramokovice.

Cílem mojí diplomové práce je shrnout historický vývoj českého vězeňství, charakterizovat aktuální problémy Vězeňské služby ČR a popsat její strukturu i vize do budoucna.

Klíčová slova: Vězeňství, Koncepce, Vězeňská služba

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Autors first name and Surname: Ondřej Pekárek
Title of the thesis: The Penal Service of the Czech Republic
Department: FTK UP, Department of Adapted Physical Activities
Department of Adapted Physical Activities
Supervisit: Doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.
The year of presentation: 2016

Abstract:

The theoretical part of this diploma thesis is divided into three parts. The first part provides the basic notions and definitions connected with the problematic of the penal system; furthermore, it explores the various conceptions of punishment. The second describes the historical development of the penal system in our country, namely after 1918. The key part of the second chapter is the description of the current situation of the penal system and the brief outlook on possible development of the Czech Republic Penal Service. The third part focuses on the Penal Service as a state institution. I provide more detailed descriptions of its organization, goals and employees. The thesis also includes a part which examines the education of the penitentiary personnel and the education of the inmates during their detention and custody; and a part focusing on the cooperation and collaboration of the institution with other Integrated Rescue Services.

The practical part of the thesis elaborates in detail on the functions of the penal system in an actual penitentiary, we shall call it The Ramokovice.

The main goal of my diploma thesis is to summarize the historical development of the Czech Republic's penal system, the current problems of the Penal Service of the Czech Republic, while describing its constitution and the possible future progression.

Key words: penal system, conception, The Penal Service of the Czech Republic

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením Doc. Ing. Jaromíra Nováka, CSc., uvedl jsem všechny literární i odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 2016

.....

Podpis

Touto cestou bych chtěl poděkovat především panu Doc. Ing. Jaromíru Novákovi, CSc. za spolupráci, cenné rady, poskytnuté informace a odborné vedení, které mi pomohlo diplomovou práci zrealizovat.

Obsah

1	ÚVOD.....	8
2	DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	10
2.1	Trest a penologie	10
2.2	Efektivita výkonu trestu	13
2.3	Penologie.....	15
2.4	Humanizace vězeňství	17
3	VÝVOJ VĚZEŇSTVÍ NA NAŠEM ÚZEMÍ.....	18
3.1	Historie vězeňství	18
3.2	Vězeňství do roku 1945	18
3.3	Vězeňství po roce 1945	21
3.4	Vězeňství od roku 1989	25
4	SOUČASNÉ ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ.....	28
4.1	Koncepce vězeňství do roku 2025.....	28
4.2	Seznam strategických cílů Koncepce vězeňství ČR do roku 2025	29
5	VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR.....	40
5.1	Úkoly vězeňské služby	40
5.2	Organizace a řízení VS	41
5.3	Legislativa Vězeňské služby ČR.....	43
5.4	Personál Vězeňské služby ČR.....	44
5.5	Vzdělávání personálu	45
6	VÝKON VAZBY, VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY A VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE	47
6.1	Výkon vazby.....	47
6.2	Výkon trestu odnětí svobody	48
6.3	Výkon zabezpečovací detence.....	49
7	SPOLUPRÁCE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY SE SLOŽKAMI IZS (INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU)	51
8	PRAKTICKÁ ČÁST.....	54

9	ČASOVÝ HARMONOGRAM VÝZKUMU.....	55
10	HYPOTÉZY PRÁCE.....	56
11	POUŽITÉ METODY.....	57
12	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ	58
13	VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ:	79
14	DISKUZE	80
15	ZÁVĚR	82
16	SOUHRN.....	83
17	SUMMARY	84
18	REFERENČNÍ SEZNAM.....	85
19	PŘÍLOHY.....	88

1 ÚVOD

„Ukažte mi vaše vězení a já vám řeknu, jaká je vaše společnost“

Winston Churchill

Jako téma diplomové práce jsem si vybral Vězeňskou službu v ČR. Jedná se o nejzákladnější složku české justice, a přesto je v dnešní době mnohdy opomíjena. Jsem studentem oboru tělesná výchova a sport se specializací Ochrana obyvatelstva. Zajímá mě, jaký vliv a dopad má vězení na životy lidí nejen přímo ve věznici, ale i těch, co žijí v jejím okolí. Téma mě zaujalo také z toho důvodu, že pod vězeňskou službou jako takovou si nezasvěcení občané představí klasické „hlídání odsouzených trestanců“, proto jsem se rozhodl tomuto zajímavému tématu věnovat větší pozornost a rozšířit tak pohled na českou vězeňskou službu.

Věznice neplní úlohu jen pro výkon trestu, ale mimo jiné její pracovní náplň je podobná jako škole, které se snaží o kultivaci žáků a přípravu na život, tak i vězeňská zařízení se zaměřují na kultivaci vězňů a jejich přípravu na život po výkonu trestu. Většina lidí ve společnosti si představují, že práce ve vězeňství není spojená s pedagogikou, ale opak je pravdou. Právě při zacházení s vězni se využívá nejen pedagogických poznatků, ale odsouzení mají možnost při výkonu trestu získat základní vzdělání nebo si rozšířit kvalifikaci např. výučním listem. Ve vězeňských zařízeních se na práci s vězni podílí nejenom příslušníci Vězeňské služby České republiky tak i dozorcí, psychologové, speciální pedagogové a další odborníci.

Vězeňská služba je ovlivněna politickým vývojem v zemi a měnícím se paradigmatem trestu. V současnosti má trest spíše výchovnou funkci, proto se klade důraz na resocializační stránku vězeňství. Represivní složka trestu přestává být účinná, protože pro některé pachatele nejsou hrozící tresty odstrašující. Vězeňství se aktuálně potýká se spoustou problémů. Jedním z problémů je např. nedostatek financí způsobený hospodářským poklesem v ekonomice.

Cílem mojí práce je shrnout historický vývoj českého vězeňství, aktuální problémy Vězeňské služby ČR a popsat její strukturu i vize do budoucna. V praktické části budu detailněji popisovat funkčnost vězeňského systému v jedné skutečné věznici s fiktivním názvem Ramokovice.

Teoretická část se skládá ze tří hlavních kapitol. V první kapitole vysvětluji základní pojmy související s problematikou vězeňství. Dále se zabývám různým pojetím trestu. Druhá kapitola popisuje historii vězeňství v naší zemi hlavně po roce 1918. Klíčovou částí druhé kapitoly je popis současné situace ve vězeňském systému a stručný náhled na budoucí směřování Vězeňské služby České republiky. Ve třetí kapitole se zaměřím na Vězeňskou službu jako státní instituci. Podrobněji

popisují její organizaci, úkoly a pracovníky. Část práce zaměřuji také na vzdělávání personálu vězeňských zařízení a vzdělávání vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody a výkonu vazby a také chci zdůraznit spolupráci - kooperaci se složkami IZS. Smyslem praktické části diplomové práce je zjistit, jaká je úroveň Vězeňské služby v ČR a jaký je na tuto službu názor zaměstnanců.

2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Na úvod vězeňské problematiky je nutné vysvětlit základní pojmy, které jsou alfou a omegou, pilíři této práce. Jedná se o pojmy trest a penologie, které s tématem úzce souvisí a jsou vzájemně provázané.

2.1 Trest a penologie

Co si představíme pod pojmem trest, trestání? Trest zařazujeme do základních výchovných prostředků lidstva. V charakteristice trestu narážíme na slova „základních výchovných prostředků“. Znamená to, že jsme překročili určitý rámeček, práva, zákony. Za nedodržení těchto všeobecně uznávaných pravidel musíme nést zodpovědnost a být za to potrestáni např. pobytem ve vězení. Jak jsem již v úvodu zmínil, v dnešní společnosti se pobyt ve vězení rovná převýchově tak, aby se delikt neopakoval (Sochůrek 2007, Liberec).

Velká část společnosti je již od útlého dětství vedena a vychovávána k akceptování a identifikaci pravidel ve společnosti, jež se postupem času vyprofilovaly a na základě konsensu staly zákonem. Tyto zákony a zvyklosti nás učí rodiče. Všichni si dobře pamatujeme, když jsme jako malé děti provedly něco, co bylo rodiči zakázané, a pak byli potrestáni. Jedním z cílů rodičovské výchovy je právě zamezení pozdějších trestních činů budoucích občanů. Dalším důvodem je, abychom se naučili poslouchat, byli vzorní, ohleduplní a nevybočovali ze společnosti, tím se tedy vyhnuli problémům a nechtěnému trestu. Proto už odmala víme, co si můžeme dovolit a co ne. O osudu každého z nás rozhoduje z největší části dle mého názoru právě rodinné prostředí. Pokud člověk vyrůstá v harmonické rodině, která funguje na silných morálních základech a on je přijímá za své, pak je mnohem méně pravděpodobné, že bude mít potřebu spáchat trestný čin. Rodinné vzory promítá i do výběru přátel v okolí, které na člověka a zejména na jeho činy mají podstatný vliv právě v bouřlivém pubescentním a adolescentním věku. Do 15 let je člověk beztrestný. Tohoto privilegia si jsou mnohdy mladiství velmi dobře vědomi a situaci zneužívají, jelikož ví, že se jim nemůže nic stát. Společnost si tohoto uvědomění páchání trestných činů u mladistvých všímá, a proto uvažuje o snížení hranice trestnosti na 14 let. Domnívám se, že jedním z důvodů je neustále se zrychlující doba, ve které žijeme, ale také předčasný mentální vývoj člověka.

Osvojujeme si způsob, jak se máme chovat ve společnosti a jak rozpoznat pomyslnou hranici či zákon, který by se neměl překročit. V celé společnosti je tento pojem používán jako obranný mechanismus před chováním a jednáním, které porušuje dané sociální konvence, pravidla nebo normy, i tedy delikventním chováním.

Trest by měl být pro pachatele (Sochůrek 2007, Liberec):

1. Citelný
2. Až na výjimky jistý
3. Následovat co nejrychleji po provinění

Je tomu tak doopravdy? Myslíte si, že v dnešní době je délka trestu adekvátní zločinu, který pachatel spáchal? V mnoha případech se můžeme doslechnout, jak ve společnosti, tak i ve zprávách, sociálních sítích, že buď ten, nebo onen spáchal závažný trestný čin jako je např. vražda, srážka chodce, zavinění dopravní nehody pod vlivem návykových látek. Soud posléze zhodnotí všechna pro a proti a rozhodne, že dá tu správnou „míru trestu odnětí svobody“. Pokud se ale zamyslím byť jen nad ztrátou jednoho nevinného čestného poctivého lidského života, ba dokonce dětského života; života dítěte, nemyslím si, že pár let ve vězení je adekvátní trest. Za zabití se dává výjimečný doživotní trest, trest smrti byl bohužel zrušen. Odsouzení, trestanci, trestaní běžně dostávají za těžší zabití pouhých 10 – 15 let s přihlédnutím na dobré chování ve věznicích, nemluvíme o sériových vraždách. Zde bych však ještě zmínil jednu podstatnou věc a to okolnosti zabití a důvod. Víme, že mnohdy mohou být vraždy důsledkem psychického týrání, zneužívání, napadání, msty za znásilnění syna či dcery pedofilem apod. Blízcí lidé oběti pak chtějí zjednat spravedlnost, jelikož ví, že se těmito lidmi kromě vězení na pár let nic horšího, co by odpovídalo jejich činu, nestane. Zaslouží si proto tyto lidi vězení stejně jako lidi, co zabíjení mají jako hru nebo zpronevěří peníze a okradou lidi o miliardy? Považuji za zajímavé, že po spáchání mnohamilionového podvodu či dokonce miliardového podvodu jsou tresty na několik desítek let a po vyšetření skandálu jsou všichni tyto podvodníci za ani ne pár let puštěni popř. nejsou vůbec odsouzeni. Zamysleme se, copak je toto spravedlivé?

Za znásilnění je pachatel odsouzený na pouhý rok či dva, někdy dostane i podmínku, po propuštění z vězení ale znásilňuje dál. Oběti mají zkažený celý život a jemu se nic nestane. Proč tohoto člověka rovnou nevykastrují a nenechají pod stálým odborným dohledem např. v psychiatrické léčbě? Copak se dá něco takového vyléčit? Jsou utlumeni vlivem medikace, přičemž po začlenění do společnosti opět ubližují. Copak by kastrace nebyla pro ně dostatečně odstrašující?

Systém trestů je vymezen sociálními normami, hlavně právem. Trest by měl být pro zločince neúměrným rizikem ve smyslu vysoké pravděpodobnosti dopadení a nevyhnutelnosti odsouzení. Když tedy pachatel vykoná zločin tak po dopadení následuje trest. *„Ten může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti...S odsouzenými ve*

výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem“ (Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody ve znění pozdějších předpisů). Zamyšlení nad konkrétní funkcí trestu odnětí svobody, neboli jaký obecný cíl je tímto zákonným omezením sledován, provedl (Mařádek 2005, Ostrava), dle nějž existuje sedm funkcí trestu:

- Funkce msty a odplaty - tato funkce byla prováděna v historii, jedná se tedy o nejstarší z funkcí
- Funkce represivní - pokud by byl trest represí, byl by neefektivní, ale často dokonce i kontraproduktivní
- Funkce vyrovnávací - na ose oběť pachatel (lze se setkat i s pojmem úměrnost trestu, který analyzuje spíše rovnováhu trestu se spáchaným trestným činem), dalo by se použít i pojmu funkce újmy (trest musí být vždy újmou, neboť by ztratil smysl
- Funkce preventivní (odstrašující) - generálně pro všechny občany a individuálně pro pachatele trestných činů
- Funkce solidarizace - jde vlastně o sociální funkci trestu v komunitě a to v tom případě, kdy potrestání zločince může obnovit (nebo obnovuje) solidaritu komunity, kterou pachatel svým činem oslabil
- Funkce izolace - zde se jedná o nebezpečného vězně, který je izolován od ostatní společnosti, aby jí nemohl dále škodit (např. doživotní trest odnětí svobody)
- Výchovná funkce trestu - výchovná funkce trestu je považována za stěžejní v moderní penologii, neboť si klade za cíl pachatele změnit pozitivním způsobem, tedy reintegrovat ho zpět do společnosti.

Vznikají tak základní okruhy problémů a přístupy k chápání trestu odnětí svobody, ze kterých vyplývají následující otázky (Sochůrek 2007, Liberec):

- Je trest cílem sám o sobě nebo prostředkem k dosažení nápravy pachatele
- Jaký je vztah mezi délkou trestu a závažností trestného činu
- Jaký je vztah mezi délkou trestu a nebezpečností pachatele
- Jaký je vztah mezi délkou trestu a dosažením nápravy pachatele
- Jaký je vztah mezi morálkou společnosti a jejími zákony

Podle mého názoru je dnešní systém příliš shovívavý v druzích trestu, které považuji za závažné. Pokud se např. zamyslím nad člověkem, který je doživotně připoután na lůžko pod neustálým

dohledem, kvůli zdrogovanému člověku, který si sedl za volant a srazil ho. Musíme také připustit, že člověk závislý na drogách zasedá za volant velmi často právě pod drogovým působením, neboť se mu stírá realita s fantazií vytvořenou pomocí návykových látek. Ve výše zmíněném případě končí soudní jednání často tak, že oběti pachatel vyplatí odškodnění. Copak je toto nějaký trest? Myslíte si, že drogově závislý člověk už nic podobného neudělá? Mnoho pachatelů má potlačenou morálku či sociální empatii. Nejsem si jistý, zda se bez represivního trestu pachatel poučí pouze vlastním uvědoměním. Dle mého názoru by tresty měly být tvrdší a tím by fungovala lépe prevence. Pak si lidi lépe rozmyslí, zda jim spáchání daného činu stojí za příslušný trest. K otázce vztahu mezi morálkou a zákonem. Zákon musel vycházet z morálních principů a stanovit hranici, která by ještě nebyla považována za trestní. Osobně si myslím, že jistá tolerance v morálce je zapotřebí. Člověk si leckdy musí sám uvědomit, že v té chvíli již zašel příliš daleko, ač neporušil zákon, ale může napáchané zlo ještě napravit. Říká se tomu svědomí.

Cílem a účel trestu u mnoha autorů je definován jako nejčastější forma, kterou můžeme někomu ublížit ať už vědomě, či nevědomě, nebo dále můžeme záměrně způsobit újmy (utrpení, bolesti) provinilci. V trestně právních souvislostech je trest také chápán jako ochrana před kriminalitou. Tudíž nejzákladnější a nejdůležitější funkcí trestu je funkce regulativní, která je popsána v moderní penologii. Penologie se zabývá trestem, trestáním a naukou o vězeňství. Budu se jí dále zabývat později. V trestním zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon je trest popsán následovně: „*Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život a tím působil výchovně i na ostatní členy společnosti.*“ (Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, § 23). Výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost.

2.2 Efektivita výkonu trestu

„Bylo a je velmi obtížné měřit, jak se působení odborníků pomáhajících profesí odrazilo v realitě ve smyslu nápravy či resocializace propuštěných pachatelů trestné činnosti. Kromě tradičních metodologických úskalí, která provázejí vliv programového působení, jako je například jeho efektivita z hlediska podmínek, kvality, intenzity či extenzity, je totiž prakticky nemožné získat zpětnou vazbu od samotných bývalých klientů věznic“ (Hendrych 2010, Opava). Existují zde dva názory, které vykládají, jak to v podstatě s efektivitou odborného působení v realitě je (Hendrych 2010, Opava):

- První je pesimistický. Opírá se o neveselé statistiky, které jasně hovoří o vysoké četnosti recidivy a tvrdí, že úspěšná intervence, jejímž cílem jsou změny hodnotové orientace

a následné změny v chování pachatelů trestné činnosti, je téměř zanedbatelná. Z toho tedy vyplývá, že se upustilo už od užívání pojmů „náprava“ či „resocializace“ a nahradil je víceznačný termín – „programy zacházení s vězni“.

- Druhý pohled je optimističtější v tom, že na základě psychologických a sociologických teorií můžeme vidět význam v procesu celoživotního učení a socializace v životě každého jedince.

Každý trest, který je soudem uložen, není spojen s odnětím svobody. Říkají se jim tzv. nevězeňské tresty, kterým můžeme říkat alternativní možnosti trestání. Tyto alternativní tresty se více a více rozšiřují a vyplývají z několika hledisek, z nichž bývají uváděna tato dvě (Hendrych 2010, Opava):

- Ekonomické – z hlediska finančních nároků na státní rozpočet. Náklady na pobyt občanů ve vězeňských zařízeních jsou velkým zatížením státního rozpočtu. Tzn., že jedinec, u kterého je prokázáno, že může být napraven i jiným způsobem, než je pobyt ve vězení, se může dále aktivně ekonomicky zapojovat do společnosti a platit daně státu.
- Psychologické – náprava či resocializace nemohou být vždy úspěšné a jedinec naopak může být pobytem ve vězení ještě více poškozen. Zde se zejména hovoří o mladistvých pachatelích trestné činnosti.

Trestní zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon umožňuje v současné době tyto alternativní druhy trestů:

1. Ztráta čestných titulů a vyznamenání
2. Ztráta vojenské hodnosti
3. Zákaz činnosti
4. Propadnutí majetku
5. Peněžitý trest
6. Propadnutí věci
7. Vyhoštění
8. Zákaz pobytu
9. Obecně prospěšné práce
10. Domácí vězení

Nejčastějším ukládaným alternativním trestem v ČR, tzn. trestem, který není spojen s odnětím svobody se nazývá: obecně prospěšné práce (OPP), podle zákona č. 40/2009 Sb., podmínky nařízení, odkladu, přerušení, upuštění a přeměny trestu OPP. Obecně prospěšné práce nabízejí odsouzenému možnost si odpracovat svůj trest, neboli vlastní aktivitou odčinit své trestné jednání.

Má to mnohé výhody. Jednak pro společnost (práce odsouzených sleduje obecný prospěch), tak i pro odsouzeného, který v případě vykonaných OPP pokračuje ve svém životě s „čistým štítem“. Zcela novým alternativním trestem je domácí vězení, které vzniklo a je možná od 1. 1. 2010. (Hendrych 2010, Opava)

Domnívám se, že v případě lehkých prohřešků by prospěšné (dodělat) práce mohly být výhodou pro všechny občany a lidi, kteří by mohli opět získat návyky na život ve společnosti. Jeden druh alternativního trestu – zákaz činnosti bych rozhodně uplatnil u politiků. Pokud podnikatel zpronevěří peníze, pak má zákaz podnikání. Pokud politici odsouhlasí předražené zakázky, vezmou si z toho provize a dále fungují ve státní sféře, pak to považuji za výsměch společnosti. Otázka domácího vězení je dle mého názoru dobrý nápad. Člověk nezabírá místo ve věznicích, dále funguje, ale má omezení, přičemž chodí do práce. Tento druh alternativního trestu stát sice také stojí peníze - probační úředník, monitorovací zařízení, ale pachatel tak může vrátit škodu poškozenému.

2.3 Penologie

„Penologie je vědní obor, který lze nejobecněji charakterizovat jako vědu o trestech a trestání, nebo také jako vědu o výkonu trestu a jeho účincích“ (Štěrba 2007, Praha).

„Penologie je věda o trestu a trestání, která se zabývá jejich účinky z hlediska volby adekvátního působení - zacházení s pachatelem trestného činu, aby nedocházelo k opakování trestného činu“ (Černíková, Sedláček 2002, Praha).

Definice psychologa a vysokoškolského učitele PhDr. Jaroslava Hály z jeho Prolegomeny k penologii: *„Lakonicky vyjádřeno, penologie (výraz pochází z latinského poena /“péna“/, což je možno přeložit jako trest) je aplikovaná integrativní věda o trestech a trestání. Penologie v širším pojetí zahrnuje celou takto vymezenou problematiku, tj. mohla by pojednávat např. i o trestání předškolních dětí. Pro její soudobou koncepci jsou však obdobná témata marginální a s důvěrou je přenechává nejčastěji vědě o výchově, tedy pedagogice. Sama se pak (již ve svém užším pojetí) zabývá tresty ukládanými řádným soudem. Nejdůležitějšími z nich jsou peněžité trest, trest obecně prospěšných prací a trest odnětí svobody, přičemž první dva jmenované bývají spolu s některými dalšími chápány jako alternativy k trestu odnětí svobody a tudíž nazývány alternativními tresty. Samotnou penologii tak lze členit na teorii vězeňství a teorii alternativních trestů. Jistý přechod, spojovací článek mezi alternativními tresty a trestem odnětí svobody pak představuje trest domácího vězení“ (Hála 2003, České Budějovice).*

Dle Sochůrka (Sochůrek 2008, Liberec) penologie nahlíží na trest a trestání z jiných pozic než trestní právo. Vychází z toho, že:

- Trest je zakotven v právních normách – zejména tedy v trestním zákoně a je základním atributem trestní politiky.
- Trest má kvalitativní stránku – spočívá v délce uložení trestu, respektování ochranné i preventivní funkce trestu a adekvátnosti uloženého trestu ke spáchanému skutku.
- Trest má kvantitativní stránku – délka trestu má znít jako vážnost pachatelova činu a s tím má být spojena i adekvátní délka ochrany společnosti před ním.
- Vlastnosti osobnosti pachatele – jedná se o množinu vlastností pachatele, které se postupně projeví.
- Morální profil pachatele – jedná se zde o morální odsouzení či kriminální chování.

Jednodušeji řečeno, vědní obor penologie se tedy zabývá naukou o trestání, druzích trestů, jejich účinnosti a o vězeňských systémech, které v různých dobách a kulturách byly v praxi realizovány. Pojem penologie pochází z latinského slova poenitentia, což znamená lítost, změna smýšlení, obrat, polepšení či náprava. V podstatě tento pojem znamená vězeňství, nebo týkající se zacházení s vězni a užíváme ho, když chceme zdůraznit nápravnou podstatu věznění (Mařádek 2005, Ostrava). Penologie samozřejmě, tak jako každý obor, využívá poznatky z mnoha dalších vědeckých disciplín, např. trestní právo, kriminologie, penitenciární pedagogika, psychologie, sociální práce, sociologie, medicína a psychiatrie. Penologie bývá odborníky nazývaná také jako penitenciární nauka.

V penologii je kladen velký důraz na jedince. Cílem je poznat, kým je, aby se mohl vytvořit individuální plán převýchovy a tím se stal pobyt ve vězení efektivní a zároveň měl pozitivní výsledek pro členy společnosti.

Díky těmto vědeckým disciplín se na pachatele nedíváme jen skrze to, že něco spáchal a proto ho odsuzujeme, ale zjišťujeme důvod jeho jednání. Co stálo v pozadí jeho činu, jaké okolnosti ho přiměly tak jednat, co bylo důvodem vykonaného činu. Tím, že pochopíme jeho osobnost a myšlení, zjistíme jeho mentální stav, je efektivnější pak jeho převýchova a zabránění recidivy.

Tyto názory a definice jsou typické pro současnost. Nacházíme se v době, kdy se prosazují práva všech, což má vést k nápravě a všeobecnému blahu. Poctiví pracující slušní lidé jsou na tom bití. Podle mého názoru však jde pouze o období, která nám budou další generace vyčítat, jelikož recidivy u pachatelů jsou tak či tak vysoké. Domnívám se, že hodnoty si člověk vytváří poctivou prací, aby si vážil toho, co mu stát umožňuje. Ve vězení si mohou vybírat, zda budou číst knihy či studovat, mohou odmítnout pracovat. Kde se však mají naučit disciplíně? Vězení by mělo být odstrašující zařízení, které odsouzené donutí zamyslet se nad tím, co dělají, a nebudou tedy pouhým

„výletem“ k sebepoznání. Podívejme se např. na mentalitu Vietnamců. Pracují od rána do večera, svátky nesvátky. Pracují dvanáct hodin každý den, dokonce i v neděli a o svátcích jen proto, aby zaopatřili do budoucna další generace. Ví, co je tvrdá a sebezapření a váží si možnosti mít se lépe.

2.4 Humanizace vězeňství

Humanizace vězeňství je spjata s rokem 1989, kdy nastala reforma českého vězeňství. Pojem humanizace se chápe jako polidštění, zlidštění, zušlechtování lidské povahy. Proč ve vězeňství hovoříme o humanizaci? Před rokem 1989 tomu tak doslova nebylo. Docházelo zde u vězňů k porušování základních lidských práv. (Hála 2003, České Budějovice)

Humanizace ve vězeňství tedy znamená vytváření důstojných a lidských podmínek ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody. Lze ji chápat v širším a užším pojetí. V širším pojetí se jedná o opatření českého vězeňství, která jsou v souladu s evropskými vězeňskými pravidly a berou ohled na světový a evropský vývoj ve vězeňství. V tomto pojetí humanizace garantuje lidská práva a svobodu, která jsou všeobecně světově uznávané. V užším pojetí humanizace vězeňství znamená nejen neponižování vězňů, ale především respektování jejich lidské důstojnosti (Mařádek 2005, Ostrava). V praxi se humanizace projevuje především (Hendrych 2010, Opava):

- diferencovaným zacházením s vězni (nediferencovaný přístup je nehumánní, degraduje zbytečně určité skupiny vězňů),
- snižováním agresivity, nepřátelství ba nenávisti mezi vězni a vězeňským personálem, kladením důrazu na korektnost ve vzájemných vztazích,
- nepřipouštěním toho, aby mohl vězeňský personál dávat najevo vězňům v jakékoliv formě svou nadřazenost (ve smyslu mocenské nadřazenosti) či vytvářet nebo prohlubovat ve vězňích jejich pocit bezmocnosti nebo bezvýchodnosti
- profesionalizací práce vězeňského personálu směrem k chápání vězeňské služby jako jedné ze sociálních služeb pro veřejnost (chápání vězeňství jako jednu ze sfér společenské činnosti, která má svá specifika, ale není ničím výjimečným, exkluzivním),
- prokazováním nezbytnosti návaznosti další postpenitenciární (povězeňské) péče společnosti, po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (resp. výkonu vazby)

Souhlasím s tím, aby ve vězení existoval systém kontroly, který zabrání šikaně a pomůže pachatelům k návratu do společnosti. Např. najít práci, zařídit bydlení, aby nezůstal na ulici a nepáchal opět zlo. Proběhne tím rychlejší integrace vězňů do společnosti a sníží se riziko recidivy alespoň o pár procent.

3 VÝVOJ VĚZEŇSTVÍ NA NAŠEM ÚZEMÍ

V historickém sledu se trest a trestání postupně mění, humanizuje. Nejdříve převládaly především tresty smrti a tělesné tresty. Dále se vyvíjely z práva pomsty a realizovaly se jako akt odplaty. Na počátku právní kultury měla dominantní místo oběť nebo její blízcí, kteří měli právo pomsty oko za oko zub za zub. S postupně se vyvíjejícím státem se tato role přesouvala na vládnoucí kasty a o vině a trestu rozhodoval panovník. Stát si posléze začal vytvářet instituce, kde realizoval trestní právo. Ve středověku celá věda stála na náboženské ideologii a učení. Tzn., že se k trestným činům přistupovalo z hlediska náboženství. Kdo nesdílel náboženská dogmata, ideologii, porušoval boží přikázání, apod., tak byl potrestán. Posláním trestů bylo zastrašení (přiznání byla často vynucována na mučidlech). V tehdejší době byl za zločince považován i mentálně postižený člověk a to z důvodu toho, že se odlišoval od ostatních (Vlček 2004, Brno).

3.1 Historie vězeňství

V této kapitole se budeme zabývat vývojem českého vězeňství. Bude zde především zachycena podstata vývoje vězeňství či změny legislativních norem trestního práva, které upravovaly české vězeňství. Cílem této kapitoly je získat stručný přehled o změnách, které můžeme porovnávat s dnešní podobou vězeňství.

3.2 Vězeňství do roku 1945

Počátky trestního práva sahají až do 11. století. Prakticky až do konce středověku bylo trestání za porušení zákonů realizováno formami fyzických trestů (například mrzačení) nebo trestem absolutním, tj. trestem smrti. Až do přelomu 17. – 18. století pachatelé lehčích trestných činů žili izolovaně v obecních domech (chudobince, starobince, nemocnice, ústavy), do kterých byly umístováni různorodí lidé. Tehdejší společnost totiž ještě nerozlišovala klienty těchto sociálních zařízení. Cílem bylo pouze izolovat a umravňovat. O mnoho let později se vyvinul trest odnětí svobody, který už můžeme porovnávat s dnešní podobou. „*V roce 1823 byla v Praze založena první státní, dnes již neexistující, Svatováclavská trestnice, kde poprvé došlo k řádnému rozlišení vězňených osob, tj. oddělení mužů od žen a mladistvých a více narušených osob od méně narušených*“ (Hendrych 2010, Opava).

V 2. pol. 19. století začalo docházet k budování vězeňských zařízení. Hovoříme zde o vzniku tzv. justičních komplexů, tj. architektonických celků tvořených soudní budovou a vazební věznicí. Dále byly budovány k výkonu trestu odnětí svobody státní trestnice. „*V roce 1850 dochází na území habsburské monarchie včetně Čech, Moravy a Slezska k zestátnění soudnictví a vězeňství.*“

Ve 2. polovině 19. století se rozvíjí vzdělávání vězňů, zejména mladistvých a sociální pomoc při propuštění, kterou poskytovaly dobrovolné spolky“ (www.vscr.cz). „Podle trestního zákona č. 117/1852 byl odstupňován trest odnětí svobody na těžký žalář, žalář, tuhé vězení a vězení. Rozdíl spočíval zejména v poutání, stravování, odívání a zařazování trestanců do pracovní činnosti“ (Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích). Trestanci, kteří byli odsouzení k výkonu trestu odnětí svobody, nejdříve odpykávali trest v samostatné cele a teprve později ve společné vazbě. Již v této době byli vězni rozdělováni podle stupně závažnosti zločinu a dle toho byli přiřazeni do jedné z napravných skupin, tzv. disciplinárních (kázeňských) tříd. Chování a činnosti trestanců upravoval tzv. Domácí řád. Nejprísnějšími tresty se stalo uložení pústu, tvrdého lože, samovazby nebo temnice. Mezi trestanci se také nacházeli lidé, kteří byli nevzdělaní, a proto měli povinnou školní výchovu. Již zde můžeme pozorovat znaky výchovného působení ve vězení, tak jak je známé z dnešní doby. Nejde tedy pouze o odpykávání trestu, ale i o převýchovu a další vzdělávání.

Nejdůležitější moment českého vězeňství se přiřazuje k roku 1918, kdy vznikl Československý stát, tedy dne 28. října 1918. Po vzniku Československé republiky nastal velký rozmach českého vězeňství. *„Přestože nový stát navázal na historické tradice, tzn., převzal penitenciární tradice a akceptoval rakouský trestní zákon, k jeho naplňování však počal vytvářet nové formy a postupy v právních i vězeňských otázkách“ (Hendrych 2010, Opava).*

Tudíž Československý stát převzal justiční a vězeňský systém Rakouska-Uherska v tzv. recepční formě. *„Účel zákona byl vyjádřen hned v úvodu: Aby zachována byla souvislost dosavadního řádu právního se stavem novým, aby nenastaly zmatky a upraven byl nerušený přechod k novému státnímu životu.“ (Vlček 2004, Brno). Tedy v platnosti zůstal „Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích z r. 1852 se změnami a doplňky“.*

V roce 1919 byla odsouhlasena základní legislativní úprava a postupně zlepšována organizace a správa vězeňství. Důsledkem bylo prohlubování progresivního systému výkonu trestu založeného na postupném zmírňování vězeňského režimu v závislosti na průběhu nápravy trestanců, kteří byli rozděleni do třech disciplinárních tříd. Převedení do I. třídy se stalo předpokladem k návrhu na podmíněné propuštění z výkonu trestu. Jednalo se o zákon ze dne 17. října 1919 č. 562/1919 Sb., o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění, tj. o úpravy upravující prohlubování progresivního systému výkonu trestu odnětí svobody, čímž se posílila výchovná funkce vězení. Tento zákon umožňoval ukázněným vězňům dostat se na svobodu dříve, než stanovil rozsudek. Z toho vyplývá, že alespoň částečně pomáhal snižovat nadměrný počet odsouzených. Další změny a doplňky vztahující se k tomuto období můžeme ukázat na příkladech

týkajících se vězňů a vězeňského systému. U vězňů hovoříme především o řízeném vedení k osobní hygieně, obdržení pracovních míst ve veřejném sektoru, možnosti vzdělávání ve formě různých druhů řemesel např. švec, tkalcovství, zahradník. Do věznic přicházeli lektoři, kteří zde přednášeli látku z různých oborů např. historie, zdravotědu apod. Byly zde zřizovány knihovny, kde mohli vězni odesílat dopisy a také přijímat návštěvy. U vězeňského systému můžeme poukázat na zřízení tří oddělení nového Ministerstva spravedlnosti. Přičemž z jednoho oddělení se řídil celý vězeňský systém, probíhal dohled nad jednotlivými věznicemi a personálními záležitostmi pracovníků. Došlo také k třídění vězňů podle charakteru trestné činnosti (Hendrych 2010, Opava).

V roce 1928 existovalo v ČSR šest mužských trestnic k výkonu trestů od 1 roku až po doživotí, z toho dvě trestnice pro prvotrestance a polepšitelné recidivisty (Plzeň, Leopoldov) a dvě trestnice pro nepolepšitelné trestance (Kartouzy, Ilava). Dále mohu zmínit trestnice pro choré a invalidní trestance (Mírov) a trestní ústav pro mladistvé do 20 let s trestem nad šest měsíců (Mikulov). Existovala také samostatná ženská trestnice s oddělením pro mladistvé (Řepy u Prahy). Tresty žaláře od šesti měsíců do 1 roku byly vykonávány v trestničních odděleních krajských soudních věznic. Mužští trestanci s dlouhodobými tresty bez možnosti podmíněného propuštění byli po dvou třetinách vykonaného trestu přemísťováni do tzv. přechodného ústavu v Leopoldově. Mladiství si odpykávali trest zavření v polepšovnicích nebo v určených trestních ústavech. Vězeňství bylo centrálně řízeno příslušným odborem na ministerstvu spravedlnosti, který úzce spolupracoval s Mezinárodní komisí pro trestní právo a vězeňství. Dohled nad výkonem trestu prováděli domácí komisaři, občanskí kontroloři a od roku 1921 pověřeni úředníci ministerstva spravedlnosti (Kýr, 2009).

Jak vidíme, věznice měly různé podoby – od zavedení tvrdého lože po možnosti vzdělávání nevzdělaných. Za Rakouska-Uherska však vzdělání mělo důvod, byli jsme šikovnými řemeslníky a okolní země si nás vážily. Tudíž vzdělávání absolutně nevzdělaných mělo význam. Dnes má jednoduchý přístup ke vzdělání každý a základy mají jedinci.

Meziválečné období můžeme charakterizovat dvojím způsobem:

- *„Meziválečné období a poválečné období bylo charakterizováno zpronevřením se základním principům trestání. Inscenované politické procesy, při nichž byly vynášeny nespravedlivé rozsudky za mnohdy neexistující skutky, jsou velmi dobře známy z historické literatury mapující tato období“* (Hendrych 2010, Opava).
- *„V meziválečném období se rychle dařilo mnoho věcí zlepšovat, zejména zacházení s vězni, kde se od tradice pouhého drilu a elementárního školství přešlo k výchovnému a kulturně*

mravnímu působení na vězně, které již mělo systémový a pragmatický charakter. Tento zdárný vývoj byl však přerušena druhou světovou válkou“ (Hála 2006, České Budějovice).

Po rozpadu Československé republiky a vzniku Protektorátu Čechy a Morava (období 1939-1945) byl převzat dosud fungující justiční a vězeňský systém včetně legislativní úpravy, organizace a správy vězeňství. Všechny vzniklé normy byly vydávány protektorátní vládou a schvalovány říšským protektorem. Vězeňská zařízení byla zcela využívána pro potřeby německé justice a tajné státní policie tzv. gestapo. Tyto již zmiňované orgány měly výhradní pravomoc řešit trestné činy. V jednotlivých soudních věznicích a trestnicích se nacházelo protektorátní vedení (české) a říšské vedení (německé). Protektorátní (české) vedení se staralo o chod a provoz ve věznicích. Říšské vedení (německé) zajišťovalo využívání věznic pro vazební účely nacistických soudů a vyšetřovací účely gestapa. Veškerý personál z okolí věznic musel skládat slib Adolfu Hitlerovi a zkoušku z německého jazyka. Nad průběhem výkonu trestu dozírali domácí komisaři, zejména úředníci nově zřízené Generální inspekce vězeňství nad soudními věznicemi a trestními ústavy. Během tohoto období se působnost dozoru, všeobecná správa a řízení soudních věznic a trestnic několikrát změnila, tzn., v roce 1943 přešla na vrchní soudy, v roce 1945 na Ministerstvo spravedlnosti. (Kýr A, 2009)

Vězeňský systém v období Hitlera (druhé světové války) dle mého názoru neplnil funkci přiměřeného trestu k činům. Hitler chtěl docílit Třetí říše a odstranit vše a všechny, co by mu v tom bránili, ač se ničím neprovinili. To nepovažuji za správné. I obyčejní lidé žili ve strachu, zda nebudou odvedeni, pokud nebudou odpovídat árijskému typu člověka, stavět se pro jeho názorům atd. Člověk má být spravedlivě oceněn a také nést patřičnou zodpovědnost za své činy.

3.3 Vězeňství po roce 1945

Po osvobození od německé nacistické okupace došlo k návratu trestního práva do podoby před druhou světovou válkou. Roku 1945 byl vydán dekret prezidenta republiky č. 112/1945 Sb., o správě soudních věznic a trestních ústavů. V příloze 1 můžeme vidět organizaci jednotlivých složek vězeňského systému (Bajcura 1999, Praha).

V poválečném období je evidovaný značný úpadek československého vězeňství. *„Státní trestněprávní politika uplatňováním generální represe, směřovala k potlačení projevů občanského principu. Sociální jevy, které se vymykaly reglementaci prováděné státem, byly uměle kriminalizovány. Trestní právo bylo zneužíváno k prosazování politických, hospodářských a jiných státních zájmů. Pachatelé trestné činnosti byli označováni za „nepřátele socialismu“ a k jejich převýchově či „nápravné výchově“ sloužil nehumánní způsob výkonu trestu odnětí svobody. Vnitřní*

režim vězeňských zařízení byl militantní, praktikovala se tuhá kázeň, dril, izolace od vnějšího prostředí“ (Hála 2006, České Budějovice).

Další vězeňská zařízení jako internační, sběrné a pracovní tábory připravovaly německé obyvatelstvo k odsunu. Tyto tábory měly v područí Ministerstva vnitra a Ministerstva národní obrany. Byly také ustanoveny soudy, které posuzovaly míru zavinění u nacistických zločinců, zrádců a kolaborantů. Na základě dekretu prezidenta republiky č. 126 ze dne 27.10.1945 byly zřízeny zvláštní nucené pracovní oddíly ve všech věznicích krajských soudů a v trestních ústavech Plzeň, Valdice, Mikulov, Mírov a Řepy. Byli zde sem zařazováni lidé odsouzení k trestu odnětí svobody nad 5 let. Oddíly pracovaly na odstranění škod způsobených válkou na komunikacích a veřejných budovách. Zároveň se podíleli na obnově národního hospodářství.

V roce 1948 vzniká kategorie tzv. protistátních vězňů odsouzených státním soudem na základě zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky. Z vězeňského řádu z roku 1951 jim vyplývalo mnohem více omezení než pro kriminální vězně. Zákonem č. 321/1948 Sb., o uniformovaném Sboru vězeňské stráže (SVS) došlo k reorganizaci vězeňského personálu podle vzoru Sboru národní bezpečnosti. V krajských soudních věznicích a trestních ústavech byli jmenováni velitelé oddílů SVS, kterým podléhali“ (Kýr, 2009). V roce 1948 nastal další zlom v systémovém budování vězeňství. Věznice byla využívána nejen k izolaci kriminálních pachatelů, ale i k izolaci odsouzených za tzv. politické delikty. Jednalo se občany označené jako „nepohodlní režimu“. Dochází ke zřízení táborů nucených prací (zákon č. 247/1948), jež můžeme popsat jako „improvizované vězeňské zařízení“ s nevyhovujícím ubytovacím a hygienickým zázemím. Postupem času se sice situace zlepšila, ale i přesto lze některé důsledky deformace vysledovat až do roku 1989 (Kýr, 2009):

- Politizování činnosti pracovníků vězeňství, neboť po roce 1948 bylo při jejich výběru přihlíženo k členství v KSČ.
- Policejní přístup k vězňům v souvislosti s uplatňováním represivní funkce vězeňství.
- Preference ekonomického využívání vězňů.
- Vojenské zacházení s vězni.
- Byrokratický přístup k řízení vězeňství.

Zde se dozvídáme o táborech nucených prací. Bohužel tento systém byl využit pro politicky nepohodlné občany a ne pro lidi, kteří spáchali trestné činy. Jsem toho názoru, že pokud by tento systém neměla vliv politická situace, tak by se o uskutečnění jeho jisté podoby uvažovalo již dnes.

V roce 1948 se začaly realizovat tzv. právnické dvouletky. Během této dvouletky se pracovalo na návrhu trestního zákona. V roce 1950 Národní shromáždění ustanovilo osnovy čtyř trestněprávních předpisů: trestního zákona, trestního řádu, trestního zákona správního a trestního řádu správního. Zákon určoval pouze jeden druh deliktu a to trestný čin. Hranice trestní odpovědnosti byla stanovena na 15 let. U mladistvých, jež dovršili 15 let, ale nepřekročili 18 let, byl především kladen důraz na výchovnou funkci trestu. Účel trestu spočíval na jedné straně v zneškodnění pachatele a zabránění mu v páchání dalších trestných činů a na druhé straně v převýchově a ve výchovném působení na celou společnost. Tzn., máme dvě prolínající se strany. Donucovací složka, která má za úkol zneškodnit, zabránit a na druhé straně působit výchovně preventivně na pachatele. Co se týče druhů trestu, byly rozlišovány na:

- Hlavní – patří sem trest smrti, odnětí svobody a nápravné opatření
- Vedlejší – skládá se ze ztrát čestných práv občanských, ztrát státního občanství, vyloučení z vojska, ztrát vojenské hodnosti, vyhoštění, zákaz činnosti ...

Kromě trestů byl ustanoven tzv. institut ochranného opatření. Jeho úkolem se stalo preventivně chránit společnost před trestnými činy a působit na členy společnosti, kteří byli ve výchově rodinou zanedbáni tak, aby se staly přínosnými členy společnosti. Můžeme tedy poukázat na to, že tento institut nemůžeme brát jako formu trestu, nýbrž prostředkem výchovy a prevence (Vlček 2004, Brno).

Od roku 1953 bylo vězeňství převedeno do působnosti Ministerstva vnitra. Důvodem se stal zánik Ministerstva národní bezpečnosti. Mezi lety 1953 – 1955 vrcholil tzv. třídní výkon trestu uplatňující nejtvrďší podmínky u protistátních vězňů. Ve stejném roce vznikl Řád nápravných zařízení podle vzoru Sovětského svazu. Stanovil tzv. nápravné zařízení (NZ), jež byla rozčleněna do šesti typů podle stupně střežení.

Odsouzení byli tedy přerozdělováni do jednotlivých typů NZ na základě povahy spáchaného trestného činu (státně bezpečnostní, kriminální) a podle závažnosti provinění. V roce 1955 došlo k další změně u odsouzených ve výkonu trestu. Byl vytvořen Řád pro nápravně pracovní tábory (NPT) stanovující čtyři typy táborů, v nichž byla využívána vězeňská práce. Zvláštní kategorii tvořili tzv. třídní nepřátelé.

Jednalo se o ty odsouzené, kteří si odpykávali trest v nejpřísnějších podmínkách a byli zařazeni na ty nejtěžší namáhavé a méně placené práce. Nachází se tedy ve zvláštních odděleních nápravných pracovních táborů (Leopoldov, Valdice, Plzeň a Pardubice). Kontrolu a inspekci vykonávali funkcionáři správy NZ a příslušní prokurátoři. V letech 1956-1957 byla provedena v závislosti na

změně politické scény částečná reforma trestního práva hmotného. K těmto reformám se řadí reforma trestního práva zákon č. 63/1956, který měnil a doplňoval zákon č. 24/1957. Tyto nové zákony posílily výchovné poslání československého trestního práva. Změna spočívala v prohloubení zásady individualizace trestu. Byl brán větší zřetel na odsouzenou osobu a dále na spjitosti a okolnosti spojené s případem pachatele (Kýr, 2009).

Na základě posílení individualizace trestu došlo ke zrušení trestu odnětí svobody na doživotí a trestu smrti za trest odnětí svobody na 25 let. „*Prohloubení zásady individualizace trestu v nových trestních zákonech nikterak neznamenal lineární zmírnění trestní represe. Naopak, nové trestní zákony umožňovaly postihnout pachatele závažných trestných činů i přísněji*“ (Vlček 2004, Brno). Otázka zrušení a zavedení trestu smrti je jednou z nejdiskutovanějších v dnešní době. V minulosti se stalo pár případů, kdy byl obviněn a usmrcen nevinný, a to byl jeden z důvodů, proč se zrušil trest smrti. Nahradil se řekněme doživotním trestem ve věznici. Já se však ptám: Jaký smysl má doživotní vězení, když člověk již nikdy nebude na svobodě a je natolik „mentálně vyšinutý“, že je nebezpečný pro společnost a neuvědomuje si závažnost svých činů? Recidiva je více než jasná. Copak mu pomůže psychoterapie a příslušná utlumující medikace? Pouze zde existuje riziko jeho případného útěku či usmrcení člověka ve věznici, který nemusí mít za sebou spáchání závažných činů a jeho pravděpodobnost nápravy a naděje k vrácení do života bude ztracená. Navíc si pachatelé uvědomují, že se mohou dostat „maximálně do vězení“, kde si odžijí trest a nemusejí nic dělat, mohou si dodělat vzdělání, zapsat se na práce, pokud chtějí atd. V tomto případě je pud sebezáchov na velmi nízké úrovni a člověk není tím pádem o páčání další trestné činnosti odrazen.

Má další otázka zní: Copak by nemělo větší vliv zavedení trestu smrti na prevenci pozdějších trestných činů? Myslíte si, že by si v té chvíli pachatelé raději nezvolili chovat se tak, aby jim nehrozilo vězení či trest smrti? Známe všichni přísloví: „Když nejde o život, nejde o nic.“ Zapomínáme však, že o život jde oběti.

Podstatný význam se přisuzuje události, která se konala v roce 1957. V tomto roce vydala Organizace spojených národů dokument nazvaný Standardní minimální pravidla pro zacházení s vězni, přičemž Československá socialistická republika přijala dokument pod tlakem mezinárodního společenství. Na základě tohoto dokumentu byl vydán nový zákon, který se považuje za průlomový a to zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Tento právní dokument považujeme za legislativní základ částečné reformy tehdejšího vězeňství (Hendrych 2010, Opava). „*Tím nejdůležitějším krokem bylo nahrazení třídně-politického rozlišování vězňů zařazováním odsouzených do tří tzv. nápravně výchovných skupin v závislosti na míře kriminálně – patologického narušení jejich osobnosti*“ (Hendrych 2010, Opava). Od této chvíle institut vězeňství

vystupoval pod novým názvem. Vznikl vojensky organizovaný ozbrojený sbor tzv. Sbor nápravné výchovy, v němž příslušníci zabezpečovali výkon vazby a trestu odnětí svobody.

3.4 Vězeňství od roku 1989

Rok 1989 byl rokem převratu, kdy padl totalitní režim. Změna situace ve společnosti vedla k udělování amnestií za trestné činy proti republice, za které byli občané odsouzeni v minulosti. V tomto roce bylo propuštěno 52 vězňů. Změny ve společnosti pocíťovali i vězni v nápravných výchovných ústavech (NVÚ) a vyžadovali slíbené zlepšení podmínek. V 90. letech prošel vězeňský personál celkovou reorganizací a výměnou zaměstnanců.

Pro představu: v letech 1990 – 1991 bylo propuštěno 1500 osob z počtu 7500 příslušníků Sboru nápravné výchovy a v následujících letech výměna pokračovala. Byly ustanoveny komise České národní rady (ČNR), jež spolu se zástupci Občanského fóra, Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a odborníků navštěvovaly jednotlivá NVÚ (Nápravný výchovný ústav) a přezkoumávali stížnosti vězňů souvisejících s ústavním režimem. Dne 1. 1. 1990 udělil nový prezident Václav Havel širokou amnestii 16000 vězňů z 22000 vězňů (Kýr, 2009). Udělování amnestií je opět velmi zapeklité téma. Dle mého názoru propuštění tolika vězňů „po přezkoumání“ jejich příčiny odsouzení nebylo dobré rozhodnutí. Informace se různí, co se týče názoru na rostoucí kriminalitu po udělení amnestie (viz internetový odkaz <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ct24/domaci/1364393-prvni-krok-vaclava-havla-v-uradu-rozsahla-amnestie>).

Pokud se nad tím ale logicky zamyslíme: 16000 vězňů vyjde do ulic bez prostředků, domova, bez návyků a bez psychické nepohody nebo naopak v psychické nepohodě? Nic pro ně nebylo systematicky připravené. Jak se tedy budou lidé bez práce a jídla chovat? Strážní se nechali slyšet, že polovina se z nich stejně vrátí zpět. Na udělení takových množství amnestií měl prezident pouhé dva dny. Je v lidských silách posoudit 22000 vězňů a 16000 z nich dát amnestii? Nejsme proti amnestiím, jak by se zdálo, ale člověk by si měl uvědomit, že udělením amnestie opět neovlivní pouze jeden lidský život. Má ji dostat pouze člověk, co si ji zaslouží po dlouhém zkoumání a pozorování.

I v průběhu amnestie pokračovalo šetření komisí ČNR. To se odrazilo v úpravách práv a povinností vězňů v ústavních rádech. Trest smrti byl zrušen a byl zaveden doživotní trest. V letech 1990 - 1991 probíhalo ve Sboru nápravné výchovy (SNV) ověřování odborné a morální způsobilosti na základě zákona č.169/1990 Sb. Zúčastnilo se jí přibližně 5500 příslušníků SNV, z nichž pouze 400 nesplnilo požadavky. V roce 1992 byla vypracována nová podoba českého vězeňství v návaznosti na Evropská vězeňská pravidla. Vycházela i z humanistických tradic, na jejichž základě byl vydán

zákon č.555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži. Jednalo se o zásadní přeměnu organizace, řízení a výkonu českého vězeňství. Vznikly tři skupiny zaměstnanců: vězeňská stráž, justiční stráž (sloužící k ochraně výkonu justice, dle zákona č.186/1992 Sb., o služebním poměru Policie ČR), správní služba (s civilními zaměstnanci v pracovním poměru podle zákoníku práce). V období reformy byl kontrolním orgánem ve vězeňství Ředitelství SNV a komise pro vězeňství ČNR. Funkce prokurátorů zanikla ve chvíli, kdy se prokurátorství přeměnilo na státní zastupitelství.

K 1. 1. 1993 vznikla Vězeňská služba ČR a zanikl Sbor nápravné výchovy. Vězeňská služba plnila úkoly státní správy, politické strany na ni neměly přímý vliv, služba se zbavila centralizace a byrokracie. Její funkčnost měl na starosti generální ředitel, nově jmenovaný ministr spravedlnosti. Rozsah pravomocí ředitelů věznic se zvětšil, především šlo o oblast personální a ekonomickou. V reakci na problematiku dodržování lidských práv a občanských svobod byl přijat zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, který stanovil, že obvinění mohou být omezeni jen do té míry, která je vyžadována trestním řízením.

Aby byly dodrženy i humanistické požadavky a s odsouzenými pracovali odborníci, byl vydán zákon č.294/1994 Sb., který pozměnil a doplnil zákon č. 59/1956 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Zákon upravoval rozdělení zařízení pro výkon trestu na věznice s dohledem, dozorem, ostrahou a zvýšenou ostrahou. O umístování odsouzených do jednotlivých typů věznic a jejich přeřazování rozhodoval soud. Odsouzení mladiství byli zařazováni do zvlášť vyčleněné věznice. Evropská vězeňská pravidla se na základě zkušeností měnila, což mělo za následek přijetí zákona č.169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (základní typy věznic jsou nezměněné nebo se nezměnily). Vnitřní kontrolní činnost ve vězeňství se stala jedním z důležitých úkolů generálního ředitelství VS ČR a odboru generální inspekce Ministerstva spravedlnosti. Dohled nad výkonem vazby a trestu začali vykonávat příslušní státní zástupci, poslanci a inspekční instituce při Radě Evropy a Organizaci spojených národů (Kýr, 2009).

Jsem toho názoru, že rozčlenění vězňů do určitých skupin je nezbytné. K mladistvým se musí přistupovat jinak než k dospělým. Mladiství jsou flexibilnější, ovlivnitelnější a mohli by se polepšit s větší pravděpodobností. Pokud by na ně měli ale vliv starší recidivisté, pak by se mohli nechat strhnout a zvýšit tím riziko opakovaného činu. Konflikty budou mezi jednotlivými skupinami taktéž různého rázu.

Dalším krokem, který vedl k přeměně českého vězeňství, bylo zpracování koncepce zohledňující mezinárodní zvyklosti. Tato koncepce je označována jako humanizace českého vězeňství. Tedy snaha o odlišení dřívějšího totalitního režimu od nastupujícího demokratického, v němž jsou

preferována lidská práva jedince, i když je jedinec ve výkonu vazby. Vazby si zaslouží lidské zacházení. Jde tedy o uvedení českého vězeňství do souladu jak se Standardními minimálními pravidly pro zacházení s vězni, tak posléze i s náročnějšími Evropskými vězeňskými pravidly (Hála 2006, České Budějovice).

4 SOUČASNÉ ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ

Počátky koncepce VS sahají do roku 1991, kdy byla poprvé vypracována. V roce 2005 byla koncepce přepracována s tím, že se vycházelo s předešlého dokumentu a z koncepce se čerpalo do roku 2015. Jelikož se nesplnily zamyšlené cíle, vypracovala se další koncepce s platností do roku 2025. Koncepce musí reagovat na dění ve společnosti a její potřeby, proto musí docházet k neustálé evaluaci kratších období a míry splněných cílů. Ve starší koncepci byly viděny nedostatky především v souvislosti se záměry decentralizace řízení a vytvoření vhodných materiálních podmínek pro řádnou správu vězeňství. Po přečtení starší koncepce, jsem zjistil, že se jedná v podstatě pouze o nástin, který čeká na hlubší uchopení. Starší koncepce se s novou prolíná, tzn., některé cíle zůstávají, jelikož nebyly naplněny a snaží se detailněji popsat postupy při jejich dosahování, viz níže.

4.1 Koncepce vězeňství do roku 2025

Nová koncepce vězeňství vychází se zásadní „*premisou, již je multidisciplinární a meziřesortní přístup k problematice vězeňství.*“ (Koncepce vězeňství do roku 2025, str. 1). Zásadní význam zde hraje náhled na vězně jako na člověka, který se po výkonu trestu bude opět začleňovat do společnosti, a proto je třeba vnímat jeho pobyt ve vězení od již prvního dne jako přípravu na propuštění do společnosti. Vazba má zároveň společnost preventivně chránit před recidivou a převýchovou ve věznicích, zajistit občanům bezpečí. Tyto cíle mají být dosaženy vytvořením standardů, které by byly srovnatelné s fungujícími vězeňskými systémy 21. stol. ve vyspělých demokratických státech.

Nová koncepce vězeňství do roku 2025 je vnímána jako první systémový přístup k vězeňství v širším pojetí. Byla vytvořena pracovní skupina 50 členů s 9 podskupinami z odborníků následujících oblastí: Vězeňské služba ČR, Probační a mediační služby ČR, ministerstva a další instituce, včetně akademických a nestátních. Vstupem jejich návrhů a jednání se stala koncepce obsahující cíle a nástroje k dosažení cílů:

- a) Zaměstnávání vězňů
- b) Zdravotnictví ve věznicích
- c) Vzdělávání
- d) Programy zacházení a SARPO
- e) Legislativní změny v oblasti vězeňství
- f) Řešení problematiky drog a ostatních návykových látek

- g) Financování vězeňství
- h) Resocializace propouštěných vězňů, návaznost na prevenci a postpěči
- i) Bezpečnost ve věznicích

Při vyhodnocování cílů Koncepce rozvoje vězeňství do roku 2015 bylo zjištěno, že většina cílů nebyla za posledních deset let dosažena. Cílem pracovní skupiny bylo sestavení dlouhodobě platného dokumentu, který by navazoval na předchozí koncepci, zdůrazňoval spolupráci s dalšími institucemi a subjekty, ať už ve státním či nestátním sektoru, posuzoval vliv rozsudků Evropského soudu pro lidská práva na vězeňství a vliv standardů vyplývajících z Evropských vězeňských pravidel, doporučení Výboru OSN proti mučení (CAT) a Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) a Veřejného ochránce práv.

Pracovní skupina si vytyčila cíl popsat konkrétní záměry v oblasti zacházení s vězni od nástupu do vězení, přes výkon trestu až po propuštění.

Za hlavní cíle byly stanoveny: vyšší zaměstnanost vězňů, potlačení závislosti mezi vězni (drogy), efektivní vzdělávací programy a mimopracovní aktivity, využití nástrojů proti recidivě - elektronický monitorovací systém, probační domy, změny v sankční politice, vytvoření přehledného systému následné péče s počátkem ve výkonu trestu.

Nová koncepce se ve velké míře snaží zapojit mnoho institucí, které budou úzce spolupracovat s vězeňskými službami, což považují za velmi kladný krok.

4.2 Seznam strategických cílů Koncepce vězeňství ČR do roku 2025

1. Zvýšení reálné zaměstnanosti osob ve výkonu trestu a po propuštění z vazby, koncepce vězňů

Reálná zaměstnanost vězňů se pohybovala v roce 2015 kolem 60%. Cílem se stalo vypracovat metodiku zjišťující skutečnou míru zaměstnanosti (kolem roku 2015 - 40%), za níž vězeň dostává finanční odměnu, čímž by nedošlo ke zkreslování výsledků.

Management věznic a odborný personál se potýká neustále s problémy spojenými s důvěrou k vězňům a dohadováním, zda vězeň z pracoviště neuteče, čímž by mohli být oni samotní obviněni z pochybení. Cílem koncepce je plnou vinu nasměrovat proti vězni a spojit se ztrátou důvěry a sankcemi. Elektronický monitoring vězňů by v tomto případě pomohl ušetřit náklady spojené s dozorcí.

V současné době je nedostatek personálu, který by dohlížel nad jednotlivými vězni, především zde vzniká vyšší pravděpodobnost problémů ve větších závodech. Využilo by se i více služeb civilních

zaměstnanců, tedy mluvíme o zcivilňování pozic ve vězeňské službě. Finanční výhody mají obdržet nejen zaměstnanci VS, ale i civilní spolupracovníci. Je tedy potřebná finanční podpora. Hovoříme o vypracování standardů k systematizaci míst ve VS, tj. případně zvýšit počet vychovatelů, speciálních pedagogů, terapeutů, psychologů, sociálních pracovníků a duchovních.

Již před 20 lety se potýkalo vězeňství s nedostatkem personálu. Důvody jsou jednoduché. Máme co dočinění s lidmi, kteří se mnohdy nechtějí polepšit, morální základ dávno potlačili a čekají jen na propuštění, aby mohli pokračovat v trestných činech. Tato práce musí být velmi náročná a z hlediska statistik týkajících se recidivy také demotivující. Tím, že práce nebyla finančně ohodnocena, se nemůžeme divit, že zájemci o pracovní pozici ve vězeňské službě nebyli a i dnes jich je nedostatek. Jsem zvědavý, jaké výsledky přinese systém několika pracovníků kolem pachatele a zda nakonec bude recidiva nižší. Je také důležité, aby se zaměstnanci cítili bezpečně ve věznicích. Zamysleme se nad tím, že se dostane zaměstnanec do konfliktu s pachatelem, ten bude propuštěn a bude mu vyhrožovat. I kdyby se žádná odplata nekonala, jak se asi může cítit zaměstnanec venku? V bezpečí?

Dalším faktorem má být investice do výrobních a skladovacích prostor ve věznicích, které jsou ve špatném stavu a je jich nedostatečné množství. V případě nereálnosti zřízení dalších prostor se nabízí alternativa vytvořit pro vězně 2-3směnné provozy. Management má sledovat vývoj poptávky na trhu práce, vykomunikovat pracovní místa pro zdravotně postižené či zohlednit umístění vězně do věznice dle jeho pracovního zařazení.

Pevně věřím, že se vytvoří i směnné provozy a bude zaměstnancům dán prostor k pracovní seberealizaci.

Ministerstvo spravedlnosti a Vězeňská služba také momentálně pracují na opatřeních, které mají vězňům pomoci vykonávat zaměstnání po výkonu trestu, během kterého rozvíjeli a nebyli po propuštění tedy pak automaticky odmítáni a bez práce. Oba orgány mají společně jednat s potenciálními zaměstnavateli, cílem je navázat spolupráci právě s velkými firmami, úřady práce, sociálními kurátory. Orgány pak mají být společně poradci pro vězně. Nově má být zavedena funkce koordinátora v zaměstnávání odsouzených na Generálním ředitelství Vězeňské služby ČR či má být zavedena tzv. karta věznice (viz příloha č. 8), která má obsahovat přesnější údaje o zaměstnanci a z které mohou vyčíst zaměstnavatelé informace o zaměstnání vězňů ve věznicích a jejich potenciálu pro jejich firmu.

Souhlasím se systémem, který bude mít více informací o vězňovi. Určitě by dle mého názoru také pomohlo, kdyby pachatel chodil již ve vězení do práce, kde nakonec zůstane a bude monitorován.

Přesto se však domnívám, že zaměstnavatelé budou velmi opatrní ve výběru zaměstnanců a raději si vezmou nevzdělaného než vězně s kvalifikací. Uvidíme.

Měly by být vytvořeny speciální pozice na krajských úřadech pro úředníky, kteří budou mít na starosti výběr zaměstnání a poradenství pro vězně po výkonu trestu. Realizace projektu Křehká šance má pokračovat s tím, že mají být vytvořené další projekty jako např. nyní pilotní program Probační dům.

Management má navázat spolupráci s neziskovými organizacemi, náboženskými společnostmi a církvemi, kde by se pracovní vězni uplatnili.

Podpora zaměstnávání vězňů má také spočívat v tom, že při zadávání veřejných zakázek bude podmínkou zaměstnat jisté procento vězňů se záznamem v trestním rejstříku.

2. Funkční systém vzdělávání vězňů navazující na jejich zaměstnání.

Vzděláním se zvýší pravděpodobnost nalezení práce po výkonu trestu, sníží se recidiva a riziko nedostatku příjmu. Systém vzdělávání lze rozdělit na formální a neformální. Formální vzdělávání zařizuje Vězeňská služba či spolupracovník. Probíhá na bázi vzdělání základního, středoškolského, vyššího odborného nebo i vysokoškolského vzdělání. Neformální vzdělávání se uskutečňuje v rámci programu zacházení (všeobecné vzdělávací kurzy, odborné kurzy, rekvalifikační kurzy, specializační kurzy atd.). Kurz může mít formu formálního vzdělávání, tj. zakončení dokladem o jeho absolvování.

Vězeňská služba ČR má dle § 26 odst. 8 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, v platném znění, povinnost zabezpečit mladistvým realizaci povinné školní docházky. Jestliže výuku vykonává soukromý subjekt, pak je kontrolním orgánem Česká školní inspekce. Střední odborná učiliště Vězeňské služby ČR jsou kontrolovány Generálním ředitelstvím, které v současné době nemají vytvořený speciální kontrolní orgán.

Vytvořením několika týmů na monitoring vězňů má jednu výhodu, vytvoří se nová pracovní místa, která samozřejmě budou zaplácena z peněz daňových poplatníků. Čas ukáže, zda tato velká investice měla svůj důvod.

3. Aktivní personální politika – přilákání motivovaných a kvalitních zaměstnanců, zajištění jejich kariérního růstu, dostatečného finančního ohodnocení, další specializované vzdělávání.

Je zde snaha o vytvoření optimálního množství pracovních míst pokrývajících potřeby věznice, tj. systematizace. Od roku 2014 se množství zaměstnanců zvýšilo a zvýšila se také jejich vzdělanost.

Aby byla docílena vyšší zaměstnanost vězňů na pracovišti, je třeba motivovat zaměstnance finančními odměnami za vynaložené úsilí. Vyšší zaměstnanost má být také docílena služebním bytem, náborovým příspěvkem a kampaní vytvářející pozitivní obraz o VS. Situace však není jednoduchá, jelikož práva vězňů se zvyšují a zaměstnanci kvůli často neoprávněným stížnostem zvyšují procento podaných výpovědí u zaměstnanců. Zaměstnanci jsou mnohdy přetěžováni vlivem nedostatku personálu a zdlouhavé přijímací řízení situaci také nepomáhá. Je třeba podporovat odborný růst a oddělit strážnou službu od potřeby vyšší kvalifikace s odborným vzděláním za vyšší finanční ohodnocení.

Vzdělávání zaměstnanců Vězeňské služby ČR se upravuje např. prostřednictvím nařízení generálního ředitele č. 55/2010, o vzdělávání ve Vězeňské službě České republiky a nařízení generálního ředitele č. 59/2008, o jazykové kvalifikaci příslušníků a občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR.

Vzdělávání personálu obsahuje vstupní vzdělávání a prohlubující vzdělávání, které se dále dělí na:

a) vstupní vzdělávání

1. úvodní – základní dovednosti osvojené během 3 měsíců, znalost vnitřních předpisů
2. následné – odborné vzdělávání

b) prohlubující vzdělávání

1. manažerské – rozvíjení pracovní a sociální kompetence, rozvoj osobnostních předpokladů a znalostí o procesech manažerského řízení (základní, střední a vrcholový management.)
2. jazykové
3. v dalších oborech, odbornostech nebo oblastech – stáže, exkurze

Akademie Vězeňské služby ČR je zodpovědná za přípravu zaměstnance na výkon práce po stránce teoretické i praktické. Součástí akademie je Kabinet dokumentace a historie Vězeňské služby ČR.

Je třeba pokračovat v restrukturalizaci, o níž se hovoří již v koncepci do roku 2015 – pomocí školení pracovníků (psychologů, vychovatelů atd.), pořádáním konferencí (i na mezinárodní úrovni), doplněním pedagogického studia, vytvářením specializovaných expertních skupin, analyzováním recidivy. Je třeba zajistit předávání informací uvnitř systému, jejich efektivního využití a zpracování. Je zapotřebí předávat jak špatné výsledky, tak i dobrou praxi. Zaměstnanci by měli navštěvovat i jiná zařízení a seznámit se s fungováním jiných věznic.

Vzdělávání se má vyvíjet pomocí vypracování dalších metod, lepším vybavením, zavedením kariérního řádu.

Vzdělání a další vzdělávací kurzy se doporučují a realizují na Policejní akademii, kde je kladen důraz jak na jazyky, tak i na odbornosti a znalosti např. z penologie. Při vyšších manažerských pozicích je vyžadována znalost cizího jazyka, povinnost účastnit se celoživotního vzdělávání a manažerských kursů, při pozici je zohledňována dlouholetá zkušenost.

Svoje mínění vztahující se k motivaci zaměstnanců jít do vězeňského prostředí jsem popsal.

Pro motivaci zaměstnanců je důležité, že mohou někam směřovat a systém se bude dál rozvíjet. Tím, že vězeňská služba ukazuje vývoj v oblasti personalistiky, vidí i potenciální zaměstnanci perspektivu do budoucna. Samozřejmě musí být zavedena dostatečná opatření na ochranu jejich osob.

4. Zařazení vězně podle stupně deprivace osobnosti a tím i posouzení možnosti resocializace

Základem je mít dostatek personálu, aby mohly být naplňovány individuální programy zacházení a tím zajistit vytvoření kvalitních diagnostických středisek. Je třeba ustanovit další vychovatele speciálně pro mladistvé a ženy.

5. Samostatnost odborného personálu, snížení administrativy ve prospěch trávení času s vězni

Dle mého názoru by se administrativa měla snížit ve všech oblastech. Z koncepce mám pocit, že se klade obrovský důraz na to, že se má věnovat 100% času vězni, ale v jiných oblastech společnosti se administrativa stále stupňuje do obrovských rozměrů – škola, sociální zařízení (domovy důchodců, dětské domovy, nemocnice apod.). Copak právě v těchto službách člověk nemá věnovat podstatnou část času lidem?

6. Budou vypracovány standardy ohledně zacházení s vězni a kontrolovány.

Programy zacházení s vězni vychází z evropských směrnic. Jejich úkolem je působit nepřetržitě na vězně a připravit ho na život po propuštění z věznice, sestavuje je speciální pedagog. Vychází z komplexních zpráv o vězni s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti, účast na terapii, vzdělání atd. Komplexní zpráva zahrnuje psychologické, pedagogické, sociální šetření, případně lékařské posouzení, hodnocení rizik a potřeb a jiných dostupných materiálů k osobě odsouzeného; její obsah je důvěrný. Kolem odsouzeného se shromažďuje tým složený ze speciálního pedagoga, psychologa, sociálního pracovníka, vychovatelů (1 pro 20 odsouzených) a dozorců s odpovídající speciální odbornou přípravou. I po propuštění vězně má pokračovat speciální program pod záštitou probačních médií.

V roce 2012 byl zaveden nástroj SARPO k vyhodnocení rizik a potřeb kriminálního chování. Tzn., že na základě hodnocení vězně se vypracoval plán postupu při přestupcích. Záznamy mají být zpřístupněné dalším institucím např. Probační a mediační službě ČR, sociálně-právní ochraně dětí apod. Z mého pohledu je jasné, že pečlivé monitorování vězňů musí být zajištěno. Zaměstnanci se musí cítit v bezpečí!

7. Dostupnost zdravotních služeb ve věznicích - právo vězně na ochranu zdraví

Povinnost poskytovat či zajišťovat zdravotní služby osobám ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence je zakotvena v zákoně č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů (§ 2 odst. 1 písm. l) uvedeného zákona).

Zdravotnické služby se nachází v každé ze současných 35 věznic a vazebních věznic, resp. ústavů pro výkon zabezpečovací detence, a ve 2 zdravotnických zařízeních (nemocnicích). Jejich rozsah není totožný, záleží na technickém vybavení. Cílem je posílit technické vybavení (posílit IT prostředí, prosadit elektronickou dokumentaci, centrální rozhodování o nákupech).

Vedoucí lékař zdravotnického střediska se zodpovídá vedení dané věznice, za poskytování nebo zajištění zdravotní péče odpovídá ředitel věznice (ne tedy Odbor zdravotnické služby Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR).

„Vězeňská služba ČR poskytuje primární zdravotní službu, tj. péči v oboru všeobecné praktické lékařství, zubní lékařství, gynekologie, praktický lékař pro děti a dorost a sekundární ambulantní péči ve vybraných specializovaných oborech (např. vnitřní lékařství, psychiatrie, neurologie, radiologie, ortopedie, chirurgie, dermatovenerologie, ORL) osobám ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody či osobám ve výkonu zabezpečovací detence, občanským zaměstnancům. Dále poskytuje osobám ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a chovancům vykonávajícím zabezpečovací detenci akutní lůžkovou péči v oborech chirurgie, vnitřní lékařství, psychiatrie a infekční lékařství a dále pak tzv. lůžkovou péči následnou, a to v Nemocnici s poliklinikou ve Vazební věznici Praha – Pankrác a Nemocnici s poliklinickými službami ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno. Vězeňská služba ČR dále poskytuje pracovní-lékařské služby zaměstnancům, příslušníkům i vězněným osobám (včetně chovanců) pracovní zařazeným a dále též ambulantní ochranné léčení. V rámci poskytování primární i sekundární ambulantní a lůžkové péče je poskytována péče preventivní, diagnostická, dispenzární, léčebná, léčebně rehabilitační, posudková a ošetřovatelská. Současně jsou zajišťovány léčivé přípravky a zdravotnické pomůcky. V neposlední řadě Vězeňská služba ČR taktéž poskytuje další specifické služby tzv. medicínsko –

právní.“ (Koncepte do roku 2025, str. 61). Příjmy Vězeňské služby ČR od jednotlivých zdravotních pojišťoven za vykázané služby se nestávají příjmy Vězeňské služby ČR, nýbrž se odvádějí do rozpočtu. Polovina služeb není hrazena z veřejného zdravotnictví, tudíž se dofinancovává z rozpočtu.

V rámci Vězeňské služby ČR je činných cca 330 lékařů s různými úvazky a počet ostatních zdravotnických pracovníků se pohybuje kolem 400, spolu s cca 230 příslušníky, kteří mají v područí eskorty do zdravotnických zařízení. VS se neustále potýká s nedostatkem personálu a zvyšováním jejich věkové hranice. Práce pro zdravotníky zde není motivující, jelikož jejich finanční hodnocení nedosahuje výše v klasických zdravotnických zařízeních. Motivací zaměstnanců k tomuto povolání je zvýšení osobního příplatku až na 50 % u kmenových zaměstnanců, dále pravidelný stabilizační příplatek, je zde možnost sjednávání smluvních platů atd.

V roce 2014 byla vytvořena specializovaná oddělení pro výkon ochranného léčení: protitoxikomanické, protialkoholní, patologické hráčství a sexuologické oddělení.

Koncepte rozvoje českého vězeňství do roku 2015 předpokládala změnu systému v poskytování zdravotní péče, tj. péče spadající pod systém obecného (civilního) zdravotnictví, příp. zřízení veřejné zdravotnické organizace. K tomu nedošlo a ani se přesun péče na Ministerstvo zdravotnictví neplánuje. Je třeba provést podrobnou analýzu rizik, výhod, nákladů. Je třeba zajistit stabilizaci zdravotnické služby, zlepšit pracovní prostředí pro zdravotníky (odpočívárny, šatny).

Je nutné řešit výstavbu ambulancí a zdravotních středisek v souvislosti s výstavbou nových ubytovacích kapacit např. ve Vazební věznici Hradec Králové, Věznice Rapotice, Věznice Pardubice. Dále je zapotřebí začít s plánováním vybudování bezbariérových ploch a objektů a při všech nových výstavbách léčit pacienty na dálku prostřednictvím telemedicíny a nákup léků centralizovaně. V plánu je optimalizace pracovně lékařských služeb z VS a její přenesení na poskytovatele.

Bude se zjednodušovat uzavírání smluv s pojišťovnami. Na každý okruh bude uzavřena pouze jedna smlouva. Pro všechny vězně bude zavedena jedna pojišťovna (dodnes si ji mohli vybrat). V případě nepojištěných cizinců (vyjma pojištěnců zemí EU) se hradí zdravotní služby z rozpočtu. Při umístění lidí do daných věznic by se měl zohledňovat zdravotní stav.

Zdravotnické centrum v každé věznici by mělo být zabezpečeno v případě jakékoliv nehody. Riziko je zde mnohem vyšší než v jiných „službách“. Samozřejmě musí být tyto lidé zaplacení. Vnímám pozitivně, že každá věznice řeší transporty a spolupráci s vězeňskými klinikami a neumísťují pachatele do stejných zařízení či vedlejších budov. Bohužel se musím pozastavit nad systémem

pojištění cizinců. Neustále se snažíme o rovnoprávnost všech, pak nechápu tento postup. Pokud něco spáchají občané, pak platí zdravotní a sociální. Proč tedy cizinci nezaplatí pojištění ze svého?

8. Propracovaný systém pomoci lidem drogově závislým jak při výkonu trestu, tak i po jeho skončení + Zajištění bezpečnosti věznic před nelegálními látkami a jejich šířením

Náplň protidrogové politiky projednává vláda, jejím koordinačním orgánem je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky a její výbory a pracovní skupiny.

Vnitřní předpisy VS upravují protidrogovou politiku prostřednictvím NGR č. 36/2010 (pravidla, organizace, evidence, metody a formy zacházení s osobami užívající návykové látky). NGR č. 25/2012 se věnuje specializovaným oddělením (celkem 12 věznic) pro výkon ochranného léčení (poradna drogové prevence, bezdrogová zóna se standardním zacházením, bezdrogová zóna s terapeutickým zacházením, specializované oddělení pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického specializované oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek) a řídí se Metodickým listem ředitele odboru zdravotnické služby č. 8/2006 k substituční léčbě (pomocí látky metadon, povolení 10 věznic). Věznice zajišťují testování vězňů ve výkonu trestu. Následná péče je poskytována prostřednictvím sociálně terapeutické činnosti, zprostředkováním kontaktu se společnostmi a pomoci při uplatňování práv či zájmů při správě osobních záležitostí.

VS zaznamenala v roce 2013 82 záchytů drog (pervitin, konopí atd.), v roce 2014 – 74 záchytů. K nálezů návykových látek slouží vycvičení psi – hovoříme o služební kynologii.

Cílem je snížit množství návykových látek monitorováním věznic prostřednictvím: zřízení analytických center (zpracování drogové problematiky), kontrolováním vězňů i po programu na odvykání prostřednictvím standardizovaných programů, výzkumným šetřením zjistit jak efektivně zacházet s drogově závislými. Dále by se měly inovovat způsoby testování, zintenzivnit jejich užívání, zvážit vznik kynologického centra a laboratoře na rozbor toxikologických testů. Mají být zřízené nové pozice adiktologů, kteří budou mít patřičné vzdělání a budou vést drogově závislého pacienta celým procesem, přičemž do procesu více zapojí rodinu.

V roce 2015 zahájil svou činnost Národní registr léčby uživatelů drog, který spojuje Národní registr uživatelů lékařsky indikovaných substitučních látek a tzv. Registr žádostí o léčbu spojenou s užíváním drog (TDI registr), který vede Hygienická služba. Jedná se o popsání léčby pacienta od počátku až ke konci.

Návykové látky ve vězení jsou velké téma. Tím, že vězni mají kontakty zvenčí a byly případy, kdy do obchodu s drogami byli zapleteni i zaměstnanci vězení, pak by metody měly řešit i tuto situaci. Monitorování věznic je jedním z řešení.

9. Zajištění bezpečného prostředí ve věznicích, vytvoření podmínek pro kvalifikovanou práci

Jedná se o zavedení nejmodernějších technologií – letištních skenerů osob (zamezení pronášení nežádoucích věcí do věznic), efektivnější střežení objektů, především věznic a detenčních ústavů. Zaměstnanci nejsou dostatečně služebně připraveni se bránit při službě. Věznice jsou přeplněné, v místnostech se nachází příliš mnoho vězňů, tudíž zákrok je problematický a riziko vzniku konfliktu mnohem vyšší. Doporučuje se 1 cela pro jednoho vězně s individuálním programem zacházení. Víze je taková, že by se měly stavět věznice jako v Rapoticích.

V současnosti je dovoleno příliš malé množství návštěv, individuální povolení více návštěv závisí na libovůli ředitele (v rozporu s úmluvami), kontrola korespondence je již zakázaná. Důkladné osobní prohlídky mohou být vykonány pouze v nezbytném případě při nemožnosti použití jiných zařízení či ověření oprávněných hypotéz a nemají být ponižující.

10. Snížení recidivy trestné činnosti pomocí účinné práce s odsouzenými a propuštěnými a tím docílení jejich úspěšného začlenění do společnosti

Je třeba vytvořit komplexní systém propojení penitenciární péče, postpenitenciární péče a programů prevence kriminality pro snížení pravděpodobnosti recidivy (recidiva v roce 2013 70%, 2014 69%).

Je nezbytná provázanost státních politik a společný postup subjektů ze státní i neziskové oblasti. Hrozí rizika při hledání zaměstnání, bydlení, návratu do závadového prostředí, nefungujících rodinných vazeb, hrozící recidivy závislosti na návykových látkách či vypořádáním s negativní reakcí okolí.

Jaká opatření vůči recidivistům byla přijata v minulosti, informace nemáme, ale byly vypracovány statistiky v počtu recidivistů. Dle zahraničních průzkumů nemá trest vliv na budoucí recidivu, proto se hledaly jiné cesty.

Postpenitenciární péče zahrnuje jak povinné programy (Dohled probační služby), tak dobrovolné (socioterapie, chráněná pracoviště). Cílem koncepce v tomto bodu je sjednotit postupy do koordinovaného systému, také i provázaností trestní a sociální politiky státu.

Standardizované individuální programy opět mají pomoci proti recidivě: 3 Z – „Zastav se, Zamysli se, Změň se“ (pro odsouzené muže a ženy, cíl - změna postojů a myšlení vedoucí ke kriminálnímu

jednání), program GREPP (program pro práci s pachateli za násilnou trestnou činnost na dětech), program PARDON (rekvalifikační program pro pachatele dopravních nehod) či Terapeutický program 21 JUNIOR (pro mladistvé s cílem eliminace násilných projevů v chování. Dále získané kvalitní vzdělání, praxe a pracovní zkušenost pomohou také proti recidivě. Měla by se více rozvíjet spolupráce Republikového výboru pro prevenci kriminality, meziresortní skupiny pro tvorbu strategií v sociální oblasti. Uvažuje se o vypracování Národní koncepce postpenitenciární péče. V této oblasti je důležitá koordinovaná úzká spolupráce Ministerstva spravedlnosti ČR, Vězeňské služby ČR, Probační a mediační služby ČR, Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, úřadů práce, sociálních kurátorů, Agentury pro sociální začleňování, církví, náboženských společností, neziskových organizací a dalších subjektů. Je třeba být připravený na vyšší stupeň kriminality u žen, nastárnutí vězňů (stárnutí populace), migraci s tím spojené následky. Jedním z řešení začlenění vězňů do společnosti je dluhové poradenství ve věznicích a analýza plánu bezpečného propuštění. Je zapotřebí vyhodnocovat efektivitu programů.

11. Nalezení a efektivní čerpání financí k rozvoji vězeňství

Stát by měl využít možnosti čerpat pro programy dotace z fondů Evropské unie či Norských fondů, z Programu česko-švýcarské spolupráce či využít zisku z věznic. Můžeme zmínit současné projekty, které jsou z velké části financovány EU - „Vytvoření modulu a systému manažerského vzdělávání ve VS ČR“, „*Vyhodnocení efektivnosti vynakládání rozpočtových zdrojů v resortu justice a optimalizace mandatorních výdajů*“ a projekty financovány z Norska - Budování kapacit a spolupráce v justici / Nápravné služby včetně alternativních trestů (tzv. Program CZ15)“ (www.portal.justice.cz).

Cílem se stává získat finance na vybavení, IT služby (bezpečnost sdílených dat, posílit datové linky), bezpečnost, rozšiřování ubytovacích zařízení.

12. Rozšiřování provozoven Střediska hospodářské činnosti ve věznicích – účelem je zisk použitý pro rozvoj vězeňství

Cílem koncepce je, aby věznice fungovaly samostatně v rámci provozoven Střediska hospodářské činnosti Vězeňské služby ČR. Věznice si tak získají finanční prostředky na svůj chod a vězni získají pracovní návyky. V roce 2015 se jednalo o 19 jednotek, které vykázaly výsledek hospodaření 11 780 000,- Kč (před zdaněním).

13. Stabilní právní rámec sloužící k bezproblémovému fungování vězeňství reagující na současnost

Koncepce do roku 2015 stanovila 3 cíle, co nebyly naplněny a Koncepce do roku 2025 na ně plynule navazuje:

vytvořit pouze 3 typy věznic - pro výkon trestu odnětí svobody s dozorem, věznice pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou a vazební věznice

přijetí zákonů co mají ke klasifikaci a zařazování odsouzených vztah

za zdravotní stav vězňů má nést zodpovědnost veřejné zdravotnictví

Evaluace a analýza postupů a zavedených programů. Navrhnout metodiku na kriminální recidivu.

Změnu pracovních odměn.

Kapitoly Koncepce vězeňství do roku 2025 budou detailně rozpracovány do akčních plánů, v nichž nalezneme jednotlivé cíle (1-5 let) a nástroje k jejich dosažení, s vymezeným harmonogramem, předpokládanými finančními náklady, odpovědností za realizace a konkrétních návrhů případných legislativních úprav.

Pracovní skupina pro novou Koncepci vězeňství do roku 2025 provede vždy vyhodnocení naplnění cílů, využití a účinnosti vybraných nástrojů. Takto můžeme docílit toho, aby koncepce splnila své cíle a již se situace se starou nedodrženou koncepcí neopakovala.

5 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR

V této kapitole se budeme zabývat Vězeňskou službou ČR (VS ČR), která zajišťuje výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a bezpečnost a pořádek na soudech. „*Vězeňská služba České republiky byla zřízena Zákonem ČNR č. 555 v roce 1992. Navázala na svého předchůdce Sbor nápravné výchovy. Vězeňská služba spadá do resortu ministra spravedlnosti a je přímo řízena generálním ředitelem, který má sídlo v Praze. Vězeňská služba zajišťuje výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody a dále i ochranu, pořádek a bezpečnost při výkonu a správě soudnictví. Vězeňská služba se vnitřně člení do tří skupin: na vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu. První dvě jmenované složky mají postavení ozbrojeného sboru. Hlavní úkoly Vězeňské služby jsou následující: vězeňská stráž střeží a předvádí osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu, střeží objekty Vězeňské služby a v těchto místech zajišťuje pořádek a kázeň. Justiční stráž zajišťuje pořádek a bezpečnost v soudních budovách a v jiných místech činnosti soudu a Ministerstva spravedlnosti. Správní služba zabezpečuje organizační, ekonomickou, speciální výchovnou, zdravotní a další odbornou činnost. Na významné části úkolů správní služby se podílejí občanskí pracovníci (civilisté)*“ (Mařádek 2005, Ostrava).

V České republice se momentálně nachází 35 věznic a z toho je 10 vazebních a 2 jsou detenčními ústavy (viz příloha 2). K 6. 10. 2015 se ve věznicích nachází přibližně 20 542 vězňů. V průměru se nacházelo ve věznicích mezi léty 2000 a 2014 cca 18 700 vězňů (viz Příloha 3). K 1. září 2016 pracuje ve Vězeňské službě 10 900 zaměstnanců (viz příloha 4). Každá věznice má svého ředitele, centrální správu zajišťuje generální ředitelství, která je pod Ministerstvem spravedlnosti.

V ČR máme 4 typy věznic (budou rozebrány níže) a dělíme je na:

- věznice s dohledem
- věznice s dozorem
- věznice s ostrahou
- věznice se zvýšenou ostrahou

Od roku 2009 byly vytvořeny ústavy pro výkon zabezpečovací detence. Nachází se v Brně a Opavě.

5.1 Úkoly vězeňské služby

V kompetenci vězeňské služby tak, jako v každé organizaci či instituci je řada úkolů, které musí plnit. K vězeňské službě patří následující (zákon č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční strážní ČR, §2):

- spravuje a střeží vazební věznice, věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence, střeží věznice pro místní výkon trestu a zodpovídá za dodržení zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody
- střeží, předvádí a eskortuje vězněné osoby ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody
- využívá různé programy, jež působí soustavně na osoby, které jsou nejen ve výkonu trestu odnětí svobody, ale také ve výkonu vazby s cílem vytvoření předpokladů pro jejich řádný způsob života po propuštění
- provádí výzkum v oboru penologie, jehož výsledky či poznatky jsou poté využívány při výkonu vazby a při výkonu trestu odnětí svobody
- zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti
- tvoří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost vězňů ve výkonu vazby či ve výkonu trestu odnětí svobody
- také provozuje hospodářskou činnost, tzn., zaměstnává osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, popřípadě i osoby ve výkonu vazby
- vedou kompletní evidenci osob (na území ČR), které jsou ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody
- plní úkoly, které vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament ČR souhlas a ČR je jimi vázána
- zabezpečuje vzdělávání svých příslušníků a občanských zaměstnanců, které provádí Institut vzdělávání a také provádí vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, jež je pod záštitou Středního odborného učiliště, Učiliště a odborné učiliště VS
- také poskytuje zdravotnickou péči osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, svým příslušníkům a občanským zaměstnancům
- prošetřuje svými pověřenými orgány trestnou činnost příslušníků
- ve spolupráci s Policií České republiky na odhalování trestné činnosti osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody

Vězeňská služba plní i další úkoly podle zvláštních právních předpisů. Viz zákon výše.

5.2 Organizace a řízení VS

„Vězeňská služba ČR je ozbrojeným bezpečnostním, správním úřadem a účetní jednotkou“ (http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistick%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Ro%C4%8Denka%202009_1.pdf). Řídí ji ministr spravedlnosti

prostřednictvím generálního ředitele. Ministr spravedlnosti jmenuje či odvolává generálního ředitele. Tzn., že nejvyšší institucí je Ministerstvo spravedlnosti, pak generální ředitel vězeňské služby, který odpovídá za činnost vězeňské služby ČR a zodpovídá se ministru spravedlnosti. Základní organizační jednotky zřizuje a ruší ministr spravedlnosti. V čele těchto jednotek stojí ředitelé jmenovaní a odvolávaní generálním ředitelem VS. Stanovené úkoly (viz výše) zajišťují ve vězeňské službě (Sochůrek 2007, Liberec):

- vězeňská stráž – střeží, předvádí a eskortuje vězně ve výkonu vazby či ve výkonu trestu odnětí svobody, střeží věznice, ale také na základě povolání justiční stráže střeží budovy soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti
- justiční stráž – zajišťuje pořádek, bezpečnost v budovách soudů, ale také na základě povolání k plnění úkolů vězeňské stráže střeží vazební věznice a věznice, předvádí a eskortuje vězně apod..
- správní služba – rozhoduje ve správním řízení podle zvláštních předpisů a zabezpečuje organizační, ekonomickou, výchovnou a další odbornou činnost a součástí správní služby je rovněž zdravotnická služba

Vězeňskou službu členíme z hlediska organizačních jednotek na (viz příloha 5), (Sochůrek 2007, Liberec):

- generální ředitelství – v kompetenci generálního ředitelství je řízení a kontrola Vězeňské služby ČR a plnění úkolů v oblasti státní správy vězeňství
- vazební věznice – mají za úkol zabezpečovat vazbu tak, aby plnila zákonem stanovený účel a byla vykonávána v souladu se zákonem č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů
- věznice – zabezpečují, aby trest odnětí svobody byl vykonáván v souladu se zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů
- ústavy pro výkon zabezpečovací detence – zajišťují (na základě zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů) terapeutické a výchovné působení na osoby ve výkonu zabezpečovací detence. Zabezpečovací detence probíhá v ústavech se zvláštní ostrahou i s činnostními programy, do kterých patří např. léčebné, psychologické, vzdělávací, pedagogické apod.
- Akademie Vězeňské služby (dříve Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR)- je vzdělávacím zařízením a organizační jednotkou Vězeňské služby ČR s celorepublikovou působností

- Střední odborné učiliště – jedná se o školu, která je určena pro osoby ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody a zabývá se vzděláváním obviněných a odsouzených v rozsahu středního a odborného učiliště
- Zotavovny Vězeňské služby ČR- jsou rehabilitačními a rekreačními zařízeními a poskytují ubytovací a stravovací služby přednostně pro preventivní rehabilitace služebního a pracovního charakteru a dále poskytují rekreační služby pro příslušníky a občanské pracovníky Vězeňské služby ČR a pracovníky resortu Ministerstva spravedlnosti ČR

5.3 Legislativa Vězeňské služby ČR

„Vězeňská služba České republiky jako součást trestní justice respektuje v jednání s vězněnými osobami právní řád České republiky, Listinu základních práv a svobod a Doporučení Rady Evropy. Čini tak nejen izolací pachatelů trestné činnosti, ale i vytvářením podmínek pro reintegraci odsouzených osob do společnosti po vykonání trestu odnětí svobody. Vězeňská služba České republiky spolupracuje s Probační a mediační službou ČR, Vězeňskou duchovenskou péčí a dalšími nevládními organizacemi“

(http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Publikace/ceske_veznice.pdf). Hlavním předpisem pro vězeňskou službu je zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Další jeden z nejdůležitějších předpisů je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Tento zákon popisuje trestné činy pachatele – druhy, okolnosti, sankce, promlčecí dobu, trestní odpovědnost, podmínky předčasného propuštění atd. Neznalost práva neomlouvá a již předem se může občan seznámit s postihy, jež ho čekají v případě porušení zákona.

Pro české vězeňství jsou základní následující předpisy:

(http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/98/file/P%C5%98EHLED%20P%C5%98EDPIS%C5%AE%20VS_2011.pdf):

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),
- Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby,
- Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody,
- Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně souvisejících zákonů,
- Vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby,
- Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobod.

5.4 Personál Vězeňské služby ČR

Personál Vězeňské služby ČR je rozdělen na zaměstnance, kteří jsou ve služebním poměru, těch je v procentuálním zastoupení 63% a v poměru pracovním 37%. Ti, co jsou ve služebním poměru, mají za úkol zabezpečení vnějších a vnitřních prostor věznic. Řadíme sem tedy strážnou a dozorcí službu. Příslušníci Vězeňské služby ČR mají status příslušníků bezpečnostního sboru podle zákona č. 361/2003 Sb., z čehož plynou některé specifické povinnosti a omezení. Civilní zaměstnanci jsou specialisty na oddělení výkonu vazby a trestu a jsou označováni za administrativně logistickou podporu pro plnění účelu vazby a výkonu trestu odnětí svobody (Hendrych 2010, Liberec). Jak jsem uvedl výše, počet zaměstnanců VS k 1. září je 10 900 (viz příloha 6). Na základě schématu můžeme vidět, že více, jak polovina všech zaměstnanců se nachází ve vězeňské strážci. Příslušníkem Vězeňské služby ČR je občan, který splnil všechny náležitosti přijímacího řízení a byl přijat do služebního poměru. Slouží tedy u vězeňské či justiční strážce nebo u správní služby.

Příslušník Vězeňské služby ČR nosí uniformu s určitými hodnotmi, které jsou srovnatelné s hodnotmi Policie ČR nebo Armády ČR. Každý příslušník má své služební číslo na uniformě a musí dodržovat dané normy, daná pravidla. Tzn., že při práci se řídí předpisy, a to především zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Pro přijetí do služby je nutné ukončit střední školu s maturitou. V příloze 7 je uveden graf, v němž je znázorněno vzdělání příslušníků Vězeňské služby ČR. Ve věznicích se také můžeme setkat se specialisty, kteří se podílí velkou měrou na tvorbě a realizaci programů se zacházením vězňů. Tyto programy slouží k nápravě, reedukaci, resocializaci a reintegraci. Abychom blíže specifikovali roli specialistů, je třeba vědět, kdo se řadí do skupiny specialistů. Je jím (Hendrych 2010, Opava):

- Vychovatel – jeho základním úkolem je komplexní, diagnostická, výchovná, preventivní činnost zaměřená na celkový rozvoj osobnosti a také realizace protidrogové prevence
- Sociální pracovník – hlavní úkol sociálního pracovníka spočívá v zajištění přechodu odsouzeného do řádného občanského života
- Úkoly speciálního pedagoga – dohlíží a garantuje u odsouzených odbornou úroveň realizace programu zacházení a vnitřní diferenciaci
- Psycholog – garantuje odbornou psychologickou činnost a úroveň realizace programu zacházení
- Vychovatel – terapeut – realizuje individuální a skupinové terapie

5.5 Vzdělávání personálu

„Akademie VS je rezortním vzdělávacím zařízením s celorepublikovou působností, která zajišťuje profesní, teoretickou a praktickou přípravu příslušníků a občanských pracovníků VS ČR tak, aby byli náležitě vycvičeni a vyškoleni pro výkon služby a zvyšovala se jejich odborná úroveň pro výkon práce“ (<http://www.akademievs.cz/?m=4>). Institut, který poskytuje odbornou vzdělanost personálu, se nazývá Akademie Vězeňské služby (dříve se jmenoval Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR). Poskytuje nejen základní kvalifikaci nezbytnou pro vykonávání tohoto povolání, ale i celoživotní vzdělávání. Tento institut konkretizuje úkoly ve schváleném „Programu celoživotního vzdělávání pro zaměstnance Vězeňské služby ČR“. Celoživotní vzdělávání je systém, ve kterém se dbá na plánovitě, cílevědomě, permanentní a všestranné rozvíjení odborné a morální úrovně u zaměstnanců Vězeňské služby ČR. Na tomto vzdělání se podílejí učitelé Akademie Vězeňské služby ČR, ale také odborníci z Vězeňské služby, dále také odborníci ze státní správy apod. Koncepce vzdělání zahrnuje 9 stupňů vzdělávacích aktivit (<http://www.vscr.cz/ivvs-straz-pod-ralskem-99/o-nas-1640/zakladni-informace-148/>):

- Základní a odborná příprava – školení se provádí na základě různých typů kurzů, základní odborné přípravy směřované na všechny nové pracovníky podle budoucího profesního zaměření
- Služební a profesní příprava – jedná se zde o systematické školení, kde se provádí pravidelné přezkušování znalostí, dále zvyšování fyzické kondice a dovedností v sebeobraně
- Studium personálu při zaměstnání – vytváří informační a konzultační zázemí pro studenty středních škol a postgraduálního studia, navazuje kooperaci s vysokými školami připravující budoucí zaměstnance věznic s vyšší kvalifikací
- Celoživotní vzdělávání – jedná se o nabídky rozšiřovacích a specializačních kurzů, patří sem např. jazykové kurzy určené pro personál na střední a vyšší úrovni řízení Vězeňské služby ČR
- Spolupráce s nestátními organizacemi – hovoříme zde o organizovaných přednáškách, seminářích, diskusních setkání na téma vězeňství
- Výměna zkušeností – pro vybrané profesní skupiny vězeňského personálu se vytváří různé formy workshopů, kurzů, kde si vyměňují názory, postoje na základě zkušeností z praxe
- Spolupráce s vysokými školami, přednášková a osvětová činnost – pracovníci Akademie VS spolupracují se středními i vysokými školami a dalšími organizacemi prostřednictvím přednášek, konzultací, publikačních činností

- Studijní a badatelské aktivity – jednotlivci z vězeňského personálu se podílí na řešení výzkumných úkolů, je jim nabízeno konzultační a informační zázemí
- Enviromentální výchova – všemi stupni vzdělávání se prolíná environmentální působení na základě zájmových aktivit ve volném čase, v kulturním, sportovním i společenském vyžití a sloužícím ke zkvalitnění vztahů

6 VÝKON VAZBY, VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY A VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

Jak bylo uvedeno výše, v České republice se momentálně nachází 35 věznic a z toho je 10 vazebních a 2 detenční ústavy. V této kapitole bych chtěl více popsat, kde se probíhá výkon vazby, trest odnětí svobody a co jsou vlastně detenční ústavy.

6.1 Výkon vazby

Výkon vazby je prováděn ve vazební věznici. Výkon vazby a trest odnětí svobody nejsou stejné pojmy. Výkon vazby není trestem a nemůže být trestem. Pokud je někdo ve výkonu vazby ve vazebních věznicích, tak to znamená, že obviněný je zajištěn pro účely trestního řízení a výkonu trestu. Obviněný smí být dán do vazby jen tehdy, pokud z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností je obava, že (podle §67 trestního řádu (zákon č. 43/2002 Sb.):

- uprchne nebo se bude skrývat za účelem vyhnutí trestnímu stíhání nebo aby se trestu vyhnul (útěková vazba)
- bude manipulovat nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné (tzv. koluzní vazba)
- bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestní čin, který připravoval nebo kterým hrozil (předstižná vazba)

Vazba je velmi závažným zásahem do občanských práv člověka. Jsou omezena základní lidská a občanská práva. Výkon vazby u obviněného může trvat od 3 měsíců do 2 let a ve výjimečných případech do 4 let za podmínek přesně stanových trestním řádem podle zákona č. 43/2002 Sb. Trestní řád, §71. *„Při výkonu vazby je také uplatňován princip presumpce neviny. Znamená to, že se jedná o taková omezení, která jsou nezbytná ke splnění účelu vazby a z hlediska dodržování vnitřního řádu věznice. Nesmí docházet k ponižování lidské důstojnosti, nesmí být podrobován jakémukoliv fyzickému nebo psychickému nátlaku“* (Sochůrek 2007. Liberec).

„Vazba je zásahem do občanských práv“. Paragraf s těmito slovy by měl být vysvětlen lidem, kteří ztratili svého bližního v důsledku nezodpovědnosti a laxnosti pachatelů. Copak on zohlednil práva člověka, kterému bylo např. ublíženo na zdraví s nevratnými následky? Zajímal se o ně v tu chvíli? Přece tu hovoříme o spravedlnosti a tomu, čemu říkáme „nést odpovědnost za své činy“. O morálce, zákonech a principech společnosti jsme poučeni a mnohdy jsou postupy zvnitřněny, tak jaképak zasahování do práv?

6.2 Výkon trestu odnětí svobody

Výkon trestu odnětí svobody se vykonává ve věznicích. Zacházení s odsouzenými osobami v ČR je v souladu s Listinou základních práv a svobod i doporučeními Rady Evropy. Právní úprava výkonu trestu odnětí svobody je dána zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a Vyhláškou spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody. „Zákon zvláště pamatuje na výkon trestu mladistvých, dále matek s dětmi, doživotní tresty a výkon trestu cizinců a dále na výkon trestu některých specifických skupin vězňů“ (Sochůrek, 2007). Zvláštní kategorií věznic jsou věznice pro mladistvé a pro matky s dětmi. Věznice členíme z hlediska způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti na základní 4 typy:

1. S dohledem
2. S dozorem
3. S ostrahou
4. Se zvýšenou ostrahou

Věznice se liší nejen tím, že jsou rozdělené z hlediska střežení a bezpečnosti, ale také se liší stavebně-technickým zabezpečením např. zdivo, ploty, signalizace apod.

Do věznice typu A (s dohledem) jsou zařazeni soudem odsouzení, kterým byl uložen trest za trestný čin spáchaný z nedbalosti, ale doposud nebyli ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin. V této věznici se odsouzení pohybují v prostorách věznice bez omezení, bez doprovodu zaměstnance a pracují na pracovištích mimo věznici. Po pracovní době je jim umožněn pohyb mimo věznici za účelem návštěvy kulturních, sportovních či osvětových akcí, bohoslužeb. Návštěvy probíhají bez dozoru zaměstnance Vězeňské služby ČR a odsouzený na základě rozhodnutí ředitele může jednou za dva týdny opustit dočasně věznici až na 24 hodin.

(http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/prezentace%20VS%20%C4%8CR/11-04-26%20VS%20%C4%8CR%20vseobec%20WEB.pdf).

Věznice typu B s dozorem je charakteristická tím, že soud odsoudil obviněného za trestný čin spáchaný z nedbalosti, přičemž odsouzený již byl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin, nebo pachatele, kterému byl uložen trest do 2 let a přitom dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin. Odsouzení se v této věznici pohybují organizovaně pod dozorem zaměstnance Vězeňské služby ČR. Vězni pracují mimo věznici na nestřežených místech. Návštěvy se konají bez dohledu zaměstnance Vězeňské služby ČR. Ředitel může povolit vězni, aby jednou za měsíc mohl opustit věznici až na 4 hodiny (Sochůrek 2007, Liberec).

Do věznice typu C s ostrahou jsou zařazováni odsouzení, kterým byl uložen trest za úmyslný trestný čin a nebyly zároveň splněny podmínky pro umístění do věznice s dozorem nebo se zvýšenou ostrahou, a pachatele, který byl odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a nebyl zařazen do výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem a dozorem (Sochůrek, 2007). V této věznici se odsouzení pohybují organizovaně pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby ČR. Pohyb již není možný po věznici bez dozoru zaměstnance v rámci plnění úkolů, tak jak tomu bylo u předešlých dvou typů. Zde už odsouzení pracují na střežených místech jak uvnitř, tak i vně věznice. Návštěvy probíhají pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby ČR. Opět se svolením ředitele je možné, aby odsouzený jednou za dva měsíce opustil věznici na 24 hodin (Sochůrek 2007, Liberec).

„Do posledního typu věznice, tedy do věznice typu D se zvýšenou ostrahou zařadí soud odsouzeného, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, kterému byl uložen trest odnětí svobody jako zvlášť nebezpečnému recidivistovi (§41 odst. 1 tr.z.), kterému byl za zvlášť závažný trestý čin (§41 odst. 2 tr. z.) uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osmi let, nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl z vazby nebo z výkonu trestu“ (Sochůrek 2007, Liberec). Odsouzení se pohybují pod dozorem zaměstnance Vězeňské služby ČR. Jsou uzamčeni v celách, pracují ve střežených pracovištích uvnitř věznice, anebo přímo v celách. Zde už není povolen volný pohyb po věznici a to ani, když musí plnit pracovní úkoly ve věznici. Návštěvy jsou opět pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby ČR (Sochůrek 2007, Liberec).

6.3 Výkon zabezpečovací detence

Zákon č. 129/2008 Sb. o výkonu zabezpečovací detence vstoupil v účinnost 1. 1. 2009. Proč tento zákon vznikl? Tento zákon vznikl z toho důvodu, aby se lidé ve společnosti cítili v bezpečí před pachateli, kteří jsou duševně narušenými, a tedy jeví známky agresivity a nevladatelné sexuální deviace. Každý z nás má právo na svobodu pohybu a bezpečnost zajištěnou státem. Bohužel se často stává, že jsou lidé znásilnění či přepadeni v parku i mnohdy za denního světla. Mnohem větší nebezpečí se skrývá v odlehlých parcích větších měst. Z toho důvodu se snaží stát zaručit opět svobodu bezpečného pohybu a tím izolovat tyto jedince. Před vznikem zabezpečovací detence pachatelé podstupovali v psychiatrických léčebnách programy, čili ochranné léčení.

Postupem času se však prokázalo, že toto cílené léčení bylo málo účinné. Pachatelé vykazovali fyzickou agresivitu a komplexně odmítali programy, které pro ně byly nachystané. Vznikl tedy institut s názvem Ústavy pro výkon zabezpečovací detence, které spadaly pod správu Vězeňské služby ČR. V těchto ústavách byla zajištěna přísná izolace chovanců od společnosti s cílem zajistit

vnitřní bezpečnost. Zajištění bezpečnosti spočívalo v dosažení ukázněného chování pachatelů. Tento tzv. vnitřní provoz či jinak nazvanou vnitřní hierarchii zaopatřují odborníci. Zmíněný postup a průběh výše popsané činnosti institutu můžeme přirovnat k režimu, který panuje v psychiatrických léčebnách. Personál se skládá z týmů lékařů a dalšího zdravotnického personálu za podpory psychologů, sociálních pracovníků, pedagogů apod.

Pojem detence můžeme tedy charakterizovat jako kombinaci léčebného (léčebny) a současně vězeňského zařízení. V lednu 2009 vznikly dva ústavy, a to v Brně a v Opavě. Samozřejmě i chovanci mají určitá práva, např. (Hendrych 2010, Opava):

- Chovanec má právo přijímat a odesílat korespondenci.
- Chovanec může používat ústavní telefon a různé ústavní komunikační prostředky k tomu, aby mohl kontaktovat blízké osoby apod.
- Chovanec má právo během svého pobytu přijímat návštěvy nejméně dvakrát týdně po dobu 2 hodin.
- Chovanec má právo si půjčovat knihy z knihoven, tiskopisy, společenské hry apod.
- Chovanec má právo k nákupům v ústavní prodejně.

Po dobu výkonu zabezpečovací detence jsou povinni podrobit se omezením některých práv a svobod. Chovanci tedy nemohou např.:

- podnikat či vykonávat jinou hospodářskou činnost
- zakládat politické strany, politická hnutí
- svobodně se rozhodnout, který lékař je bude ošetřovat či v jakém zdravotnickém zařízení bude ošetřován apod.

Tak, jako to bývá u institucí a u této nevyjímaje, řídí se určitými pravidly, zvyky. Pokud chovanec neplní své povinnosti, i když byl několikrát napomínán, vyzván tak může Vězeňská služba použít zákonné donucovací prostředky podle zákona č. 129/2008 Sb. – volná úprava.

7 SPOLUPRÁCE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY SE SLOŽKAMI IZS (INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU)

V této kapitole se budeme zabírat kooperací složek IZS (integrovaného záchranného systému) s Vězeňskou službou ČR. Vězeňská služba se zařazuje do ostatních složek IZS, blíže specifikováno tedy do ozbrojených bezpečnostních sborů. Do ostatních složek zařazujeme vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní záchranné sbory, orgány veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání (Halaška 2014, Brno). Ozbrojený bezpečnostní sbor lze charakterizovat jako organizaci (Halaška 2014, Brno):

1. která plní úkoly vymezené zákony a dalšími právními normami pro zajištění bezpečnosti a fungování státu
2. má organizaci s přesně stanovenou řídicí hierarchií
3. kde příslušníci používají při výkonu služby zvláštní zákonné ochrany svých práv a jsou také vycvičeni a vybaveni technikou i materiálem a mají také právo používat donucovací prostředky a zbraň v případě, kdy jim to umožňuje zákon
4. která lze použít jak při vojenském či nevojenském ohrožení k obraně zájmů států, neboli zapojení různými formami do krizového řízení v rámci státu

Hlavní spolupráce Vězeňské služby je s Policií ČR. „*Zaměstnanci Vězeňské služby mohou být také vládou povoláni k plnění úkolů služby pořádkové policie anebo ochranné služby Policie ČR, (dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky) pokud síly a prostředky policie nejsou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti*“ (Halaška 2014, Brno). V této situaci by příslušníci Vězeňské služby převzali oprávnění a povinnosti policisty. Naopak v případě, pokud by vznikla mimořádná situace ve vazební věznici nebo věznici a příslušníci Vězeňské služby by nebyli schopni zajistit bezpečnost a pořádek vlastními prostředky, pak může Vězeňská služba ČR požádat o pomoc Policii ČR.

Policie ČR spolupracuje s Vězeňskou službou ČR na základě „Dohody o spolupráci a vzájemné pomoci“ uzavřené mezi Generálním ředitelstvím VS ČR a Policejním prezídiem ČR s účinností ode dne 11. 07. 1996 a to v následujících případech (Černíková, Makariusová 1996, Praha):

- Pátrání po osobách, které uprchly z výkonu vazby, z výkonu trestu odnětí svobody a po odsouzených, kteří se nevrátili z přerušení výkonu trestu odnětí svobody nebo z volného pohybu mimo věznici;
- Vznik mimořádné situace ve věznicích, pokud Vězeňská služba ČR nemůže zajistit pořádek a bezpečnost v těchto místech vlastními prostředky;
- Vznik mimořádné situace na pracovištích vězňů nebo při jejich eskortě na požádání ředitele věznice;
- Zajišťování tras eskort Vězeňské služby v ČR, v závažných případech zvýšených oprávněných požadavků na bezpečnost osob a majetku lidí v okolí trasy nebo na zajištění bezpečnosti eskortovaných osob;
- Vzájemné předávání informací při odhalování trestné činnosti vězňů a jiných osob, je-li touto trestnou činností porušován pořádek a bezpečnost v místech výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody;
- Zajišťování pořádku a bezpečnosti justiční stráž Vězeňské služby ČR v místech určených (budovy soudů a státních zastupitelství);
- Zabezpečení služebních zbraní uložených ve služebnách justiční stráže pomocí signalizačního zařízení napojeného na pult centrální ochrany Policie ČR;
- Praktický výcvik a zdokonalování odborné způsobilosti Vězeňské služby ČR a výcvik služebních psů pro vyhledávání drog;
- Evidence služebních motorových vozidel Vězeňské služby ČR a výcvik jejich řidičů.

Vězeňská služba tedy neplní úkoly v rámci integrovaného záchranného systému, protože není součástí IZS. „Z hlediska řešení krizových situací dle zákona č. 240/2000 Sb., je Vězeňská služba v postavení správního úřadu, tedy je připravena plánovat a řešit specifické krizové situace, které jsou v její kompetenci“ (Halaška 2014, Brno).

Při vyhlášení krizového stavu zapříčiněného živelnými pohromami či průmyslovými haváriemi je možné využít při likvidačních akcích pomoc odsouzených vězňů. K tomu je nutný souhlas vlády. Pokud ho vydá, tak má tuto akci v kompetenci Vězeňská služba ČR ve spolupráci s Policií ČR.

Dále musí být Vězeňská služba připravena řešit krizové bezpečnostní situace vojenského či nevojenského charakteru spojené se zvýšeným počtem zadržených osob. Jedná se především o násilné protestní akce, chuligánství, projevy rasismu apod. (Halaška 2014, Brno).

VS spolupracuje s dalšími členy základních složek IZS, jako např. HZS ČR, ZZS. Zde bych vám na názorné ukázce chtěl přiblížit, jak spolupráce s Vězeňskou službou ČR vypadá. Dne 27. 4. 2015

bylo prováděno taktické cvičení v Jiřicích. Věznice Jiřice se spolupodílela na taktickém cvičení složek integrovaného záchranného systému (dále jen IZS).

Taktické cvičení bylo zaměřeno na činnost a spolupráci jednotlivých složek IZS při modelové situaci (Vězeňská služba ČR, Policie ČR, Zdravotní záchranná služba, Hasičský záchranný sbor). V Jiřicích je ubytováno velké množství vězňů, kteří jsou přepravováni z bodu A do Jiřic. Z toho důvodu byla vybrána modelová situace, kdy jsou odsouzení eskortováni autobusem, a stane se nehoda. Vymýšlely se různé varianty ohrožení občanů, zaměstnanců VS a příslušníků IZS.

Cvičení vycházelo ze zkušeností PČR, HZS, ZZS a VS ČR. Mělo se zjistit, zda jsou složky schopné efektivní koordinace a komunikace při mimořádné události. Zároveň si mohli ověřit postupy, taktiku a skutečnou reakci na vzniklou situaci. (<http://www.vscr.cz/veznice-jirice-76/onas-1583/spoluprace-s-nevladnimi-organizacemi-283/takticke-cviceni-slozek-izs-12982>).

8 PRAKTICKÁ ČÁST

V první části je určen cíl a hypotézy práce, vyhodnoceny dotazníky, které vyplnili zaměstnanci Věznice Ramokovice. I když byli osobně osloveni všichni zaměstnanci v počtu 30 lidí, mohlo být zahrnuto pouze 16 respondentů, z toho 5 žen a 11 mužů. Ostatní se nechtěli výzkumu účastnit z obavy o svou kariéru a také z důvodu pracovní vyčerpání.

Smyslem praktické části diplomové práce je zjistit, jaká je úroveň vězeňské služby v ČR a jaký je na tuto službu názor zaměstnanců.

Na konci této kapitoly vyhodnotíme určené hypotézy.

9 ČASOVÝ HARMONOGRAM VÝZKUMU

leden 2016 – březen 2016: vytvoření projektu výzkumu, výběr a sestavení otázek do dotazníku, studium materiálů

duben 2016 – květen 2016: terénní fáze výzkumu formou dotazníku, o jehož vyplnění byli požádáni zaměstnanci Věznice Ramokovice

květen 2016 – červenec 2016: zpracování výzkumu a interpretace jeho výsledků

10 HYPOTÉZY PRÁCE

H1) Zaměstnanci vězeňské služby mají v zaměstnání možnost sebevzdělávání pomocí různých kurzů a školení.

H2) Zaměstnanci vězeňské služby se při výkonu povolání cítí bezpečně.

H3) Doba odsouzení k odnětí svobody ve většině případů odpovídá spáchanému trestnému činu.

H4) Zaměstnanci vězeňské služby odmítají znovuzavedení trestu smrti.

11 POUŽITÉ METODY

Pro praktickou část jsme je použita výzkumná metoda dotazníku a jako výzkumný nástroj dotazník, o jehož vyplnění jsme byli osobně požádáni zaměstnanci věznice Ramokovice. „Slovo dotazník se spojuje s dotazováním, s otázkami. Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Dotazník je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů. Dotazník je určen především pro hromadné získávání údajů. Proto se dotazník považuje za ekonomický výzkumný nástroj. Můžeme jím získávat velké množství informací při malé investici času.“ (Gavora 2000, Brno).

Při provádění výzkumu byla sledována návratnost dotazníků, tedy poměr počtu odevzdaných dotazníků k počtu správně vyplněných a vrácených dotazníků. Dotazníky byly odevzdané osobně zaměstnancům Věznice v Ramokovicích. Jelikož vyplnění dotazníků bylo dobrovolné a museli jsme se spoléhat na ochotu respondentů, návratnost se pohybovala kolem 50%.

Dotazník se skládá z dvaceti dvou otázek, ty jsou buď uzavřené (č. 1, 3, 4, 6, 7, 15, 17), polootevřené (č. 8, 10, 11, 14, 16, 19, 21, 22), nebo otevřené (č. 2, 5, 9, 12, 13, 18, 20). Otázky zjišťují názory zaměstnanců vězeňské služby na její úroveň a funkčnost. Dotazník je uveden krátkým úvodem, kde jsou respondenti seznámeni s účely šetření. Následují otázky, které zjišťují pohlaví, věk, délku praxe a vzdělání respondentů. Následující část je zaměřena na studium, zastávanou pracovní pozici, platové ohodnocení zaměstnanců, zabezpečení věznice, atd. Poctivé vyplnění dotazníků zabralo respondentům přibližně 10 – 15 minut a byl anonymní.

Výsledky, k nimž jsme dospěli, jsem manuálně zpracoval a vyhodnotil do grafů s použitím programu MS Excel, ty jsem doplnil přehlednou tabulkou. Použil jsem jednoduchou popisnou statistiku.

12 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ

Výsledky dotazníku seznamují čtenáře s názory zaměstnanců vězeňské služby na její úroveň a funkčnost.

V úvodní tabulce jsou shrnuty výsledky, které budou následně zaznamenány pro přehlednost do grafů a následně okomentovány.

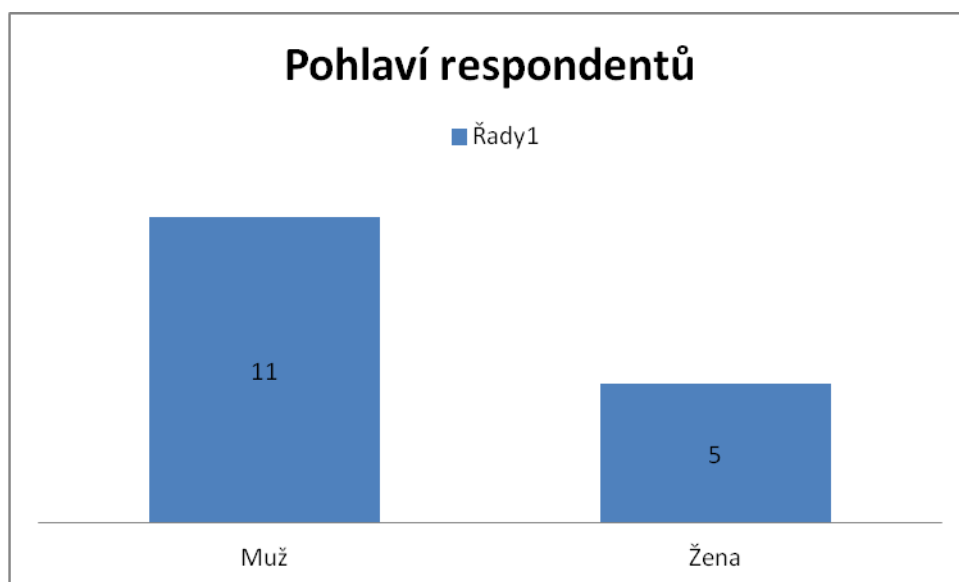
1. Jste: muž/žena

Dotazník byl vyplněn celkově šestnácti respondenty, z toho jedenáct respondentů tvoří muži (44%) a 5 ženy (56%).

Tabulka 1. 1 - Pohlaví

	počet	%
Muž	11	69%
Žena	5	31%

Obrázek 1. 1 - Pohlaví

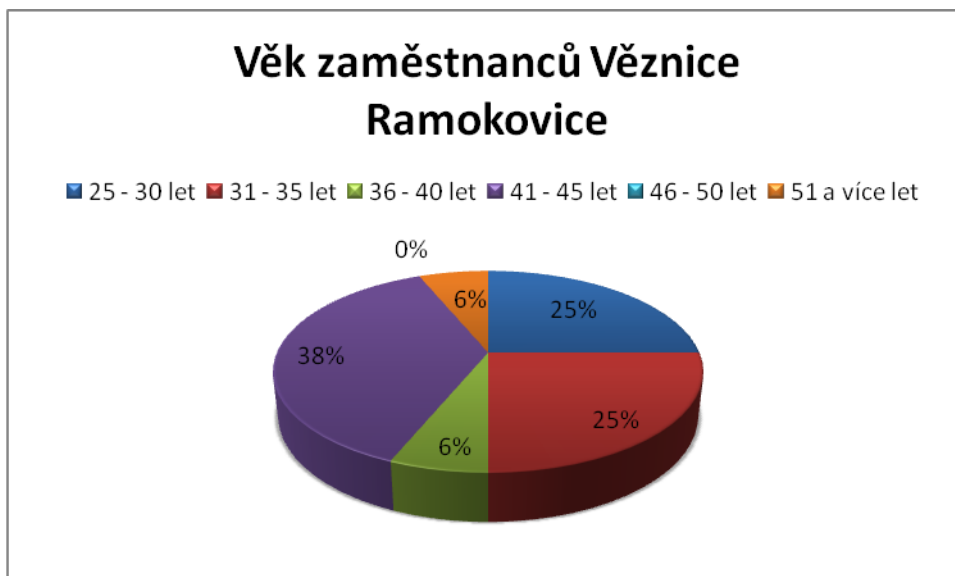
2. Váš věk: _____; Jak dlouho pracujete ve vězeňské službě: _____

První polovina dané otázky byla věnována věku zaměstnanců Věznice v Ramokovicích. Zjištěný věk byl rozdělen do 6 základních skupin po pěti letech. Dosažené výsledky jsou zachyceny v Tabulce 2.1 a na Obrázku 2.1.

Tabulka 2. 1 – Věk zaměstnanců Věznice Ramokovice

	počet	%
25 – 30 let	4	25%
31 – 35 let	4	25%
36 – 40 let	1	6%
41 – 45 let	6	38%
46 – 50 let	0	0%
51 a více let	1	6%

Obrázek 2.1 – Věk zaměstnanců Věznice Ramokovice

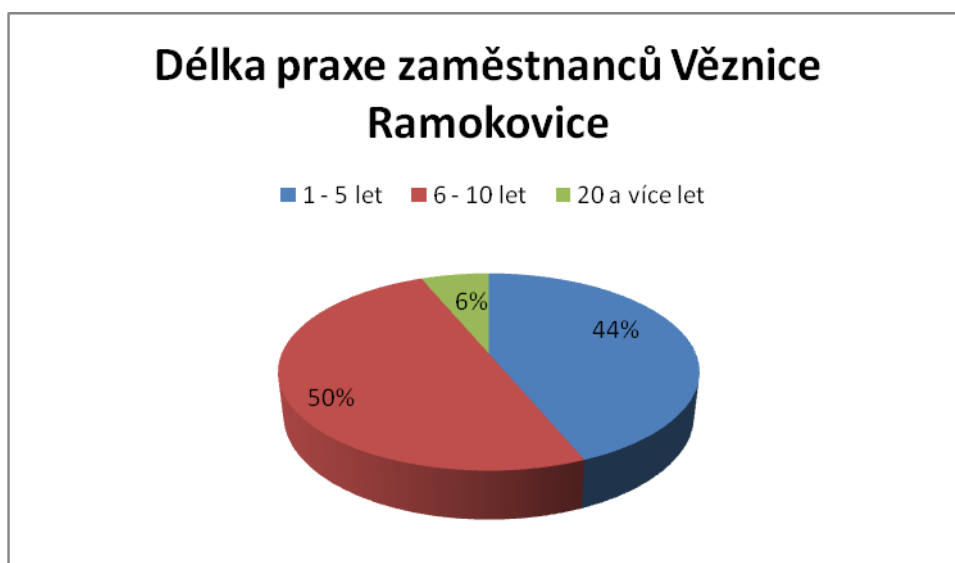

Druhá část dané otázky se zabývala délkou praxe ve vězeňské službě. Odpracované roky zaměstnanců byly rozděleny do skupin po pěti letech. 15 odpovědí se takřka rovnoměrně rozdělilo do prvních 10 let, pouze jeden respondent uvedl, že ve vězeňské službě pracuje již 21 let. Dosažené výsledky jsou zachyceny v Tabulce 2.2 a na Obrázku 2.2.

Tabulka 3. 2 – Délka praxe zaměstnanců Věznice Ramokovice

	počet	%
1 - 5 let	7	44%
6 - 10 let	8	50%
20 a více let	1	6%

Obrázek 2.2 – Délka praxe zaměstnanců Věznice Ramokovice

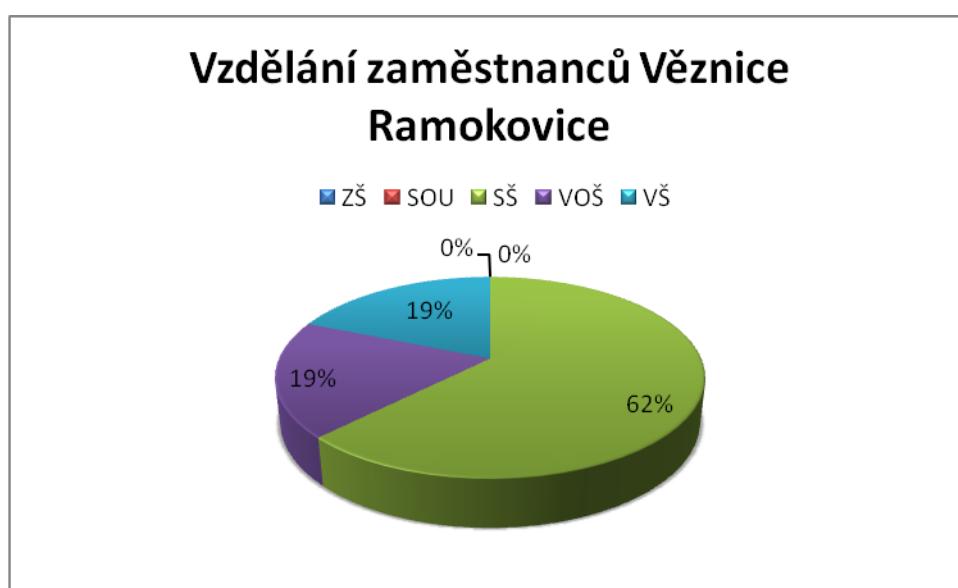
3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) ZŠ
- b) SOU
- c) SŠ
- d) VOŠ
- e) VŠ

Tabulka 3. 1 – Vzdělání zaměstnanců Věznice Ramokovice

	počet	%
ZŠ	0	0%
SOU	0	0%
SŠ	10	62%
VOŠ	3	19%
VŠ	3	19%

Obrázek 3. 1 – Vzdělání Obrázek zaměstnanců věznice Ramokovice

Z dosažených výsledků je zřejmé, že podmínkou pro práci ve vězeňské službě je splnění středního stupně vzdělání a získání maturitního vysvědčení. 3 zaměstnanci vystudovali vyšší odbornou školu a další 3 respondenti uvedli, že pro jejich pracovní pozici je nutností vysoká škola.

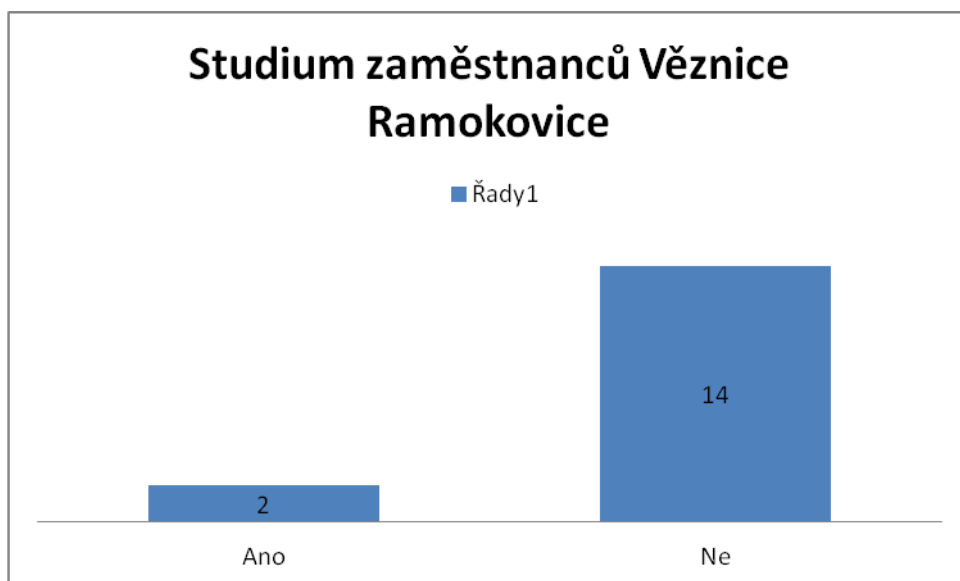
4. Studujete: ano/ne (pokud ne, přejděte k otázce č. 8)

Tato otázka byla zvolena z toho důvodu, abychom zjistili, zda se zaměstnanci dále vzdělávají a stále zlepšují a zdokonalují své znalosti v souvislosti s danou profesí.

Tabulka 4. 1 – Studium zaměstnanců Věznice Ramokovice

	počet	%
Ano	2	12%
Ne	14	88%

Obrázek 4. 1 - Studium zaměstnanců Věznice Ramokovice

Jak je zřejmé z tabulky 4.1 a obrázku 4.1, pouze 2 zaměstnanci z celkového počtu 16 dotazovaných studují. Jistou zajímavostí může být poznatek, že oba studující se řadí do 4. věkové skupiny (viz otázka číslo 2), tedy do oblasti 41 – 45 let. Předchozí vzdělání jednoho ze studentů je střední škola a druhý vystudoval dokonce VOŠ.

5. Uveďte, prosím, co studujete:

Na danou otázku měli odpovídat pouze aktivně studující, tudíž z celkového počtu respondentů byly uvedeny dvě odpovědi (viz ot. č. 4). První ze studujících, který má již dokončené předchozí vzdělání na vyšší odborné škole a zastává ve Věznici Ramokovice pozici vychovatele, studuje pedagogiku. Druhý respondent s předchozím dokončeným vzděláním na střední škole studuje Policejní akademii v Praze a ve Věznici Ramokovice zastává pozici IDS (inspektor dopravní služby).

6. Je Vaše studium:

a) dobrovolné

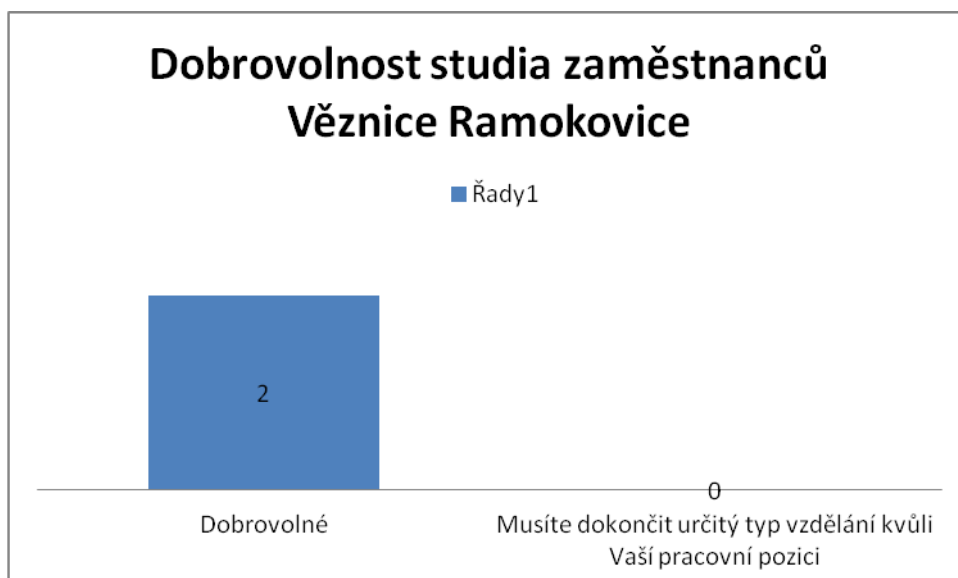
b) musíte dokončit určitý typ vzdělání kvůli Vaší pracovní pozici

Na danou otázku odpovídali opět pouze dva aktivně studující respondenti.

Tabulka 5. 1 – Dobrovolnost studia zaměstnanců Věznice Ramokovice

	počet	%
Dobrovolné	2	100%
Musíte dokončit určitý typ vzdělání kvůli Vaší pracovní pozici	0	0%

Obrázek 5. 1 – Dobrovolnost studia zaměstnanců Věznice Ramokovice

Podle výsledků odpovědí na danou otázku je zřejmé, že zaměstnanci si svou kvalifikaci a vzdělání zvyšují dobrovolně, aniž by byli nuceni zastávající pracovní pozicí nebo zaměstnavatelem. Tato skutečnost je o to zajímavější, že oba studující respondenti patří do 4. věkové skupiny (41 – 45 let), jak bylo již sděleno v otázce číslo 4.

7. Vychází Vám zaměstnavatel při Vašem studiu vstříc (např. studijní volna)?

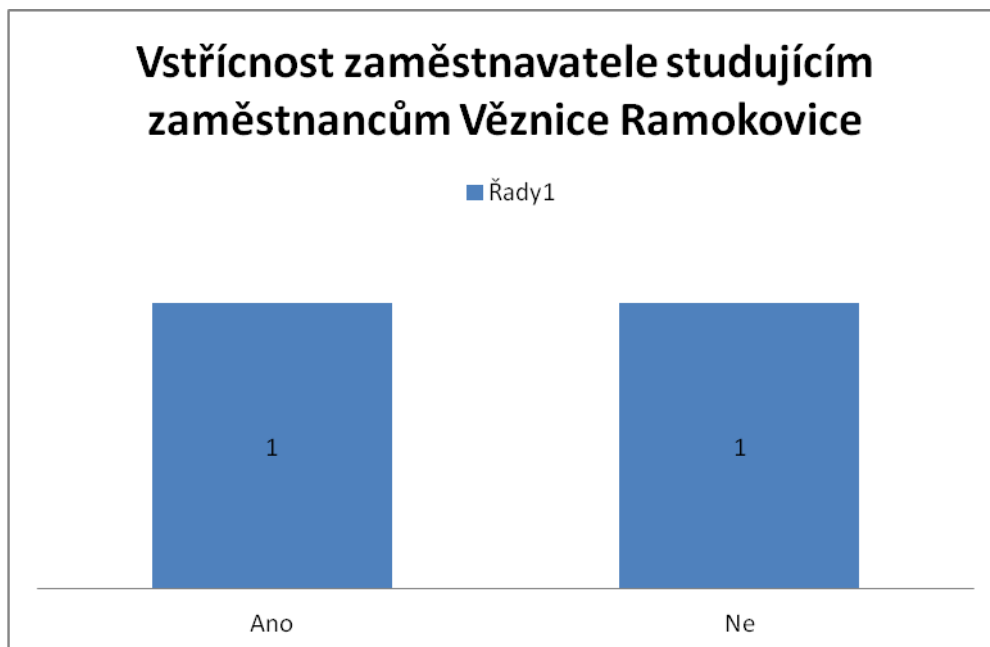
a) ano

b) ne

Tabulka 6. 1 – Vstřícnost zaměstnavatele studujícím zaměstnancům Věznice Ramokovice

	počet	%
Ano	1	50%
Ne	1	50%

Obrázek 6. 1 – Vstřícnost zaměstnavatele studujícím zaměstnancům Věznice Ramokovice

Z výsledků odpovědí na danou otázku je zřejmé, že odpovědi obou studujících zaměstnanců se zcela liší. Respondent studující Policejní akademii v Praze, který pracuje ve Věznici Ramokovice, jako inspektor dopravní služby, tvrdí, že mu zaměstnavatel při studiu vychází zcela vstříc. Naopak zaměstnanec na pozici vychovatele ve Věznici Ramokovice, který studuje pedagogiku, odpověděl na danou otázku záporně.

Je velice zajímavé, že se může přístup zaměstnavatele ke studujícím takto markantně lišit.

8. Máte v zaměstnání možnost sebevzdělávání pomocí různých kurzů, školení, apod.?

a) ano; jaká forma? _____

b) ne

Tato otázka byla položena z důvodu toho, abychom zjistili, zda zaměstnavatel umožňuje svým zaměstnancům možnost sebevzdělávání a zdokonalování se v různých kurzech, školeních a cvičeních v rámci zaměstnání.

Tabulka 7. 1 – Možnost sebevzdělávání zaměstnanců Věznice Ramokovice pomocí kurzů a školení

	počet	%
Ano	10	62%
Ne	6	38%

Obrázek 7. 1 – Možnost sebevzdělávání zaměstnanců Věznice Ramokovice pomocí kurzů a školení

Z obrázku 7.1 bylo vyčteno, že 10 zaměstnanců se sebevzdělává v rámci zaměstnání formou různých kurzů (uvedli 4 respondenti), cvičení (1 respondent) a školení (2 respondenti), 3 dotazovaní odpověděli sice ano, ale neuvedli formu sebevzdělávání.

38% respondentů na danou otázku odpovědělo záporně a my považujeme za zajímavé uvést pracovní pozici, jakou tito respondenti zastávají ve Věznici Ramokovice: vychovatel, inspektor stráž. služby, správní úředník, lékařka, zdravotní sestra (dotazník vyplnily dvě zdravotní sestry, ale v odpovědi na tuto otázku se zcela lišily, neboť jedna odpověděla kladně – vzdělává se pomocí kurzů, druhá odpověděla záporně) a strážná.

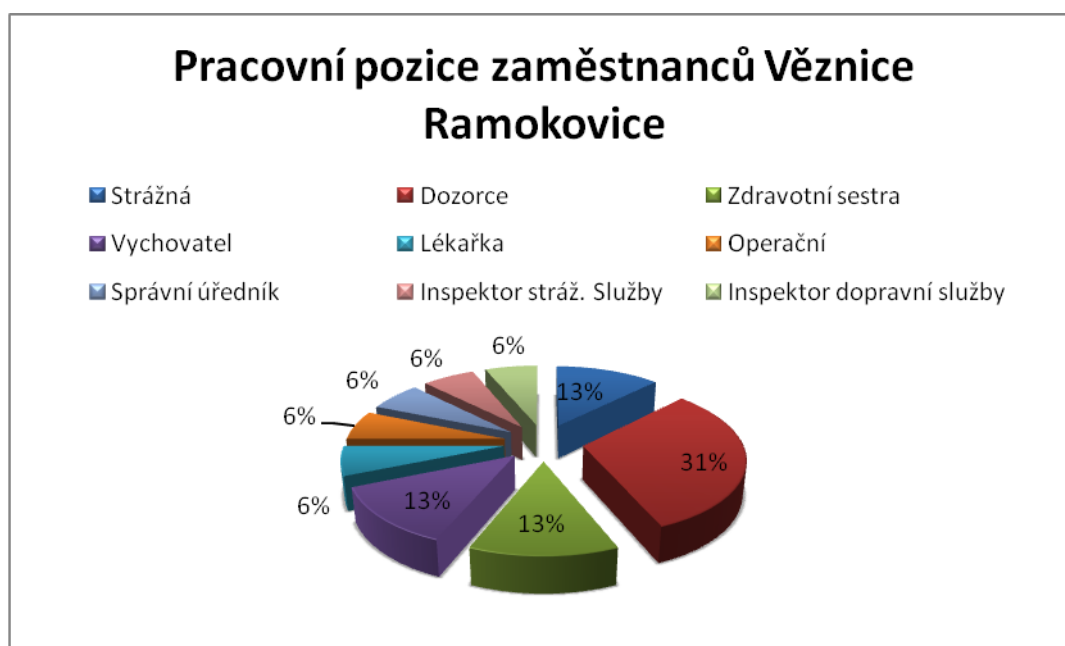
9. Jakou pozici ve věznici zastáváte?

Výsledky odpovědí na danou otázku uvedeme pro přehlednost opět do tabulky a vše znázorníme grafem.

Tabulka 8.1 – Pracovní pozice zaměstnanců Věznice Ramokovice

	počet	%
Strážná	2	13%
Dozorce	5	31%
Zdravotní sestra	2	13%
Vychovatel	2	13%
Lékařka	1	6%
Operační	1	6%
Správní úředník	1	6%
Inspektor stráž. služby	1	6%
Inspektor dopravní služby	1	6%

Obrázek 8.1 – Pracovní pozice zaměstnanců Věznice Šapotice

Z Tabulky 8.1 a Obrázku 8.1 je patrné, že i přes velkou neochotu zbylých zaměstnanců Věznice Ramokovice vyplnit dotazník bylo přesvědčeno 16 respondentů napříč pracovními pozicemi v dané věznici. Tento poznatek je pozitivní z důvodu rozmanitosti daných odpovědí.

10. Jste spokojeni s platovým ohodnocením Vaší pracovní pozice?

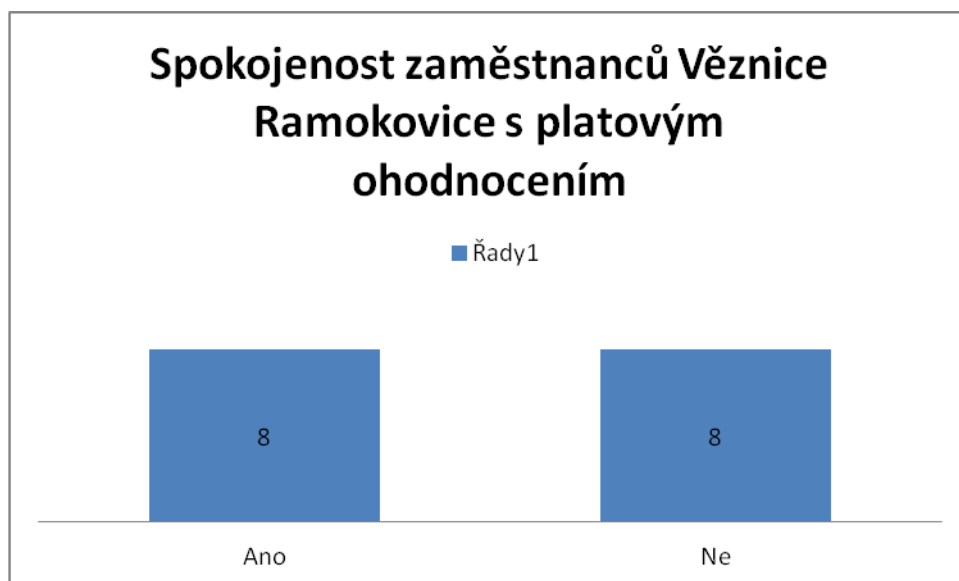
a) ano

b) ne; proč? _____

Tabulka 9. 1 – Spokojenost zaměstnanců Věznice Ramokovice s platovým ohodnocením

	počet	%
Ano	8	50%
Ne	8	50%

Obrázek 9. 1 – Spokojenost zaměstnanců Věznice Ramokovice s platovým ohodnocením

S platovými podmínkami ve Věznici Ramokovice je spokojeno celkem 8 (50%) z 16 dotazovaných. Zaměstnanci, kteří odpověděli kladně na danou otázku, zastávají ve Věznici Ramokovice tyto pracovní pozice: strážná, zdravotní sestra, oba z dotazovaných vychovatelů, lékařka, operační, inspektor dopravní služby a inspektor stráž. služby.

Zbývajících 50% dotazovaných, kteří nejsou se svým platovým ohodnocením spokojeni, pracují ve Věznici Ramokovice na těchto pozicích: všech 5 dotazovaných dozorců, zdravotní sestra, správní úředník a strážný.

Jelikož má daná otázka v záporné odpovědi polootevřenou formu, mohli se respondenti vyjádřit a sdělit svůj názor, proč nejsou s výší platového ohodnocení spokojeni. Většina odpovědí se shodovala v tom, že náročnost tohoto povolání zcela neodpovídá platovému ohodnocení, jeden z respondentů přirovnal výkon a množství odvedené práce v porovnání s

platem dokonce k charitě, další uvedl: „Zasloužím si mnohem víc, můj plat je nižší než průměrná mzda v ČR.“

II. Cítíte se ve výkonu služby bezpečně?

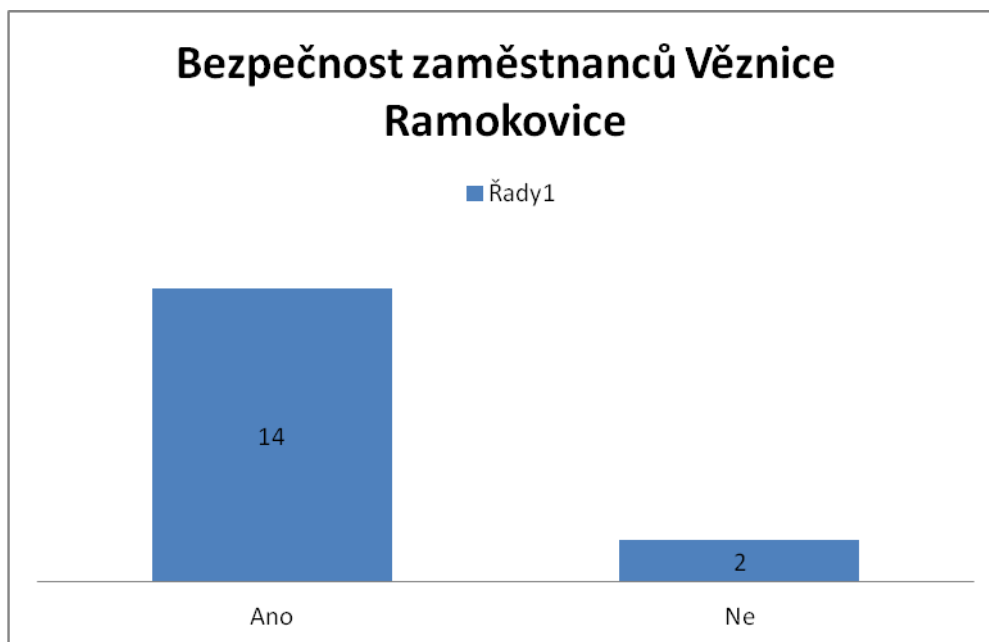
a) ano (pokud zvolíte tuto možnost, přejděte k otázce č. 13)

b) ne; proč? _____

Tabulka 10. 1 – Bezpečnost zaměstnanců Věznice Ramokovice

	počet	%
Ano	14	87%
Ne	2	13%

Obrázek 10. 1 – Bezpečnost zaměstnanců Věznice Ramokovice

Na základě výsledků odpovědí na danou otázkou, které jsou zachyceny v Tabulce 10.1 a na Obrázku 10.1, je uvedeno, že 87% respondentů se při výkonu svého zaměstnání cítí bezpečně.

Pouze 2 z celkového počtu dotazovaných odpověděli záporně. Jeden z respondentů jako důvod svých obav uvedl: „Nikdy a nikomu do hlavy nevidíte!“ Druhý svou zápornou odpověď bližším vysvětlením nekomentoval.

12. Co byste navrhoval/a ke zvýšení bezpečnosti vašeho pracoviště?

Na danou otázku odpověděli ti respondenti, kteří v otázce č. 11 zvolili zápornou možnost, tedy 2 dotazovaní.

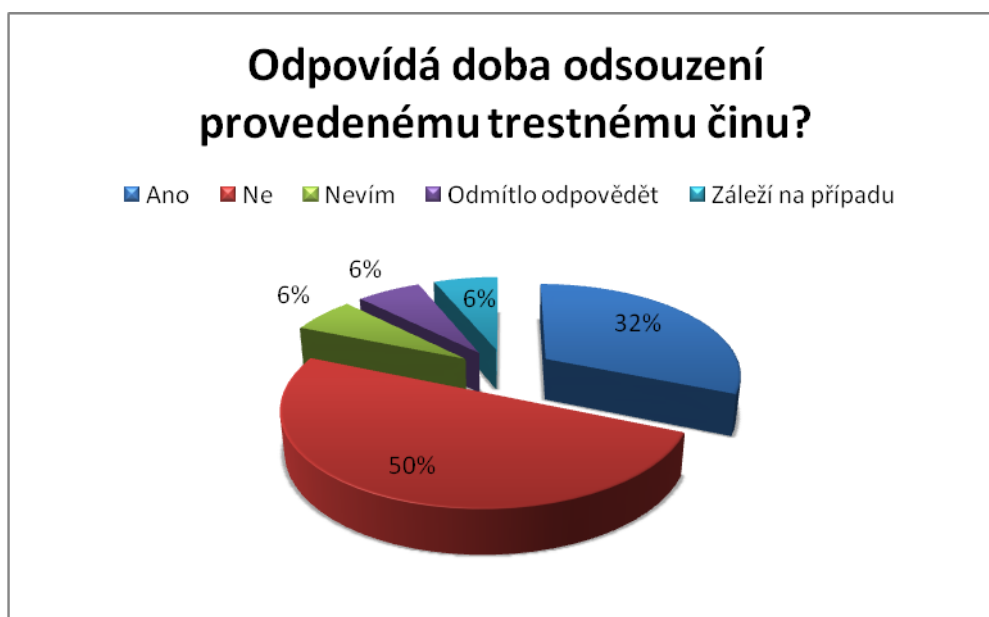
Jeden ze zaměstnanců navrhoval jako nejlepší způsob zvýšení bezpečnosti zřízení uzavřeného oddělení a celový systém, druhý považuje jako nejlepší řešení zvýšení bezpečnosti více zaměstnanců ve věznici.

13. Myslíte si, že vždy nebo alespoň ve většině případů odpovídá doba odsouzení provedenému trestnému činu? (Prosím, své vyjádření zdůvodněte na několika případech z praxe.)

Tabulka 11. 1 – Odpovídá doba odsouzení provedenému trestnému činu?

	počet	%
Ano	5	32%
Ne	8	50%
Nevím	1	6%
Odmítli odpovědět	1	6%
Záleží na případě	1	6%

Obrázek 11.1 – Odpovídá doba odsouzení provedenému trestnému činu?

Jak vyplývá z uvedených odpovědí v Tabulce 11.1 a na Obrázku 11.1, domnívá se pouze 32% (5 dotazovaných), že doba odsouzení skutečně odpovídá spáchanému trestnému činu.

Naopak celých 50% (8 respondentů) s dobou odsouzení nesouhlasí a domnívá se, že zcela neodpovídá spáchanému trestnému činu. Svůj názor někteří okomentovali podrobněji. Jeden z dotazovaných uvedl, že bychom se na tuto otázku měli zeptat spíše poškozených osob, kterých se spáchaný trestný čin týkal osobně. Domníváme se však, že odpověď takto zainteresovaných osob by pozbyla objektivitu a byla by pro náš výzkum tudíž irelevantní. Další

respondent napsal: „Doba odsouzení v žádném případě neodpovídá. Náš trestní a správní řád je zastaralý a nespravedlivý.“ Svá vyjádření bohužel žádný z dotazovaných nezdůvodnil na žádném případu z praxe, i když jsme je o to v zadání dané otázky žádali.

Jeden z dotazovaných na otázku nedokázal odpovědět a zvolil vyhýbavou odpověď nevím, další respondent se domnívá, že doba odsouzení odpovídá jak kterému trestnému činu a poslední respondent neodpověděl na danou otázku vůbec.

14. Souhlasil/a byste se znovuzavedením trestu smrti? (Prosím, své vyjádření zdůvodněte.)

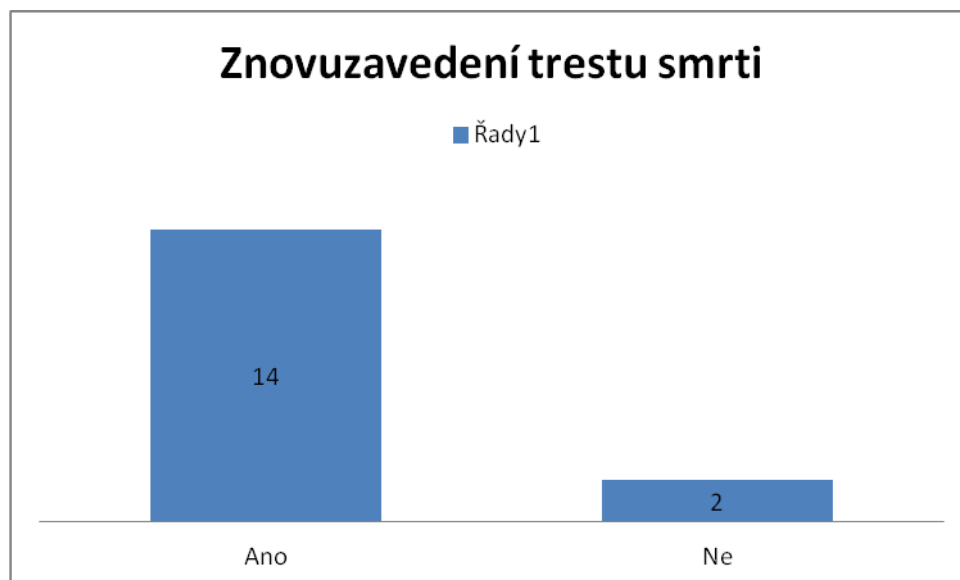
a) ano; proč?

b) ne; proč?

Tabulka 12. 1 – Znovuzavedení trestu smrti

	počet	%
Ano	14	87%
Ne	2	13%

Obrázek 12. 1 – Znovuzavedení trestu smrti

Daná otázka zachycuje velmi kontroverzní téma dnešní společnosti, a to znovuzavedení trestu smrti. 87% respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli kladně, nás překvapilo. Nečekali jsme, že by tolik zaměstnanců souhlasilo se znovuzavedením trestu smrti, natož většinová část z dotazovaných (14 z 16). Musíme brát ale zřetel na to, že jsme se ptali lidí, kteří se denně setkávají s trestanci a s trestnými činy různého charakteru a jejich smýšlení o tomto tématu je poznamenáno danými zkušenostmi z výkonu práce ve vězeňské službě.

Respondenti své kladné odpovědi zdůvodnili zajímavými názory:

„Spousta trestanců by si trest smrti jistě zasloužila, o tom nepochybuji.“

„Jsou zločiny, za jejichž spáchání si daný člověk nezaslouží žít. Troufám si říct, že v takových případech ztrácí trestanec status člověka.“

„Nemohu svůj názor takto veřejně napsat, ale nestydím se za to, že s trestem smrti zcela souhlasím.“

„Zkusme se zeptat otce, kterému někdo znásilnil nebo zabil dceru! Zkusme se zeptat manžela, jehož žena byla zabita kvůli pár tisícovkám na benzínové stanici!“

„S trestem smrti souhlasím, protože stát vyhazuje na živě vězňů zbytečně peníze, které by pomohly na mnoha potřebnějších místech, než jsou věznice, kam přichází sice noví vězni, ale také se sem vrací stále stejní, kteří se nikdy nepolepší a nezmění k lepšímu.“

„Život za život!“

„Člověk, co dokola ubližuje, krade, znásilňuje nebo dokonce vraždí a je ve výkonu trestu opakovaně, společnosti nikdy nic dobrého nepřinese, jen utrpení, žal a smutek. Navíc parazitují na úkor bezúhonných občanů.“

„Znovuzavedení trestu smrti by jistě působilo jako účinná prevence.“

Záporně na danou otázku odpověděli pouze 2 dotazovaní. Jeden svůj názor zdůvodnil tím, že: *„V naší společnosti musí vládnout humanismu.“* Druhý se ke své odpovědi již více nevyjádřil.

15. Stalo se, že by z věznice, kde pracujete, utekl/i vězeň/vězni?

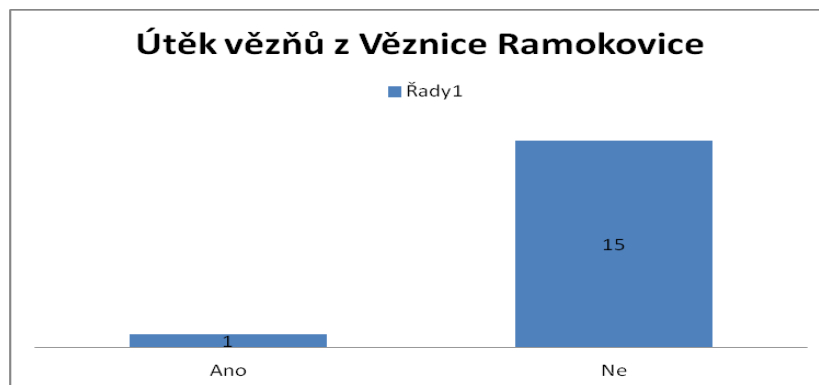
a) ano

b) ne

Tabulka 13. 1 – Útěk vězňů z Věznice Ramokovice

	počet	%
Ano	1	6%
Ne	15	94%

Obrázek 13. 1 – Útěk vězňů z Věznice Ramokovice

Na výše zmíněnou otázku odpověděl kladně pouze jeden z respondentů. Považujeme za nutné zmínit, že tento dotazovaný uvedl délku své praxe na 21 let, a proto se domníváme, že tuto otázku pochopil jako zažité útky globálně v rámci celé praxe ve vězeňské službě.

Zbylých 15 respondentů zvolilo zápornou variantu odpovědi.

16. Domníváte se, že je věznice, kde pracujete, zabezpečena proti útekům vězňů na vysoké úrovni?

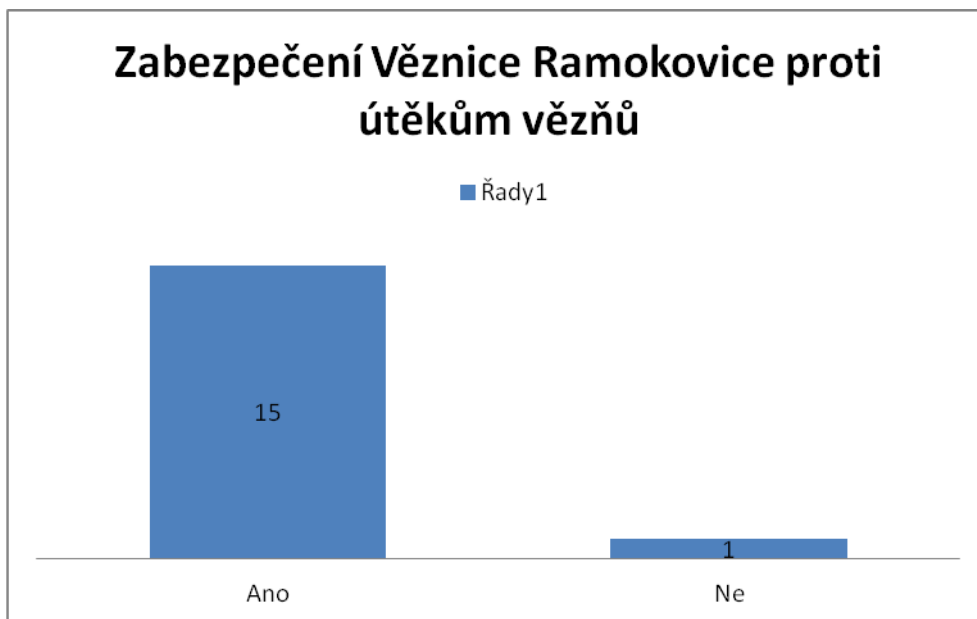
a) ano

b) ne; proč? _____

Tabulka 14. 1 – Zabezpečení Věznice Ramokovice proti útekům vězňů

	počet	%
Ano	15	94%
Ne	1	6%

Obrázek 14. 1 – Zabezpečení Věznice Ramokovice proti útekům vězňů

Na výše uvedenou otázku odpovědělo opět 15 respondentů jednoznačně kladně, avšak dotazovaný, který v ot. č. 15 odpověděl kladně (zažil útek vězně z věznice), odpověděl logicky na tuto otázku záporně, tedy že věznice není podle jeho názoru zabezpečena proti útekům vězňů na vysoké úrovni. Opět připomínáme, že tento respondent odsloužil ve vězeňské službě 21 let.

17. Mají vězni možnost pracovat mimo území věznice?

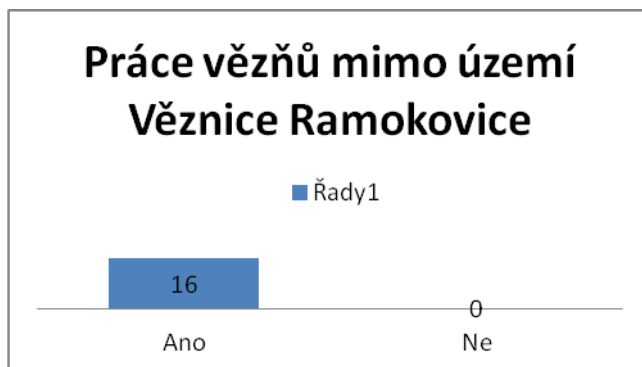
a) ano

b) ne (na ot. č. 18 neodpovídejte)

Tabulka 15. 1 – Práce vězňů mimo území Věznice Ramokovice

	počet	%
Ano	16	100%
Ne	0	0%

Obrázek 15. 1 – Práce vězňů mimo území Věznice Ramokovice

I když na danou otázku odpovídali zaměstnanci, kteří zastávají ve Věznici Ramokovice různé pracovní posty, všichni se shodli na kladné odpovědi.

18. Jak je práce vězňů mimo území věznice vyřešena ve smyslu zabezpečení pracoviště, kontroly vězňů během výkonu práce a přepravy vězňů?

Na výše položenou otázku odpovědi již tak jednoznačné jako v otázce číslo 17 nebyly. 6 respondentů na tuto otázku nedokázalo odpovědět, protože prý neví, jak jsou tato odloučená pracoviště zajištěna a zabezpečena, 4 dotazovaní na otázku neodpověděli vůbec, 5 zaměstnanců se v podstatě shodlo, že odloučená pracoviště zajišťuje v oblasti zabezpečení zaměstnavatel, který danou práci nabízí, ale dochází také k nepravdělným kontrolám přímo z Věznice Ramokovice. Poslední respondent odpověděl, že odloučená pracoviště jsou absolutně nestřežená.

19. Domníváte se, že lidé žijící v okolí věznice mají obavy z trestné činnosti ze strany vězňů?

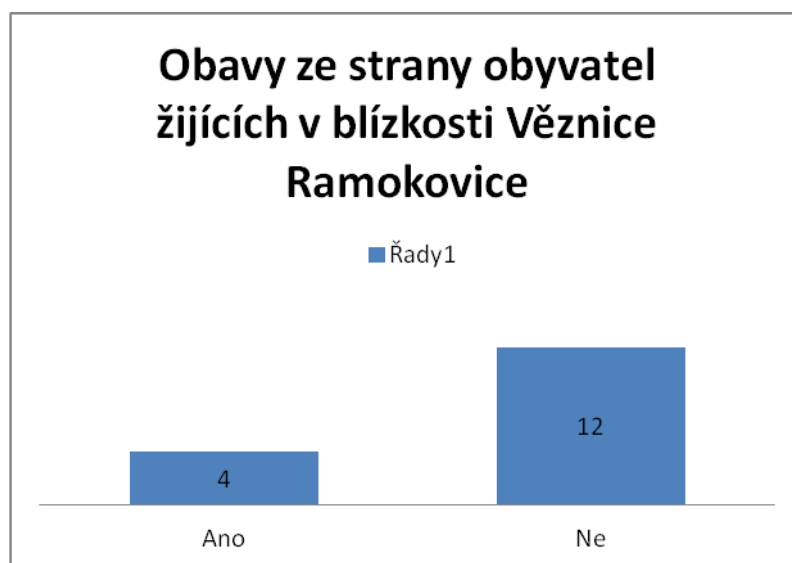
a) ano; proč? _____

b) ne; proč? _____

Tabulka 16. 1 – Obavy ze strany obyvatel žijících v blízkosti Věznice Ramokovice

	počet	%
Ano	4	25%
Ne	12	75%

Obrázek 16. 1 – Obavy ze strany obyvatel žijících v blízkosti Věznice Ramokovice

Pouhých 25% z dotázaných zaměstnanců Věznice Ramokovice se domnívá, že lidé žijící v okolí věznice mají obavy z trestné činnosti vězňů. 3 respondenti své domněnky potvrzují těmito názory:

„Lidé se bojí, protože neví, za jakou trestnou činnost byli vězni odsouzeni.“

„Strach z věznice jako takové je psychologický stav. Už jen slovo věznice vyvolá v člověku zvláštní pocit, natož v jejím okolí ve skutečnosti žít.“

„Vězni tam logicky nejsou umístěni za dobré chování.“

Zbývajících 75% (12 respondentů) se domnívá, že lidé žijící v okolí věznice obavy z trestné činnosti nemají. Někteří ze zaměstnanců své názory vysvětlili podrobněji:

„Sám ve vesnici poblíž věznice žiju a nevím o tom, že by spoluobčané trpěli strachem a užírali se pochybnostmi.“

„V okolí věznice jsou lidé zvyklí na to, že tam zařízení tohoto typu je. Navíc se nemají opravdu čeho bát, vězni neutíkají.“

„Není důvod ke strachu a obavám.“

„Věznice je dostatečně zabezpečená proti útěkům vězňů, lidé nemají důvod.“

20. Z jakého důvodu jste se rozhodl/a pracovat ve vězeňské službě?

Tabulka 17.1 – Důvod přijetí práce ve vězeňské službě

	počet	%
Blížkost k domovu	5	31%
Pravidelný plat, dlouhodobá pracovní příležitost	4	25%
Dostupná práce	3	19%
Vzdělání odpovídalo požadavkům	1	6%
Pracovní doba	2	13%
První nabídka práce po dokončení vzdělání	1	6%

Obrázek 17.1 – Důvod přijetí práce ve vězeňské službě

Z Tabulky 17.1 a Obrázku 17.1 je zřejmé, že celých 31% respondentů pracuje ve vězeňské službě proto, že Věznice Šapotice se nachází v blízkosti domova dotazovaných. Dalším nejčastěji zmíněným důvodem byly sociální jistoty v podobě pravidelného platu a dlouhodobé pracovní příležitosti, což jsou v dnešní době nejdůležitější faktory pro živitele rodin a plátce hypoték. Mezi další zmíněné důvody patří dostupnost práce, odpovídající

vzdělání zaměstnanců, které vyhovovalo požadavkům zaměstnavatele, dále pracovní doba a první pracovní příležitost, která byla dostupná po dokončení vzdělání.

21. Nastala někdy situace, kdy musela být celá věznice nebo alespoň její část evakuována?

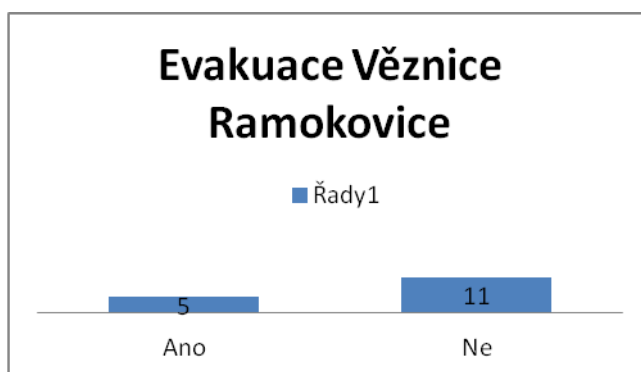
a) ano; jaká? _____

b) ne

Tabulka 18. 1 – Evakuace Věznice Ramokovice

	počet	%
Ano	5	31%
Ne	11	69%

Obrázek 18. 1 – Evakuace Věznice Ramokovice

Odlišnost v odpovědích na danou otázku je zřetelná z hlediska různé délky vykonávání práce ve Věznici Ramokovice. 5 respondentů, kteří odpověděli kladně, uvedli jako důvod evakuace cvičný požár, který musel proběhnout před více než 7 lety, protože všech 5 dotazovaných uvedlo délku své praxe (otázka číslo 2 – druhá část) ve Věznici Ramokovice více než 7 let.

Většinových 69% respondentů žádnou evakuaci Věznice Ramokovice nezažilo. Je nutné zmínit, že tito zaměstnanci uvedli délku své praxe (otázka číslo 2 – druhá část) nižší než 7 let.

22. Je věznice na evakuaci připravena?

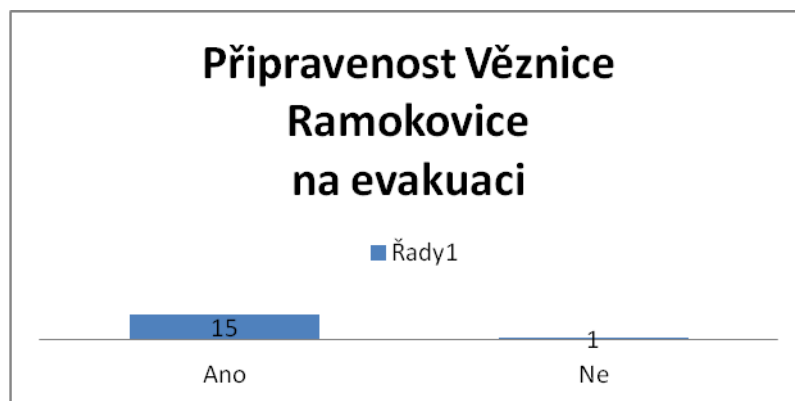
a) ano; jak? _____

b) ne; myslíte si, že je to tak správně? _____

Tabulka 19. 1 – Připravenost Věznice Ramokovice na evakuaci

	počet	%
Ano	15	94%
Ne	1	6%

Obrázek 19. 1 – Připravenost Věznice Ramokovice na evakuaci

Jak můžeme vyčíst z Tabulky 19.1 a z Obrázku 19.1, 15 respondentů se shodlo, že Věznice Ramokovice je na evakuaci dostatečně připravena. Jako příklady přípravy uvedli: vytvořené evakuační plány, modelové situace, nácviky a podrobné proškolení personálu.

Pouze jediný respondent se domnívá, že Věznice Ramokovice by v evakuační situaci neuspěla, neboť na ni není dostatečně připravena. Jistou zajímavostí může být, že daný respondent odpověděl na otázku číslo 21 kladně, tedy že zažil evakuaci věznice během cvičného požáru. Domníváme se, že na základě právě této zkušenosti soudí, že Věznice Ramokovice by během evakuace neuspěla.

13 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ:

H1) Zaměstnanci vězeňské služby mají v zaměstnání možnost sebezdvělávání pomocí různých kurzů a školení.

Pokud nahlédneme do vyhodnocení odpovědí na otázku číslo 8, zjistíme, že se nám předložená hypotéza potvrdila. 10 z celkového počtu respondentů (62%) potvrdilo, že jim zaměstnavatel skutečně umožňuje sebezdvělávání a zdokonalování se v různých kurzech, školeních a cvičeních v rámci zaměstnání.

Můžeme tedy konstatovat, že zaměstnancům vězeňské služby zaměstnavatel umožňuje sebezdvělávání se v různých kurzech a školeních v rámci zaměstnání.

H2) Zaměstnanci vězeňské služby se při výkonu povolání cítí bezpečně.

Při nahlédnutí do výsledného zpracování odpovědí na otázku číslo 11 zjistíme, že 87% (14 respondentů) se při výkonu služby ve vězení cítí skutečně bezpečně. Můžeme tedy konstatovat, že se nám daná hypotéza potvrdila.

H3) Doba odsouzení k odnětí svobody ve většině případů odpovídá spáchanému trestnému činu.

Při srovnání odpovědí na otázku číslo 13 zjistíme, že se nám předkládaná hypotéza nepotvrdila, jelikož 8 dotazovaných (50%) s dobou odsouzení nesouhlasí a domnívá se, že zcela neodpovídá spáchanému trestnému činu. Pouze 32% (5 dotazovaných) odpovědělo, že doba odsouzení skutečně odpovídá spáchanému trestnému činu.

Jeden z dotazovaných na otázku nedokázal odpovědět a zvolil vyhýbavou odpověď neví, další respondent se domnívá, že doba odsouzení odpovídá jak kterému trestnému činu a poslední respondent neodpověděl na danou otázku vůbec.

H4) Zaměstnanci vězeňské služby odmítají znovuzavedení trestu smrti.

K vyhodnocení této hypotézy jsme použili odpovědi na otázku číslo 14 a zjistili jsme, že se nám tak hypotéza vůbec nepotvrdila. Naopak, celých 87% (14 zaměstnanců z dotazovaných) by se znovuzavedením trestu smrti souhlasila. Respondenti své odpovědi doplnili velice zajímavými názory a postřehy (viz vyhodnocení otázky č. 14).

Pouze 2 respondenti (13%) znovuzavedení trestu smrti odmítají.

14 DISKUZE

Cílem mojí diplomové práce je shrnout historický vývoj českého vězeňství, charakterizovat aktuální problémy Vězeňské služby ČR a popsat její strukturu i vize do budoucnosti. Výzkum byl realizován na základě dotazníkového šetření na vybraném vzorku respondentů. Tyto dotazníky jsem osobně předával zaměstnancům Vězeňské služby v jedné skutečné věznici s fiktivním názvem Ramokovice, která se nachází v ČR. Jeden z hlavních výsledků výzkumu je bezpečnost. Ať už se jedná o bezpečnost samotných zaměstnanců vztahuje se k otázce č. 11, kde zaměstnanci odpověděli až 87 %, že se cítí bezpečně. Pouze 2 respondenti odpověděli, že se bezpečně necítí a jeden z nich dodal: „*Nikdy a nikomu do hlavy nevidíte!*“ A také poskytl možnosti řešení. Řešení vidí například v tom, že nejlepší způsob zvýšení bezpečnosti je zřízení uzavřeného oddělení a celového systému a druhý reagoval na zvýšení počet zaměstnanců. Myslím si, že tohle je určitě řešení ale na druhou stranu, už teď Vězeňská služba se potýká s nedostatkem lidí a nedostatkem ekonomických zdrojů. A jak to tímto způsobem bude probíhat do budoucna? Je před námi velká otázka, zda tato společnost je vůbec schopna vytvořit takové podmínky jejího fungování, aby nedocházelo k trestné činnosti co do počtu i druhu trestných činů, jak je tomu dnes.

Dále o bezpečnosti lidí, kteří se nachází blízko věznice, řeší otázka číslo 19. Pouhých 25% z dotázaných zaměstnanců Věznice Ramokovice se domnívá, že lidé žijící v okolí věznice mají obavy z trestné činnosti vězňů. 3 respondenti své domněnky potvrzují těmito názory: „*Lidé se bojí, protože neví, za jakou trestnou činnost byli vězni odsouzeni.*“, „*Strach z věznice jako takové je psychologický stav. Už jen slovo věznice vyvolá v člověku zvláštní pocit, natož v jejím okolí ve skutečnosti žít.*“ A dalších 75% respondentů se domnívají, že není důvodu se bát trestné činnosti vězňů. Z toho můžeme usuzovat, že zabezpečení je dostatečné a není třeba se ničeho bát. Příkladem je respondent, který napsal: „*Sám ve vesnici poblíž věznice žiju a nevím o tom, že by spoluobčané trpěli strachem a užírali se pochybnostmi.*“

Další dílčí cílem je sebevzdělávání a sebezdokonalování. Na základě vyhodnocení otázky č. 8 můžeme konstatovat, že zaměstnavatel umožňuje svým zaměstnancům se posouvat dál ve vzdělávání pomocí kurzů a cvičení. Myslím si, že toto je velmi důležité, neboť je zřetelné jak se společnost vyvíjí, jak postupují čím dál větší nároky na to, abychom byli odborníky ve svém oboru. Svět se neustále vyvíjí a my na to musíme reagovat. (děkuju)

A na závěr mě zajímala kontroverzní otázka o znovuzavedení trestu smrti. Sám jsem byl zvědavý, jaké tato otázka vyvolá emoce a vůbec jaké budou odpovědi. Celých 87% (14 zaměstnanců

z dotazovaných) by se znovuzavedením trestu smrti souhlasila. Což mě opravdu překvapilo. Respondenti napsali opravdu zajímavé odpovědi a zde bych chtěl připomenout dvě z nich:
„Jsou zločiny, za jejichž spáchání si daný člověk nezaslouží žít. Troufám si říct, že v takových případech ztrácí trestanec status člověka.“

„Zkusme se zeptat otce, kterému někdo znásilnil nebo zabil dceru! Zkusme se zeptat manžela, jehož žena byla zabita kvůli pár tisícovkám na benzínové stanici!“

15 ZÁVĚR

V této diplomové práci jsem si stanovil cíle, které jsem chtěl dosáhnout. O Vězeňské službě se moc nikdo nezmiňuje a pro mě to je téma, které mě zajímá a to nejen z důvodu neznalosti tohoto systému. Také je to zajímavé a zároveň ožehavá téma dnešní společnosti. Na základě tohoto jsem si zvolil cíle práce jak po stránce teoretické, kde shrnuji historický vývoj českého vězeňství, ale také charakterizují aktuální problémy Vězeňské služby ČR a popisují její strukturu i vize do budoucnosti. Po stránce praktické bylo cílem popsat funkčnost vězeňského systému v jedné nejmenované věznici s přihlédnutím k omezené možnosti zveřejňovat citlivé údaje.

Z úvodních kapitol je patrné, že nejdůležitější je popis co si představujeme pod pojmem trest a jaký je vědní obor – penologie, který se o tuto problematiku zajímá. Dále jsem chtěl provést čtenáře poněkud stručnou historií, kde popisují, jak se u nás vyvíjelo vězeňství po první světové válce, dále v meziválečném období, v poválečném období a po roku 1989. Je to takový nástin, který nás vtáhne do problematiky, a doufám, že se mně to aspoň z části podařilo. Po této historické kapitole navazuje kapitola současného vězeňství, kde se můžeme dočíst, jaké byly změny oproti minulým x desítkách letech jako je např. humanizace vězeňství. Poté následují vize do budoucnosti ve formě koncepce do roku 2025. Posléze následuje ta nejdůležitější kapitola a to je Vězeňská služba ČR. Zde popisují její samotnou organizaci, úkoly, pracovníky a také součinnost s integrovaným záchranným systémem státu. Myslím si, že tyto cíle ať už z teoretické části či z praktické části byly naplněny.

Z hlediska praktické části se podařilo zjistit na základě dotazníkového řešení v jedné skutečné věznici s fiktivním jménem „Ramokovice“, jaká je úroveň vězeňské služby v ČR a jaký je na tuto službu názor zaměstnanců. Podařilo se také na základě stanovených hypotéz a následného potvrzení zjistit že zaměstnanci se cítí ve věznici bezpečně a že zaměstnanci mají možnost sebevzdělávání a zdokonalování v různých kurzech apod. Naopak hypotézy které byly nepotvrzeny a týkaly se doby odsouzení a její správnosti z hlediska spáchaného trestného činu a znovuzavedení trestu smrti.

Závěrem bych si dovilil položit otázku k zamyšlení, zda by nestálo za zvážení už jen na základě tohoto krátkého dotazníku a vyjádření menšího počtu lidí, proč znovu nezavést trest smrti? A kam to vše do budoucnosti půjde, když vidíme co se v dnešní společnosti děje? Pomohlo by to či nepomohlo? Kdo ví...

16 SOUHRN

Diplomová práce seznamuje čtenáře s Vězeňskou službou ČR. Teoretickou část dělím na 3 kapitoly. Nejprve se zabývám problematikou vězeňství, vysvětlení pojmů jako je trest, penologie. V další části následuje popis českého vězeňství od historické části až po současnost a poté navazuje hlavní část, kde popisují Vězeňskou službu a její organizaci, úkoly, pracovníky a spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému státu.

Smyslem praktické části je zjistit, jaká je úroveň vězeňské služby v ČR a jaký je na tuto službu názor zaměstnanců. Je zpracována na základě dotazníkové řešení. Dílčí otázky jsou vyhodnoceny pomocí tabulek a grafů. V kapitole 11 jsou stanovené hypotézy, které jsme následně vyhodnocovaly:

H1) Zaměstnanci vězeňské služby mají v zaměstnání možnost sebevzdělávání pomocí různých kurzů a školení. H2) Zaměstnanci vězeňské služby se při výkonu povolání cítí bezpečně, které považujeme za potvrzené.

A poté H3) Doba odsouzení k odnětí svobody ve většině případů odpovídá spáchanému trestnému činu, H4) Zaměstnanci vězeňské služby odmítají znovuzavedení trestu smrti, které považujeme za nepotvrzené.

17 SUMMARY

The diploma thesis provides the introduction to the Penal Service System of the Czech Republic. The theoretical part is divided into three chapters. Firstly, I focus on the issues of the penal system, on the explanation of terms such as punishment, penology etc. The next part then examines the historical development of the Czech penal system up until today; lastly, the main part concludes with the description of the Penal Service of the Czech Republic, its structure, goals, employees and the collaboration with the Integrated Rescue Service System of the Czech Republic.

The goal of the practical part of the thesis is to investigate the state of the Penal Service of the Czech Republic, and to provide the opinions of the employees of the Penal Service, which are acquired thanks to the questionnaire-survey. The sectional questions are evaluated using tables and graphs. One of the initial chapters includes the hypothesis of the thesis. (opravím)

H1) The employees of the Penal Service have the possibility of further self-education thanks to various courses and seminars. H2) The employees of the Penal Service feel secure during their service, which we consider confirmed.

Furthermore, H3) The term of imprisonment does, for the most part, correlate with the magnitude of the crime committed, H4) The employees of the Penal Service is against the idea of re-instating the capital punishment, a result with we find unconfirmed.

18 REFERENČNÍ SEZNAM

- Bajcura, L. et al., Periodizace dějin vězeňství po roce 1945. In: *České vězeňství*. 1999 (2 – 3), s. 10.
- Bajcura, L. (1999). *Práva vězně : od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: GRADA PUBLISHING
- Černíková, V., Makariusová, V. (1996). *Sociální ochrana*. Praha: POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY
- Černíková, V., Sedláček, V. (2002). *Základy penologie pro policisty*. Praha: POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY. KATEDRA KRIMINOLOGIE
- Gavora, P. (2000). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido
- Hála, J. [online]. (2003 – 2011), 26. 8. 2011 [cit. 2012-01-09]. Dostupné z: <http://penologie.hala.sweb.cz/>
- Hála, J. Prolegomena k penologii. [online]. © 2003 - 2011, 26. 8. 2011 [cit. 2012-01-09]. Dostupné z: <http://penologie.hala.sweb.cz/>
- Hála, J. (2006). *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ
- Halaška et al. (2014). *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II*. Brno: V TRIBUN EU VYDÁNÍ PRVNÍ
- Hendrych, I. (2010). *Vybrané kapitoly z penologie*. Opava: SLEZSKÁ UNIVERZITA, FAKULTA VEŘEJNÝCH POLITIK, ÚSTAV PEDAGOGICKÝCH A PSYCHOLOGICKÝCH VĚD
- Historie vězeňství. KÝR, A. *Vězeňská služba České republiky* [online]. 2009 [cit. 2012-01-07]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/historie-104/historie-vezenstvi>
- <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ct24/domaci/1364393-prvni-krok-vaclava-havla-v-uradu-rozsahla-amnestie>)
- http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/koncepce_do%20roku_2015.pdf
- <http://www.vscr.cz/veznice-pankrac-26/informacni-servis-1616/historie-645/vyvoj-zachazeni-s-odsouzenymi-koncepce-do-roku-2015-5792>

<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/cile-a-poslani-vs-cr-6124>

http://vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Publikace/ceske_veznice.pdf

http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistick%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Ro%C4%8Denka%202009_1.pdf

http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/98/file/P%C5%98EHLED%20P%C5%98EDPIS%C5%AE%20VS_2011.pdf

<http://www.vscr.cz/ivvs-straz-pod-ralskem-99/o-nas-1640/zakladni-informace-148/>

<http://www.akademievs.cz/?m=4>

Mařádek, V. (2005). *Vězeňství*. Ostrava: OSTRAVSKÁ UNIVERZITA, PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Sochůrek, J. (2007). *Úvod do penologie*. Liberec: TECHNICKÁ UNIVERZITA. KATEDRA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ A SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Štěrba, V. (2007). *Penologie*. Praha: TRIVIS – STŘEDNÍ ŠKOLA VEŘEJNOPRÁVNÍ A VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA PREVENCE KRIMINALITY A KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Sochůrek, J. (2008). *Úvod do penologie*. Liberec: TECHNICKÁ UNIVERZITA. KATEDRA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ A SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Vlček, E. (2004). *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. Brno: MASARYKOVA UNIVERZITA

www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2016/01/Koncepce-II.doc

Vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby

Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobod

www.portal.justice.cz

Zdeněk, R. (2011). Brno: *Vězeňství v první ČSR* [online]. [cit. 2012-01-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/210383/pravf_m/>. s. 45.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon § 23)

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),

Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby,

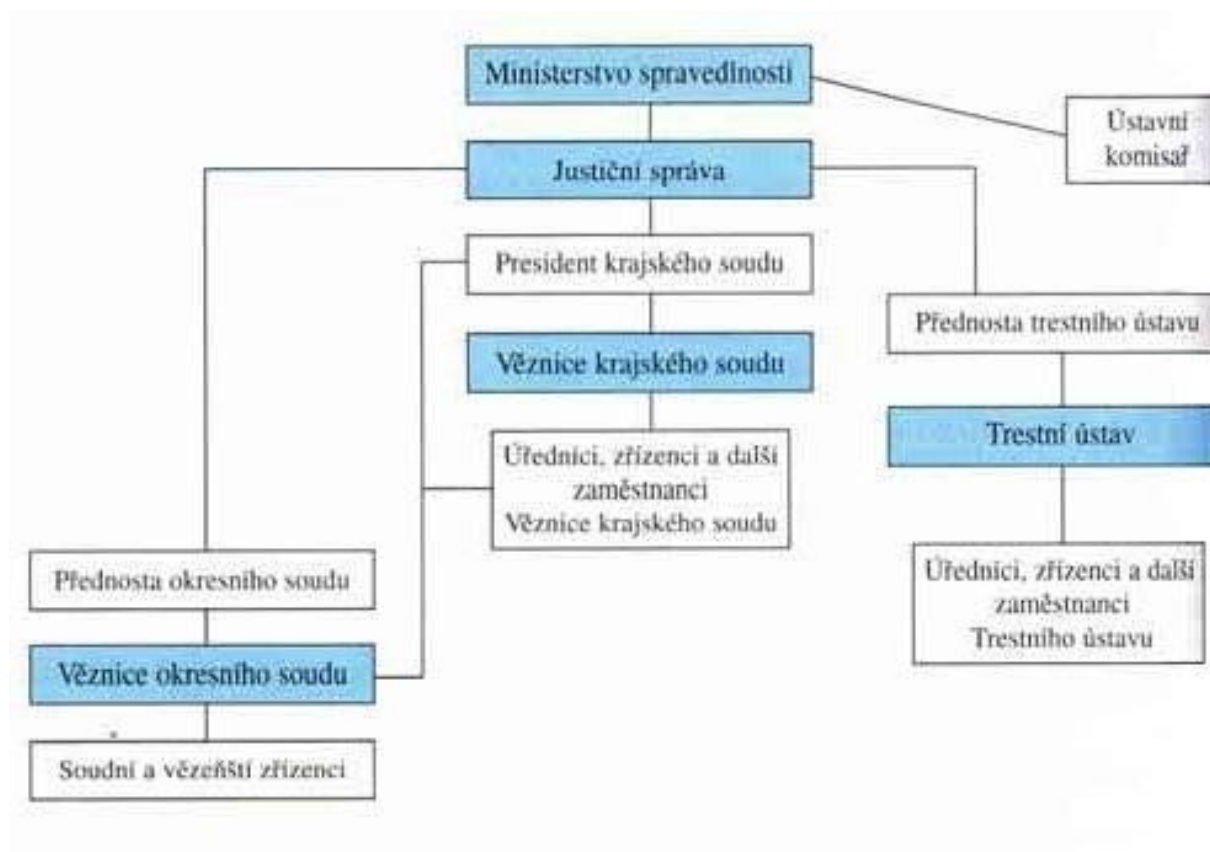
Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody,

Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně souvisejících zákonů,

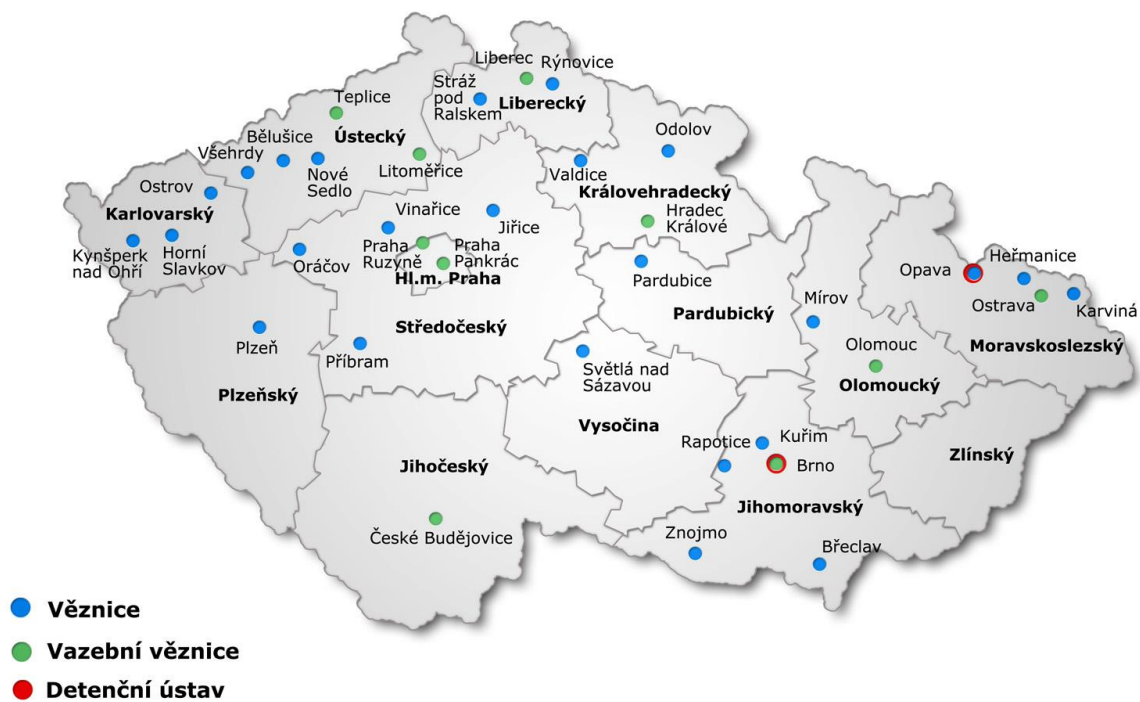
Zákona č. 40/2009 Sb., podmínky nařízení, odkladu, přerušení, upuštění a přeměny trestu OPP

19 PŘÍLOHY

Příloha 1 (stav po roce 1945)

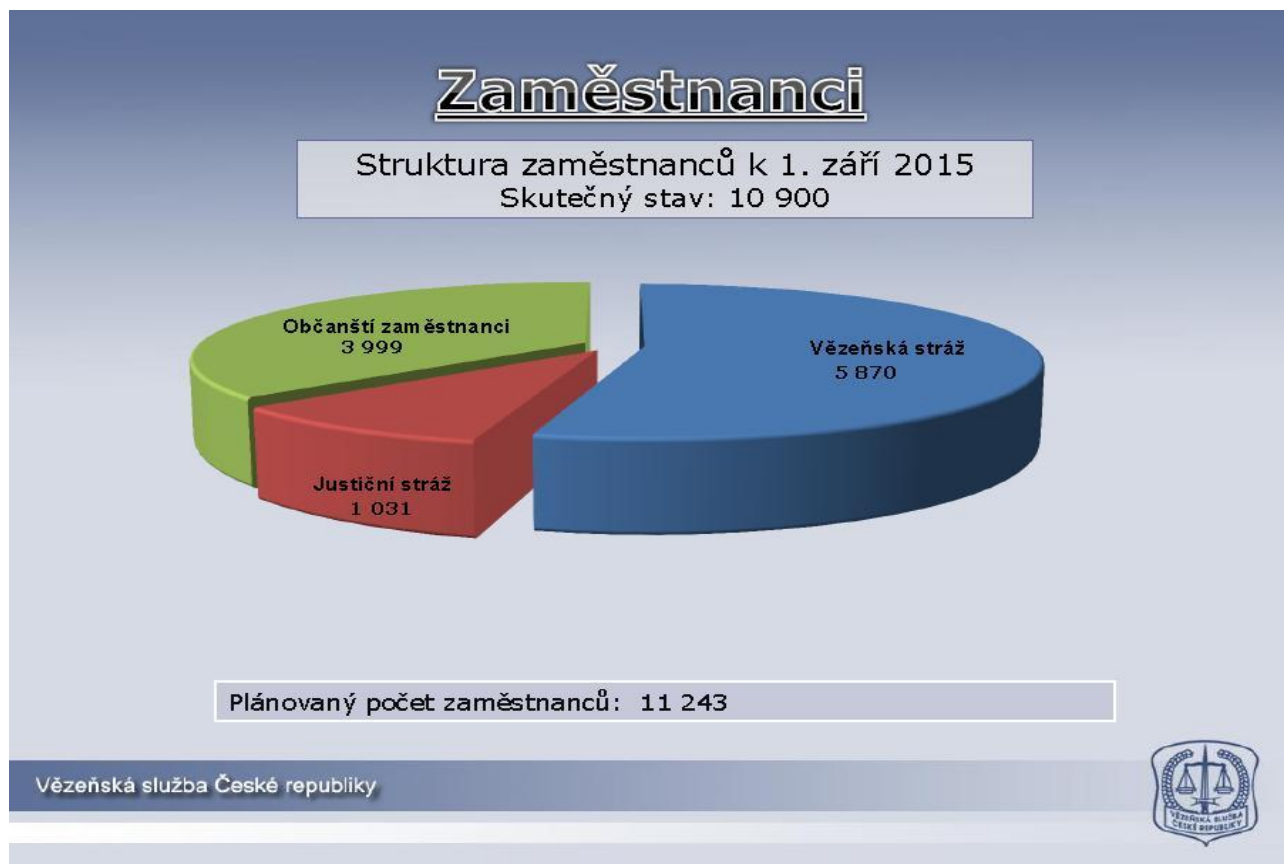
Věznice, vazební věznice a detenční ústavy v ČR

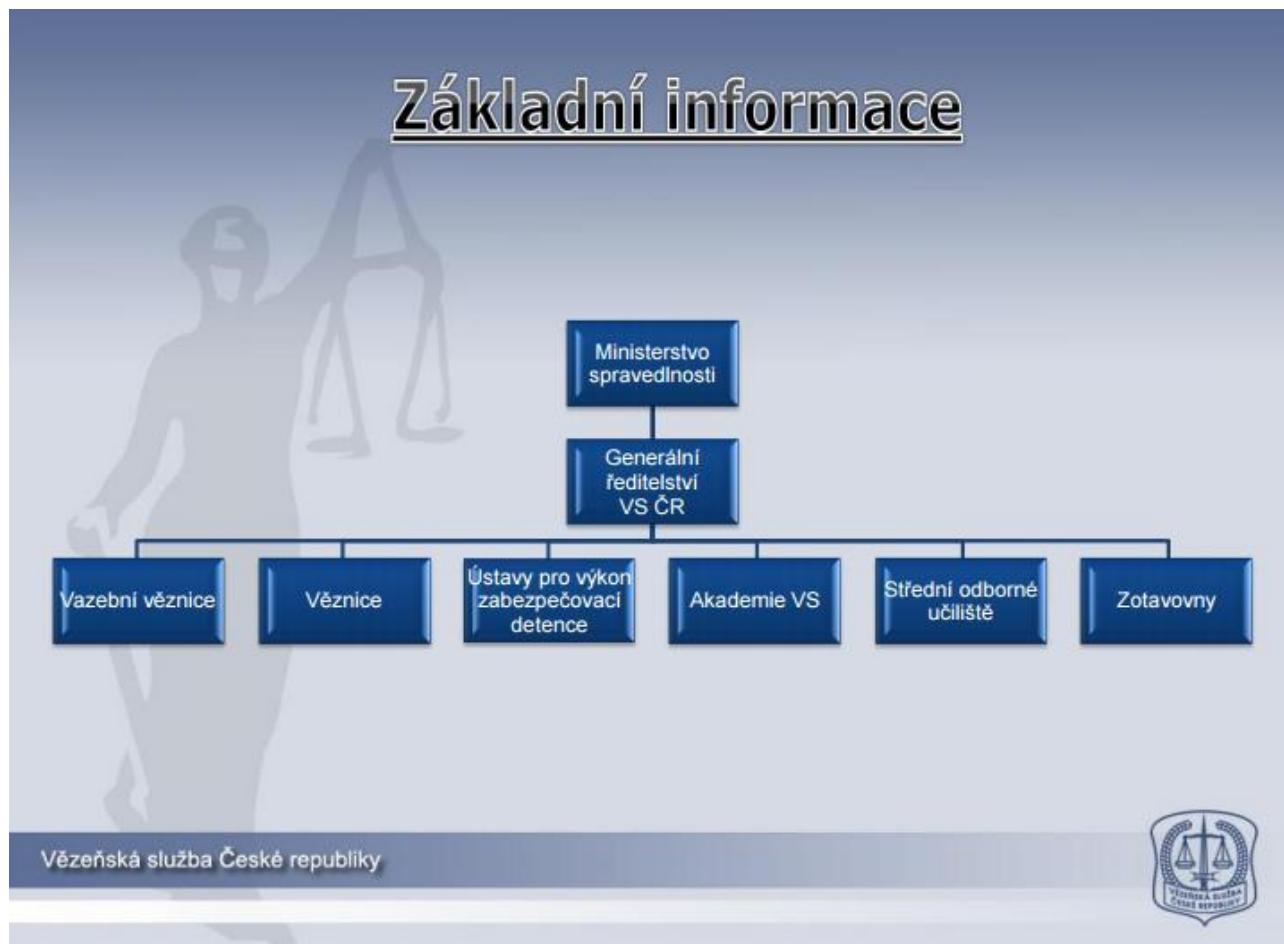
http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/image/Tiskov%C3%A9%20odd%C4%9Blen%C3%AD%20G%20VS/st%C3%A1%20A9/mapky/mapaV20131600.jpg

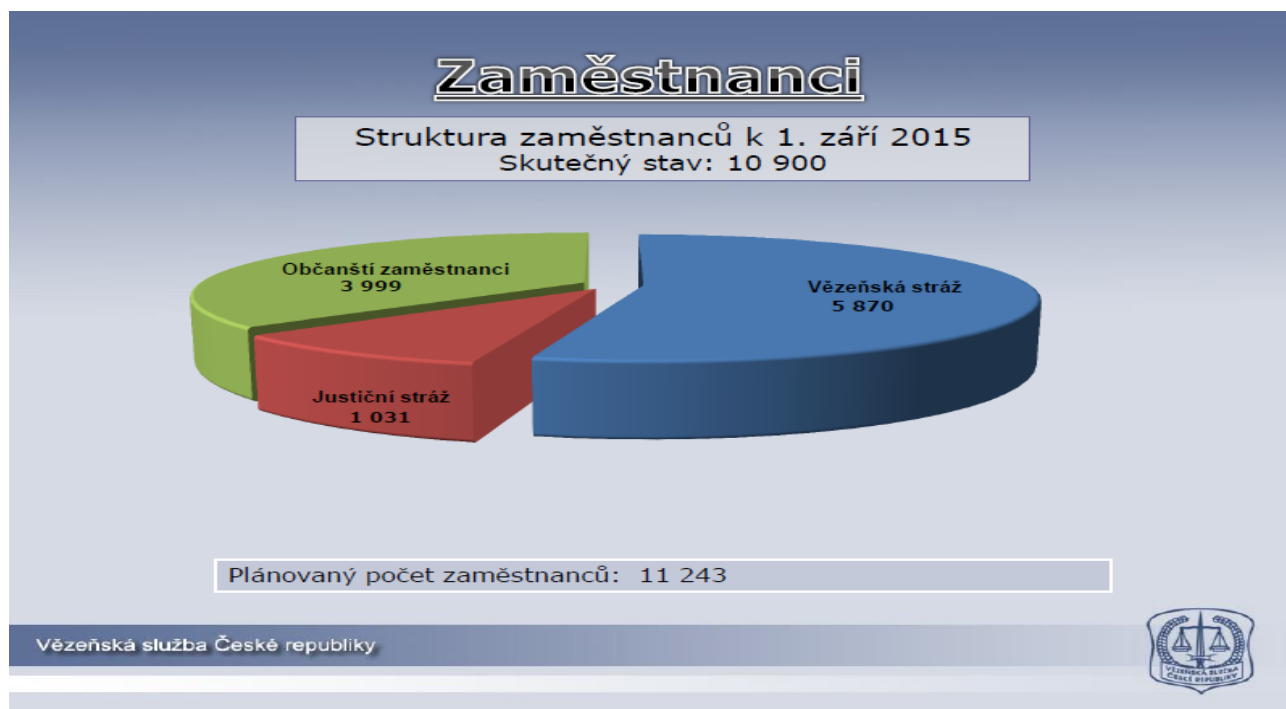
http://vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/prezentace%20VS%20%C4%8CR/vscr_rijen_2015.pdf

http://vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/prezentace%20VS%20%C4%8CR/vscr_rijen_2015.pdf

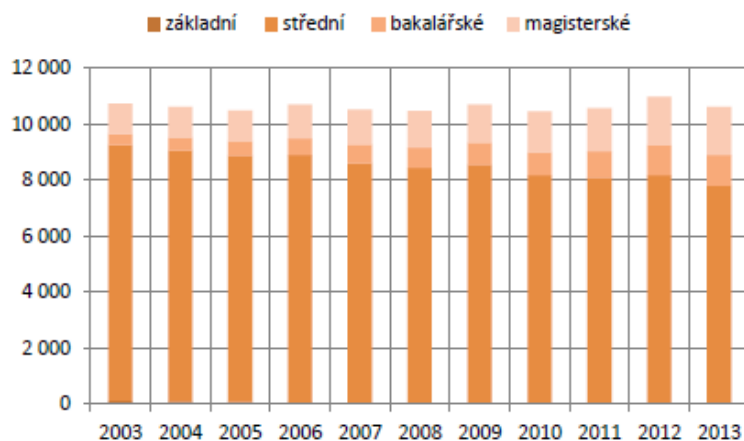
http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistick%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Rocenka_2013.pdf

http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/prezentace%20VS%20%C4%8CR/vscr_rijen_2015.pdf

Vývoj vzdělanosti zaměstnanců Vězeňské služby (stavy k 31. 12.)

rok	základní	střední	bakalářské	magisterské	celkem
2003	109	9 147	388	1 081	10 725
2004	94	8 964	443	1 112	10 613
2005	80	8 794	488	1 112	10 474
2006	61	8 826	590	1 214	10 691
2007	53	8 545	670	1 237	10 505
2008	39	8 393	718	1 304	10 454
2009	34	8 513	788	1 367	10 702
2010	24	8 149	818	1 456	10 447
2011	16	8 068	934	1 555	10 573
2012	14	8 163	1 064	1 723	10 964
2013	16	7 779	1 087	1 726	10 608

http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistick%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Rocenska_2013.pdf

Příloha 8

<http://www.vscr.cz/veznice-jirice-76/o-nas-1583/spoluprace-s-nevladnimi-organizacemi-283/tacticke-cviceni-slozek-izs-12982#>

Příloha 9

KARTA VĚZNICE

Název a adresa věznice	Stráž p. Ralskem (V) Máchova 260, Stráž pod Ralskem, 471 27				
Kontaktní osoba : jméno	Bc. Josef Bartoš	telefon:	487878260, 602542699	e-mail:	jbartos@vez.spr.justice.cz

Potenciál v zaměstnávání	425	aktuálně zaměstnáno u jiných subjektů	162	volný potenciál	191
		aktuálně zaměstnáno ve vnitřním provozu	72	mimo věznice	85
				s ostrahou	18
				ve věznici	88

Zajišťované profese nebo typy výroby (profese/výroba a disponibilní počet)	dělník ve výrobě, pomocné stavební a lesní práce, úklid a údržba budov, opracovávání odřezků, recyklace odpadů
Reference na stávající či minulé odběratele	Modus s.r.o. Prakti System s.r.o, Partner in Pet Food CZ s.r.o.

Výrobní prostory ve věznici	počet hal	3	rozloha	2 384 m ²	disponibilní prostor	90 m ²
Poznámky k vybavení výrobních prostor (možnosti využití)	patrové, bez vybavení, nákladní výtah o nos. 3,2t					
Vhodné pozemky pro výstavbu hal	uvnitř věznice	Ne	mimo věznici	Ne	plocha	m ²
Poznámky k volným pozemkům						

Doplňující údaje: (např. možnost rozšíření kvalifikace, ...)	
---	--

Legenda k zobrazeným údajům:

Kontaktní osoba - osoba, která je odpovědná za agendu zaměstnávání odsouzených.

Potenciál v zaměstnávání - číslo vyjadřující všechny potenciálně zaměstnatelné odsouzené. Mimo

věznice - počet odsouzených, kteří připadají v úvahu pro práci vně či vevnitř věznice.

Zajišťované profese nebo typy výroby - druhy činností, které mohou odsouzení vykonávat v závislosti na jejich případné odbornosti, vyučení apod.

Reference na stávající či minulé odběratele - firmy, pro které odsouzení pracovali a mohou dát referenci na věznici. Poznámky k

vybavení výrobních prostor - vybavení, druh činnosti, patrové nebo přízemní budovy apod.

Poznámky k volným pozemkům - specifikace o jaké pozemky jde, případně může jít o haly, budovy, které je třeba dostavět, pokud jsou mimo areál věznice, apod.